HEBRAEORVM BREVE CHRONICON,

SIVE COMPENDIVM DE mũdi ordine & tẽporibus,ab orbe condito vſq; ad annũ Chriſti. 1112.

CAPITA R. MOSE BEN MAIEMON *de rebus Chriſti Regis.*

COLLECTANEA ELIAE LEVITIS & R. Iacob Salomonis filij de eodem, quibus ſummatim explicatur, quicquid Iudæi de Chriſto ſapiunt.

G. Genebrardo Theologo Pariſienſi, diuinarum Hebraïcarúmq; literarum profeſſore Regio interprete.

PARISIIS.

Apud Martinum Iuuenem.

M. D. LXXII.

ORNATISSIMO ET DOctißimo iuueni Arnaldo Pontaco S. AEmiliani decano G. Genebrardus Theologus Parisiensis, literarum Diuinarũ Hebraïcarúmq; professor Regius.

CVM anno superiore Romæ esses, suauißime & doctißime Pontace, si recordaris, ad te sæpius dedi literas, quibus obnixe obsecrabam, vt & tibi, quem oblectat mirificè Hebraïca literatura, quòd in ea sis egregiè versatus, & mihi ea vtcumq; similiter affecto, Chronica Hebræorum Venetiis ante aliquot annos euulgata conquireres. Illorum enim lectionem vsui magno vtriq; nostrum fo-

re suspicabar è flosculis, quos per Rabbinorum scripta sparsos notaueram. Mihi quidem, meam vt historiam de rebus veteris populi locupletarem, atq; illis voluēdis efficerem pleniorē, tibi verò, vt proxima tuæ chronologiæ editione, quam omnes boni, docti, & catholici expectant, illam historiæ partem pluribus attingeres, cuius lineas cæteri ferè, inscitia potius quàm negligentia, solent transilire. Scis enim, quàm altum sit de Iudæorum rebus silentium in vulgatis historiis, & tamen multū interesse Ecclesiæ, ne nos ipsius mēbra planè ignoremus, quid iste populus agat post repudiatum Christū vnicum suæ salutis perfugium, quātopere lāgueat circa aridos cortices & siliquas scripturæ, quo pacto quotidiè impleat Christi, prophetarū, Apostolorū prædicta, præsertim cùm plurima oracula patere vix queant, si hodiernus status miserabilis istius gen-

tis

tis, quæ Caïni paricidæ instar propter fratrem sceleratè execrabili & infelici arbori in agro suspensum vbiq; terrarũ vaga, profuga, à facie Domini eiecta exulat, penitus nesciatur. Cui malo te facilius occursurum sperabam, si meis optatis satisfaceres, ac ex italia rediens tecum memoratos libros cõueheres. Maximè autem, quoniam sæculũ illud infelix, quod sub annum 900. rectè conquereris fuisse apud nos exhaustum hominibus doctrina ingenioq; præstãtibus, in quo nihil ferè dignum memoria posteritatis gestum sit, apud Hebræos summis viris abũdauit, nullumq; sæculum plures & insigniores doctores tulit, quod ad eos saltem, qui גאונים *appellantur, vt R. Abraham Leuita in sua Cabbala historica, Chronicis illorũ adiuncta commemorat. Quorsum igitur minimè id præstiteris & his libris vacuus tuam Burdegalam equitaueris*

 nihil

nihil habeo profectò dicere. Tantùm suspicor exempla pridem in Orietem & Africam distracta, quemadmodum illis precipuè locis Hebraicæ disciplinę habetur in pretio, eo fortasse Dei cōsilio, ut cū ipsis de Euāgelio ab extremo Occidēte tandē cōmunicemus, ac eos ad dulcem & salutarē Christi Saluatoris nostri gratiā, opportunitate Hebräicæ linguæ, illiciamus, tibi è manibus hanc mercem eripuisse. Alioqui enim nullis solis parcere sumptibus, nullis opibus, ea ut compares, quæ ad rem literariam pertinent, è cuius summis & germanissimis cultoribus te unum esse agnosco, prædico, gratulor. Quin etiā magnopere hortor, si quidē aliquo hortatore eges tu, qui tua sponte & studio abundas virtutum laudibus & curris ad præmium fidis dispensatoribus propositū, ut pergas tenere istam viam, quam semel ingressus es, illudq; Deo semper tribuas, ut

dum

dum alij sacrorum præsides, sacrilegè crucifixi opes abliguriunt, eas tu in fouendis bonis literis, exornãda Theologia, augenda Christiana doctrina, Ecclesia ædificanda, perficiendis deniq; iis, quæ ritè instituisti, & quæ tuam ætatem vix dum pubescentem superare videntur, piè & sanctè colloces. Verùm quoniã in his primam occasionem amisisti, atq; ad tuos reuertisti absq; istiusmodi annalibus, intereà autem opusculum aliquod, breue quidem, sed quod fenestellam aperiat ad primas gentium origines, in meas manus incidit, idq; interposita quorundam amicorum sponsione & vadimonio, ne commodanti HEBRAÏCUM *exemplũ deperiret, nec habeam, qui illius nuncupationem prius suo iure sibi vẽdicare possit, siue quia Hebraïcæ linguæ peritissimus es, siue quia Historiæ studiosissimus, siue quia mei amãtissimus, illud ad te mitto, quò mutuæ*

meæ erga te beneuolẽtiæ pignus aliquantulum accipias, & perfectius, cuius istud est epitome, mecum expectes. Hoc interim si dignaris legere, nõ valde desiderabis fragmentũ media ex parte, eáq; meliore truncatum, quod nomine סדר עולם *pridem Munsterus in Germania emisit. Nam nunquã eorũ cõsilium probasti, qui quoniã defugiunt laborem vertendi obscuriora, illorum vt inscitiam benignè interpreter, vel quoniam semel statuunt omnia scripta, quantumuis breuia, mutando mutilando, immiscendo, corrumpere, suos potius, quàm doctorum hominum partus supponunt, & pro germanis & pisticis vẽditant. Duo capita de Meßia, quæ extrema sunt pergrãdis illius operis R. Mosis Maïemonis filij, quod* משנה תורה *inscribitur, simul edere operepretium censui, vt qualem Christi historiam futurã putent Iudæi, cuiusmodi Christum expectent*

pectent

pectent, quid de ipso sapiant, quid impediat, ne nostrũ vnicum atq; adeo verum amplectãtur, iudicari sanè poßit atq; intelligi, per quam partem irrumpendum sit in ipsorum arces & propugnacula, vt celerius fidei imperio subijciantur. Quod nõ valdè videtur operosum, modò Deus mẽtium illustrator irasci istis desinat, qui Rõm. 11. *propter Patres sunt charißimi, & sinat attendere ad simplicem prophetarũ contextum, quãdò, vti scis, omnes scripturas, quas de Meßia Christiani interpretamur, non solùm recipiunt, verùm etiam de eodem interpretantur. Tota autẽ controuersia in eo versatur, Hiccine sit Christus iuxta illas scripturas, quas vtrique cõmuniter ad Meßiam referimus, quem nos iam merito recepimus & Mariæ natum ꝓfitemur, an iste tardigradus, quem isti, sed frustra, præstolantur. Quocirca tota quæstio à Thesi relabitur ad hypothesim,*

thesim, nec enim audiẽdi sunt, qui opinãtur Iudæos ita malè animatos erga omnẽ Christianæ pietatis sensum, vt quò longius à nobis recedãt, Psalmorum & prophetarum oracula, de alio quouis potius, quàm de Mesia exponant. Nam vt de pauculis quibusdam locis id concedendũ videatur, tamen vniuersè affirmari potest, nullum propè Psalmum, nullum prophetarum prædictum ad Christi Saluatoris nostri personam, nostra sententia & interpretatione, pertinere, quin glossularij illorum ordinarij, qui pasim versantur in manibus, ac vbiq; væneunt, ne ad libros lucifugas, multorũ ritu, videar cõfugere, consimiliter id fateantur & clament. Veritas videlicet è corruptis, atq; adeò cõiuratis & inuitis cordibus erumpit. Quod quidem hoc libro ex Elia leuita, qui alioqui hæc agens, nihil minus, quàm nobis gratificari cogitabat, diligẽter

ter obseruatū reperies. Nam etiam hunc locum meo opusculo dignū putaui, qui & Hebraice & Latinè proferretur, ne dum ista ꝑfitemur & miramur sanā intelligētiā sic potuisse cōseruari apud nostræ sanctæ religionis hostes, erubescamus sine lege loqui. Clarū est caput quinquagesimū tertiū Esaiæ, quo pacto Christū sonet & tam graphicè eius perpeßionē depingat, vt Iudæos ipsos cæcitate cùm mirabili, tum miserabili esse percussos plane euincat, qui in tam fulgenti verbi prophetici splēdore, nōdum Dominū ipsum cernāt. Eoq́ue magis, quòd ista Chaldæus Paraphrastes, quē primatū tenere inter omnes suos interpretes fatētur, de ipso nominatim explicat, & R. Dauid Kimhi (quātus, Deus immortalis, nostri Iesu hostis!) ad extremū illius capitis, quod cęteróqui enarrauerat de toto populo Domini, affert chaldæi Paraphrastis intelligētiā & suo

ſuo veluti calculo concludit ac approbat. Atqui hoc oraculorũ omniũ maximè videbatur à male erga noſtrũ Ieſum affectis labefactandũ & more Geneuẽſium (tam illi ſunt gloriæ Chriſti amãtes) ad Cyrũ detorquẽdum vel quemlibet aliũ, modò nõ Ieſum Mariæ filiũ vlla ratione inſinuaret. Addidiſſemus lingua Hebraïca, quemadmodum latina fecimus, quæcũq; R. *Iacob Salomonis filius auctor libri, qui* בית ישראל *inſcribitur, è capite Talmudico Helec de Meſsia aggregauit, ſed vix obtinere potuimus à* Typographo, *vt ſola ſuperiora excuderentur. Tanta eſt Hebræarum operarum in hoc regno caritas. Sed & periculum grauius, ne nos huius linguæ codices deſtituãt, ni Deus ex alto reſpicit, &* Carolus nonus *Rex noſter* Chriſtianiſsimus *domeſticis maiorum exemplis excitatus, itemq;* Philippi *Hiſpaniarum Regis* Catholici, *cuius*

ma-

magnificentia & ope peregrinarum linguarum libri ex Antuerpiana officina quotidie innumerabiles prodeūt, æmulatione accensus occurrit, ne sicut Heroïcis alijs laudibus nulli principum cedit, præter decorū hac vna se superari patiatur. At de his querelis alias, nunc quicquid possumus, quò Regiæ nostræ professionis auditoribus consulamus, in commune cōferimus, tibiq; antecedentibus de causis, doctissime Pontace, dicamus. Vale & me adama. Lutætia, nono Calendas Iulij, an. 1572.

BREVE HEBRÆORVM Chronicon, quod inscribitur Seder Olam Zuta, interprete Gilb. Genebrardo Theologo Parisiensi, Diuinarũ Hebraïcarumq; literarum professore Regio.

ORDIAMVR de mundi ordine compẽdiariam descriptionẽ, Dei conditoris ope atq; præsidio. Amen.

Partium chronici nouem formulæ.

1 Ab Adam vsq; ad diluuium, anni sunt mille sexcẽti quinquaginta sex.
2 A diluuio vsq; ad diuisionem siue linguarum, siue populorum, anni trecenti & quadraginta.
3 Ab illa diuisione ad ortum vsque

Isaac

Isaac anni quinquaginta duo.

4 Ab ortu Isaac donec egrederentur Israëlitæ ex AEgypto quadringenti anni.

5 Deinde Israëlitæ quadraginta annis errarunt in deserto.

6 Ex quo in terram ingressi sunt, donec ex ea in exiliũ Babylonicum demigrarent, anni octingenti quinquaginta.

7 Anni septuaginta inter ædem primam (Salomonis) & secundam (Zorobabelis.)

8 AEdis secundæ structura stetit quadringentis viginti totis annis.

Sic euersum templum à Rom. anno mũdi 3828.

9 Ex quo illa ædes (à Romanis) diruta est, ad hoc vsque tempus, anni sunt mille quinquaginta tres.†

†Qui cadũt in annum à Christo nato 1124.

Summa omnium istorũ quatuor mille, octingenti & vnus anni.

Par-

Partis omnium primæ Demonſtratio.

Gen. 5 Adam natus centum triginta annos genuit Seth. In vniuerſum autē annos nōgētos & triginta cōpleuit.

Seth vixerat, priuſquam ipſi naſceretur Enos, annis centum, & quinq;. Peregit nongentos & duodecim annos.

Enos vixit, donec ipſi naſceretur Caïnan, ſeptuaginta annis. Expleuit nongentos & quinq; annos.

Caïnan natus erat, dum genuit Malaleel, ſeptuaginta annos. Vita autem ipſius tota annorum fuit nongentorum & decem.

Malaleel cùm genuit Iared, agebat annum vitæ ſexageſimum quintum. Trāſegit verò ætatem octingentorū nonaginta quinq; annorum.

Iared vitæ centeſimo ſexageſimo ſecundo

ſecundo generauit Enoch. Perduxit vitam in nongẽteſimum ſexageſimũ ſecundum annum.

Enoch viuebat annum ſexageſimũ quintum dum ei natus eſt Mathuſalé. Ac ambulauit cũ Deo trecentis ſexa ginta quinq; annis, nec poſtea apparuit, quia tulit eum Deus.

Mathuſalé, dũ generauit Lamech, agebat annum ætatis centeſimum octogeſimum & ſeptimum. Vixit au tem diutiſsimè, nempe annos nongentos ſexaginta nouem.

Lamech anno ætatis centeſimo octogeſimo ſecũdo procreauit Noë. Vixit autẽ nongentos quinquaginta.

Iam Noë, cum appetijt diluuium, ſexcentenarius erat. Poſt diluuium deinde vitam produxit in alios trecentos quinquaginta annos.

En tibi decem ætates.

Secunda decuria.

Diuidit tẽpus à mũdo cõdito, vſq; ad captiuitatem Bab. in quinque ſtirpiũ decurias.

Sem vixit, priuſquam procrearet Arphaxad, centũ annos, deinde quingentos.

Arphaxad biennio poſt diluuium natus, dum ipſi genitus eſt Sale, agebat annũ trigeſimum quintum. Poſt eum editum, anni ipſius fuerunt quadringenti tres.

Sále viuebat, dũ ipſi natus eſt Heber, trigeſimũ annũ. Deinde confecit quadringentos tres annos.

Heber anno vitæ trigeſimo quarto genuit Phaleg. poſt eum genitum vixit annis quadringentis triginta.

Phaleg anno ætatis trigeſimo procreauit Rehu. Vixit ducentis annis & nouem, vltra illos triginta.

Rehu trigeſimo ſecundo anno vitæ ſuſtulit Sarug. Expleuit deinde annos ducentos & ſeptem.

Sa-

Sarug trigesimo anno genuit Nahor, quo genito vixit adhuc annos ducentos.

Nahor generauit Tháre vigesimo nono ætatis anno, vixit postea centum quinquaginta & octo annos.

Tháre agẽs annum septuagesimũ generauit Abraham, vixit in solidum annos ducentos & quinque.

En hic etiam ætates decem.

A diluuio vsq; ad natiuitatẽ Abrahæ ducenti nonaginta duo anni.

A Nato Abraham vsq; ad diuisionem linguarum & populorum quadraginta octo anni. *48. Anno Abrahæ diuisio linguarum.*

Ab illa diuisione vsq; ad ortũ Isaac quinquaginta duo anni. Sic sunt centum anni à nato Abraham ad natum Isaac. Vixit autem Abraham centum septuaginta quinque annos.

Decuria 3. cuius principiũ Isaac.

Iſaac vixerat ſexagīta annis, dum genuit Iacob. Numerus autē annorum vitæ eius centum octoginta.

Iacob ætatis ſuę anno octogeſimo quinto genuit Iudā. Vixit annis centum quadraginta & ſeptem.

Iuda anno vitæ trigeſimo quinto genuit Phares. Vixit annis centum & nouemdecim.

Mirū Phares genuiſſe anno nono. Phares viuebat annum nonum, cū ipſi genitus eſt Ezron. Ezron vero & Hamal deſcenderūt in AEgyptū.

Sic exurgit ſumma bis mille ducentorū triginta & octo annorum ab orbe condito.

Digreßio ad numerū annorū vitæ 12. Patriarcharū. Ruben, quem genuit Iacob anno ætatis octogeſimo tertio, expleuit annos 124. Mortuus eſt poſt obitum Ioſeph annis duobus.

Simeon vixit centum viginti annis. Anno primo poſt mortem Ioſeph

ſeph è vita diſceſſit.

Leui vixit annos centum triginta ſeptem.

Iuda vixit (vt prædictum eſt) centum nouemdecim annis.

Iſachar centũ viginti duob⁹ annis.

Zabulon 124. fato autem conceſſit duobus annis poſt Ioſephum mortuum.

Dan expleuit ætatem centum viginti ſeptem annorum.

Aſer centum & viginti ſex.

Ioſeph centum & decem.

Beniamin centum & vndecim, ita vt moreretur circiter viginti ſex annos ante Leui.

Cur Neptalim & Gad prætermiſerit, neſcio.

Interea Ezron genuit Ram. Ram autẽ genuit Aminadab. Aminadab Naaſon, qui quidẽ extitit ex ijs, qui deſcenderunt in AEgyptũ, vſque ad annum bis milleſimum quadringenteſi-

Reuertitur ad decuriæ tertiæ ordinẽ inſtitutũ

ſimum quadrageſimum octauum à
Egreſsio ex AEgypto an.2448. mundi productione, quo egreſſio ex
AEgypto contigit.

Illo autem anno menſe ſecundo data eſt Iſraëlitis lex, menſe tertio proximè ſequenti Decalogus.

Rurſum anno ſecundo die expiationum data illis lex, quo certè anno obijt Naaſon.

Naaſon autem generauit Salma, qui fuit de ijs, qui in terram ingreſſi ſunt.

Salmon autem generauit Booz. Ac anno 41. exitus Iſraëlis ex AEgypto, id eſt, anno bis milleſimo, quadringenteſimo, octogeſimo nono à mundi ortu ingreſſi ſunt Iſraëlitæ in terram.

Mortuoq; Ioſua expletæ ſunt decem aliæ ætates.

Decu-

Decuria quarta, cuius initium Obed ex Ruth.

Booz genuit Obed. Obed Iessem. Iesse Dauidem. Dauid regnare cæpit in Israël anno trecentesimo, nonagesimo ab ingressu Israëlitarum in terram, id est, anno ab egressu de AEgypto, quadringentesimo trigesimo, qui annus erat mundi bis millesimus octingentesimus, septuagesimus quintus. Ruth. 4. Dauid rex.

Abiathar diebus illis sacerdotio summo fungebatur, prophetiæ autē munere Nathan & Gad. Regnauit autem Dauid 40. annis, ac genuit Salomonem. Notā success̃ionem perpetuā pontificum & pphetarũ.

Salomon anno 4. regni ædificare cæpit ædem Domini. Perfecit anno regni sui 10. regnauerat 3. annos, cũ expletus est quadringētesimus quadragesimus annus ab ingressu in terram, Slaomon. 2.

ram,siue quadringētesimus octogesimus ab egressu AEgypti, hoc est, annus mūdi bis millesimus nongentesimus vigesimus octauus, fundauitq; ædem. Ipsius autem tempore Sadoc magnus erat sacerdos. Ionathan, Iddo & Ahias Silonites prophetæ.

Roboam. 3. Hunc subsequutus Roboam filius regnauit annos septemdecim, Achimaa pontificatum administrāte, Samaïa & Iddo vaticinantibus.

Abia. 4. Abia filius eius regnum suscepit tribus annis, Azaria pontifice eodēq; propheta, Iddo propheta adhuc superstite.

Asa. 5. Asa filius post ipsum regnauit quadraginta vno annis. Tum vaticinationis munus obibant Ioram, Azarias filius Oded, Hanani videns, Iehu filius Hanani.

Io-

Iosaphat post Asam patrem regnũ administrauit viginti quinq; annis, Ioas sacerdote summo, Iehu filio Hanani, Abdia, Michea, Iehiele filio Zachariæ, Eleazaro filio Dodiæ vatib⁹. *Iosaphat.6.*

Ioram filius post patrem Iosaphat regnum tenuit annos octo, Ioarib pontifice, Elia propheta. *Ioram.7.*

Ochozias filius Ioram deinde regnũ gessit, anno vno. Tum princeps sacerdotum erat Iosaphat, propheta Eliseus, completæq; sunt decem aliæ ætates. *Ochozias.8*

Decuria quinta.

Postea surrexit Athalia Ochoziæ mater & perdidit posteritatem regiam, vniuersamq; Dauidis familiã. Tanta fuit istorum temporum calamitas, vt nullus principum superstes euaserit, præter Ioas admodum infantem *Athalia.*

fantem, quem abſconderat Ioiada pontifex. Regnauit Athalia annos ſex, póſtq; trucidata eſt.

Ioas.9. Regnum igitur recepit Ioas quadraginta annis, Ioiada & Pedaia per ordinem ſacerdotum principibus, Zacharia Ioiadæ filio ſacerdote ſimul ac propheta, qui iuſſu Ioas Regis necatus eſt.

Amaſias.10 Amaſias eius filius poſt patris obitum regnauit viginti nouem annis. Potificatum obtinebat Sedechias, Prophetię munus Amos regis Amaſiæ frater, paterq; Eſaiæ prophetæ.

Ozias,11. Ozias filius poſt patrem Amaſiam regnũ tenuit quinquaginta duobus annis. Ioël ſummus erat ſacerdos, Oſeas, Amos, Eſaias prophetæ.

Ioathã.12. Ioatham filius eius ſedecim annis poſt ipſum regnauit. Pontifex erat Ioatham & ipſe regis habẽs nomẽ, Prophe-

?rophetæ Oſeas, Eſaias, Amos, O-
:ias, Micheas Moraſtites.
Achaz filius ipſius ſedecim alijs Achaz.13.
nnis in regno verſatur. Vrias præ-
idebat in Aaronis cathedra. Oſeas,
:ſaias, Amos, Micheas, Oded pro-
hetiæ munus exercebant.
Ezechias filius poſt patrē Achaz Ezechias 14.
iginti nouem annis regnauit, Neria
ımmo ſacerdote, Oſea, Eſaia, A-
ıos, Michea vatibus.
Manaſſes poſt eum regnum obti- Manaſſes 15.
uit quinquaginta quinq; annis. O-
ias ſummum ſacerdotium exerce-
at, propheticam functionem Ioël,
Jahum, Habacuc.
Amon natus ipſius poſt eum mor- Amon. 16.
um regnum tenuit duobus annis.
:llum erat pontifex, prophetabat
m ipſe idem, tum Hozai.
Ioſias poſt patrē Amonem mor- Ioſias. 17.
tuum

tuum regnauit annis triginta & vno. Princeps sacerdotum erat Helchias, Sephonias, Hieremias, & Holda prophetæ.

Ioachaz. 18 Ioachaz patri Iosiæ successit tribus mẽsibus eodem pontifice simul ac propheta. Tunc etiam Hieremias vaticinabatur.

Ioachim. 19 Ioachim superioris regis frater regnauit annis 11. Azaria sacerdotum primo, Hieremia & Vria vatibus.

Atq; hic finiunt decem aliæ ætates.

Nabugdonozor. Cæterum regni tertio anno captiuus factus est Ioachim à Nabugdonozore rege Babylonis, Mortuus ad extremum in vinculis, vt impleretur prædictum Hieremiæ, *Hier.* 22. Sepultura asini sepelietur.

Prima trãsmigratio Babylonis. Tum Nabugdonozor in captiuitatem transtulit ciues Hierosolymitanos cum cunctis principibus. Item

Beniaminia reliquiſq; tribub⁹ ſep-
ena millia exulum, qui omnes for-
tudine ac arte bellica excellebant.

Poſt patrē Ioachim regnauit Ioa- *Iechonias*
hin ſiue Iechonias tribus menſibus *20.*
iebus decem. Seraias adminiſtra-
at pontificatū. Hieremias prophe-
abat. Traxit autem illum in exilium *Trāſmigra*
Nabugdonozor rex Babylonis cū *tio.2.*
ctodecim millibus, Sedechiamque
atruum eius filium Ioſiæ in locum
pſius ſuffecit.

Qui poſtremò regnauit annis vn- *Sedechias*
ecim, eodem pontifice, prophetis *21.*
utem Ioſadac fratre Ezræ ſcribæ,
Hieremia & Ezechiele.

Anno quinto regni ipſius profecti
unt exercitus Babyloniorum Hie-
oſolymam, caſtra metati aduerſus
am conſtruxerunt vallum per cir-
uitum, obſidione preſſerunt diutur-

na

na, vſque ad annum regni eius vndecimum.

3. *Tranſmigratio.* Illo anno Iudam abduxit è patrijs ſedibus Nabugdonozor, id eſt, anno octingenteſimo quinquageſimo ingreſſus in terram, & octingenteſimo nono exitus de Ægypto. Nempe anno mundi ter milleſimo trecenteſimo triceſimo octauo.

38. *Cognationes domus Dauid.* Nec verò relictus eſt de familia Dauidis vllus, prẹter Iechoniam, qui genuit Salathielẽ, Malchiram, Pedaiam & Gamariam, cum tamen exiſterent 38. cognationes.

Nabugdonozor. Ac imperium obtinuit Nabugdonozor vſque ad annum trigeſimum ſeptimum exilij regis Iechoniæ.

Euilmerodac. Poſt eum mortuũ Euilmerodac filius eius imperauit annis viginti tribus. Is anno primo regni ſui eduxit

Hier. vlt. Iechoniam de carcere, qui poſtea diſceſſit

cessit de vita, Sedechia iam mortuo.

Decuria 6. cuius initium Iechonias.

Salathiel filius Iechoniæ, vt quidem narrant sapientes; erat in captiuitate, imperāte tribus annis Balzare. *Salathiel.*

Ei mortuo successit Zorobabel filius. *Zorobabel.*

Anno quinquagesimo secūdo ab excidio templi, id est, anno septuagesimo imperij Babylonici imperauit Darius Medus, desijtque imperium Chaldæorum. *Darius.*

Ascendit autem Zorobabel Hierosolymam & exules cum ipso anno primo Cyri regis Persarum. *Primus reditus.* *Cyrus.*

Iosue filius Iosedech sacerdotio supremo fungebatur, Aggeus, Zacharias, Ezras prophetiæ munere. *Iosue.* *Ezræ. 5.*

Imperiū post Cyrum suscepit Assuerus. Is interpellauit ædificationē *Xerxes.*

tem-

tẽmpli, expetiuitq; radicitus delere Iſraëlẽ,ſed Deus opt.Max. & ipſum & Aman impium, (qui huius tragediæ author erat & caput)de hoc mũdo funditus extirpauit.

Reditus.2. Anno decimo octauo Medorum, id eſt,anno ſeptuageſimo templi ex ciſi aſcendit Ezras ſcriba Hieroſolymã & alij cũ ipſo exules. AEdificauit murũ vrbis,aptauitq́; ædem ſanctuarij. Tum Zorobabel redijt Babylonem,ibiq; eſt mortuus.

Meſulam. Poſt Zorobabelem ſtetit Meſulã filius ipſius.Eius autem diebus incæpit imperium Græcorum.

Anno quinquageſimo ſecundo Medorum & Perſarum mortui ſunt Aggæus,Zacharias,Malachias.

Prophetæ deſinunt. Quo tempore ceſſauit prophetia de Iſraële, anno videlicet ter milleſimo, quadringenteſimo,quarto, ab orbe

orbe condito.

Hinc deinceps inclina aurem tuam & audi verba ſapientum (non ſcripturæ.)

Alexander Macedo rex Græcorũ imperauit annis duodecim: Tum obiit Meſſulam, ſucceſſit autem Hananias filius ipſius, vt tradunt ſapientes noſtri, cuius diebus regnabãt Potran, Salmon, Alaſcanus, Mapparis Reges Græcorum.

Alexander. Hananias. Succeſſores 4. Alexãdri aliter à noſtris nominantur.

Deinde anno centeſimo quadrageſimo Græcorum mortuus eſt Hananias, & Mattathias filius Iohannis filij Simeonis. Stetit autem poſt eum Barachias filius ipſius, iuxta ſapientum noſtrorum Hiſtorias.

Barachias.

Huius tempore dominus erat ex Nicanore Seleuco Soter, Antiochus, Antiochus alter, & † Naſclanas. Denique Antiochus qui ædificauit An-

† Callinicus

tiochiam, & Ptolomęus, qui transcribit iussit legem in linguam Gręcam.

Simeon Machabæus. Anno centesimo septuagesimo regni Græcorum occisus est Simeon filius Mattathiæ, filij Iohannis, mortuusque Barachias.

Hasadias. Ei successit Hasadias filius ipsius, è sapientum scriptis, illis verò diebus, tẽpore Nicanoris † regis Græcorũ, Israëlitæ affecti sunt insigni calamitate, adeo vt procederent in aciem Hasmonei & eum interimerent, cum vniuerso ipsius exercitu. Iste est annus centesimus septuagesimus quintus regni Græcorum, ac post patrem Simeonem Mattathię filiũ quem genuerat Hasmoni, regnauit Iohannes triginta septem annis, dormiuitque Hasadias, post quẽ stetit Esaias, vti à sapientibus est proditum.

† Imo vero hic Nicanor Dux Regis de inetrij. 1. Mac. 7.

Macabæi.

Isaias.

Iannes Alexander. Iannes deinde filius Iohannis sacer-

cerdotis magni regnauit viginti ſeptem annis.

Ei defunćto ſucceſſit Ariſtobulus filius, regnũque adminiſtrauit annis tredecim, interfećtuſque eſt.

Ariſtobuli & Antigoni regnum

Poſt eum Antigonus filius viginti ſex annis. Occiſus autem eſt anno centeſimo tertio regni poſteritatis Macchabeorum.

Ioſephus hyrcano primogenito I annis tribuit.

In eius vicem ſubſtitutus eſt Herodes filius Antipatris Macchabeorũ ſeruus, qui rebellãs cunćtã familiam Dominorũ ſuorũ trucidauit. Regnauit autem † annis (multis) interea obdormiit Abdias, poſt quem ſtetit Samaïas filius ipſius, vt quidẽ ſapientes noſtri commemorant.

Herodes magnas.

† Inepte aliqui interpretantur שנים *biẽnium. Puto deſiderari* 37 לז

Sic (à captiuitate) finiunt decem aliæ ætates (familiæ Dauidicæ).

Regnauit deinde Agrippa Herodis filius, & per ordinem Munabaz

Agrippa.

Agrippæ filius·

Septima decuria, quam auſpicatur Sechanias.

Sechanias. Obdormienti autem Samaïæ ſucceſſit Sechanias, quemadmodũ prodiderunt ſapientes noſtri.

Proſelytos appellat Herodianos. Nã Herodes Idumeus, aut iuxta alios Philiſteus. Anno centeſimo tertio regni proſelytorum, qui eſt annus quadringenteſimus vigeſimus à templo reſtaurato, ter milleſimus, octingẽteſimus vigeſimus octauus ab orbe condito venit Veſpaſianus, & ſolo æquauit ædem. *Veſpaſian9.* Traduxit in captiuitatem Iſraëlitas, familias multas domus Dauidicæ & Iudam in Hiſpanias, quas vocamus Sepharad.

✝ Bither vrbs maritima in qua reliquias Iudæorũ Tit9 reliquerat. Agebatur annus centeſimus octogeſimus Romanorum, ex quo regnauerant ſtante templo.

Anno aũt quinquageſimo ſecũdo à tẽplo diruto deſtructa eſt Bither. ✝

An-

Anno centeſimo ſexageſimo ſexto ab excidio templi Perſæ irruerũt in Romanos. Tum defuncto Sechaniæ ſucceſsit Ezechias filius ipſius, vt *Ezechias.*
ijdem ſapientes noſtri tradiderunt.

Obdormíuit Ezechias & ſepultus eſt in terra Iſraël in colle Arbeël, qui erat Ioſue filij Niſraph ſacerdotis, in orientali vrbis parte: Huic ſucceſsit filius ſuus Nathan nomine, qui cum *Nathan.*
obdormiiſſet pater, † creuit in viſce- *† Poſthumus fuit.*
ribus matris ſuæ. Iſte eſt Nathan Retſutſitá.

Nathã vbi defunctus eſſet, habuit filium ſuum Magiſtrũ Huna ſucceſ- *Huna.*
ſorem. Obdormiit etiam Akob re- *Acob.*
licto filio Nahum iuxta ſcripta ſa- *Nahum.*
pientum noſtrorum.

Magiſtri Huna, Hanana Mattana, Hananeel ipſius fuerunt ſapientes. Deinde obdormiẽti Nahum ſucceſ-

Iohanan. ſit Iohanan, vti extat in ſapientũm noſtrorum literis, cuius ſapientem fuiſſe dicunt magiſtrũ Hananeelen.

Saphat. Obiens Iohanan filiũ Saphat ſucceſſorem reliquit, iiſdem auctoribus, Magiſter autem Hananeel ſapiẽs ſiue doctor ipſius extitit.

Anan. Obeunti Saphat ſucceſsit Anã eius natus iuxta traditionem ſapientum. Magiſter autem Samuel doctor eius fuit.

Paſa. Tum aſcendit in terram Iſraël Paſa Neſardæ filius, poſteaque venit in Neardeam vrbem ad Euphratis littus, ac obdormiuit magiſter Hanana, ſepultuſq; eſt in terra Iſraël iuxta Magiſtrum Haïa Rabba.

Nathan. Poſt ipſum ſtetit filius ſuus Nathã, vti ſapientes noſtri aſſeuerarunt, qui habuit doctores Magiſtrum Iudam Ezechielis filiũ, & Magiſtrũ Séſeth.

Obti-

Obtinuerunt imperiũ Persæ anno ducentesimo quadragesimo quinto ab ædis Domini excidio, decreuerũtq; ꝑsecutionẽ aduersum Iudęos.

Mortuus interea Nathan primatus familiæ dauidicæ heredem reliquit Nehemiam filium, iuxta sapientũ nostrorum scripta. Is habuit pro doctore Magistrum Sazbí. Nehemias.

Deinde mortuo succesꝭsit Akabias filius, iisdem narrantibus, cuius doctores fuêre Rabbá & Rab Adá. Eius temporibus ascendit Rex Persarum in Syriam, eamq; subegit. Akabias.

Defunctusque est Mar Hakban Retsutsitá, & sepultus in terra Israël. Habuit autem successorem Honam fratris filium, cuius doctores commemorãtur Abaí, Rabba, & Rab Ioseph Hamæ filius. Honã.

Istius temporibus ascendit Sapor

in Nisibin cæpitq; eam. Vbi obdormiisset Hona Mar, dignitatem eius
Ocba. inter Iudæos consecutus est Ocba eius frater, vt narrant sapientes, ac Magistrum Hananelem pro doctore habuit.

Aba. Ocbæ mortui primatum suscepit Aba filius fratris eius, filij Mar Ocban. Eius autem sapiẽtes siue doctores fuerunt Rabba & Rabbena.

Anno quadringentesimo decimo sexto templi excisi mundus extitit sine Rege.

Cahaná. Discesſitq; ex hac vita Aba relicto successore MAGISTRO Cahaná fratre, cuius doctor fuit magister Saphra.

Saphra. Magister Saphra post mortuũ fratrem, id est, magistrũ Cahaná dignitatem illam est adeptus, vsusque est doctore magistro Aha Matpateo.

Mortuus est Mar zutra, deinde succesſit

cessit Cahaná filius ipsius, cuius doctor R. fuit Rabena.

Mortuo magistro Cahana successit Magister Hona filius fratris prædicti Cahanæ, habuitq; pro doctore magistrũ Aha Mathpateum Hanilei filiũ.

Locum mortui Honæ tenuit magister Hona patruus ipsius. Eius sapiẽtes extiterunt filius Magistri Cahanæ, Magister Meri & doctor Hanina Rabba. Erat autem filius eius Kelon de domo Dauid, Nempe vxor ipsius, id est magistri Honę principis exulum filia erat doctoris Haninæ Academiæ rectoris. *Honã.*

Porrò doctor Hanina vir fuit summus & admirandus. Cum aliquãdò profectus esset Iudex principis exulum in oppidum Doctoris Haninæ Academiæ rectoris ac expetiuisset interpretari Pérek, nõ id permisit Acade- *Doctor Hanina.* *Perek sectio 7 halmud.*

cademiæ rector. Ad eum cum venisset princeps exulum, præcepissetq; insolescens ad se adduci Academiæ rectorem, eum iuxta portas oppidi tota nocte statui iussit. Die insequenti venire ipsum iubet & imperat (ministris suis) vt euellerent omnes barbæ ipsius ‡ angulos, neq; ei quisquã hospitium concederet. Venit igitur Academiæ rector, cũq; sedisset ante ædem maioris Synagogæ, & lachrymãs lachrymis oppleuisset † Cokyzan, eamq; ebibisset, dira pestis lues irruit in domum principis exulum, vnaq; nocte cunctos extinxit.

‡ Extremas.

† Mensuræ genus.

Creuit autẽ doctor Zutra in vulua matris suæ. Tum nocte illa in somnis doctor ac magister Hanina sibi visus est ingredi in hortũ cedris consitum, atq; accepta securi excidisse cunctas cedros, quæ illic essent. Vnã

Zutra.

autem

autem pusillam crescere cernebat subter terram, ne eam securis excinderet. Mox aduenire virum ruffum senem, qui se Dauidem Regẽ Israël, ac illum hortum suum esse diceret, deinde quid igitur, inquit, tibi cum ipsis cedris, ꝙ eas amputaueris? feriens eũ prostrauit ita vt verteret eũ † in omnẽ partẽ. Excitatus autẽ faciẽ suam retrorsum conuertit, rogauitq; doctores nostros qui occurrerunt, essétne exortus aliquis de domo Dauid. Respondentibus illis, neminem ex illa familia natum, nisi quod filia tua (inquiunt) grauida est, abiẽs obsedit portam suam, siue plueret, siue æstus esset, donec illa pareret. Quando igitur illa peperisset, aptassetq; faciẽ ipsius, vt de more mulierum est, illum ad se recepit, nominauit & virum summum reddidit.

† in faciẽ, dorsum.

Interea

Intereà erat quidam doctor recẽs coniugatus Pahra nomine in familia dauidica. Is cernens extinctã familiã Dauidicam, obtulit pecuniam & munera Regi, & principatum inter exules cõſecutus eſt. At vbi doctor Zutra attigiſſet decimum quintum annum, tam ipſe quàm Academiæ rector conuenerunt Regem, ab eóq; obtinuerunt vt Zutra princeps eſſet exulum, & magiſter Pahrá eo magiſtratu cederet. Porrò in nares iſtius Pahrá, qui per corruptelã principatum fuerat adeptus, inuolauit muſca: illeq; tandiu ſufflauit, donec interiret. Obeamq; cauſam dauidici Aechmalotarchæ cælant muſcam in ſuis ſignatoriis annulis.

Doctor ergo Zutra Aechmalotarcha, ſiue princeps exulum fuit viginti annos, quo tẽpore habuit pro docto-

doctoribus magiſtrum Hanina, magiſtrum Samá, & magiſtrum Iſaac.

Diebus illius interemptus eſt doctor ille magiſter Iſaac Academiæ rector. Eodem tẽpore prodijt Rabba Mir magnus (principis autem noſtri recordatio ſit in vitam æternam) eíq; apparuit columna ignea, ac cum eo exierunt quadringenti viri, qui bellum gererent aduerſus Perſas & Irith Regnum. Rabba. Mir.

Exegit ille quidẽ tributa ſeptem annis, ſed ad extremum ſeptemnij peccarunt iſti nebulones, qui cum ipſo erant. Reperit enim eos bibentes vinum dijs peregrinis libatum, & potiones in curia Regum exterarum gentium. Quocirca diſparuit columna illa ignea, quæ multa erat anteà, & vicerunt eum Perſæ atque interfecerunt. Suſpenderunt etiam prin-

principem exulum doctorem Zutra & Academiæ rectorem in trabe portus, iussuq; regis oppidum exulum principis diripuerunt.

Zutra posterior. Itaq; die illo interfectus est doctor Zutra exulum princeps (cuius principis nostri memoria in benedictionē esto). Natus autē ei est filius, quem consimiliter Zutra appellarunt de patris nomine. At qui erant de domo Dauid fugerunt. Triginta annis non potuit doctor Hanana ‡ apparere in publico. Doctor Rab Giza patruus eorum qui erant de domo doctoris illius magistri Nehilai discessit commoratusque est in Nearsebá.

‡ Reuelare faciem.

Doctor Zutra superioris doctoris Zutra filius exulū princeps ascendit in terrā Israël, & cōstituerunt illum qui illic erāt Iudæi † archididascalū.

Caput sectionis thalmud.

Anno verò quadringētesimo quinqua-

quagesimo secundo à templi euersione, id est, anno quater millesimo ducentesimo octogesimo ab orbe condito ascendit in terram Israël, factusq; est fori, siue senatus princeps.

Et post eum magister Guria, cui successit filius ipsius doctor Zutra, ac per ordinem magister Iacob eius filius & post eum magister Migas filius eius, & rursum magister Nehemias filius istius, deniq; vsq; ad octogesimam & septimã ætatem magister Abdini Nehemiæ huius filius. Omnium autẽ in vniuersum nomina octoginta septem sunt.

Ac postea magister † Abai genuit magistros nostros Iaacob Phineen & Aziarã, Phinees autem magistrũ Hatsub. Sic existũt octoginta nouem ætates.

† videtur esse superior Abdini.

Finis breuioris Hebræorũ Chronici.

Anno-

ANNOTATIONES interpretis in aliquot loca ſuperioris Chronici.

1 *Phares viuebat annum nonum, cum genuit Ezron.pag.10.fa.2.* Putarem eſſe mẽdum ac legendum תשע עשרה decimum nonum, ni ſumma horũ omnium numerorũ hoc poſtularet. Eſt enim valde mirũ aliquem procreare anno ætatis nono, cùm ætas ad procreandum idonea incipiat ab adoleſcentia.i. paulo ante annum decimum quartum, ex Aug.lib.16.de Ciuitate Dei cap.vlt.& in Pſal.104. Quin & lib. 15.eius operis cap. 12. & 15. Nemo, inquit, decem annorum poteſt gignere filios, quia nondum matura pubertas. Phyſici præterea & Medici

ci ad id requirunt decimum tertium annum & vnum diem, ac aiunt generationi tum homines esse idoneos, cum pubes viris in mento nascitur, fœminis in muliebribus. Vnde in his nubilis ætas est annorum duodecim, in illis quatuordecim. Regula igitur interdum fallit, quod aliis exemplis demōstrari potest. Salomon vndecim annos natus genuit Roboam. Nam Roboam annum quadragesimum vitæ agens patri Salomoni successit 3. Regum. 14. Salomon autem dum vitam & regnum deseruit erat annorū duntaxat duorum & quinquaginta, cùm anno ætatis duodecimo regnum susceperit 3. Reg. 2. & quadraginta annis solùm tenuerit 3. Reg. 11. Achaz decennis procreauit Ezechiam. Anno enim vigesimo ætatis regnum est conse-

cutus, illudque adminiſtrauit 16. an-
nis. 4 Reg. 16. Sic obiit anno vitæ 36.
Iam Ezechias eodẽ Regũ loco pa-
tri ſucceſſit natus annos vigintiquin-
q;. Deniq; D. Hieronym⁹ ad Vitalẽ
præmiſſa obteſtatione cõmemorat
mulierculam alioqui prouectam fa-
ctam fuiſſe à puero decẽni grauidã.

2 *Quo tẽpore ceſſauit ꝓphetia pa. 16. fa. 2.* Malachiam nouiſſimũ eſſe prophetarum conſtanter aſſeuerant Hebræi. Quo autem ſenſu (Nã nõnullos poſt illius ſæculum prophetico munere cumulatos non difficile eſt oſtendere) audi ex Ioſephi libro contra Appionem pag. 919. ἀπὸ δὲ ἀρταξέρξου μεχρὶ τοῦ καθ' ἡμᾶς χρόνου γέγραπται μὲν ἕκαστα. πίστεως δὲ οὐχ ὁμοίας ἠξίωται τοῖς πρὸ ἑαυτῶν, διὰ τὸ μὴ γενέσθαι τὴν τῶν προφητῶν ἀκριβῆ διαδοχήν. Ab Artaxerſe vſque ad noſtra tempora ſcripta quidem

dem ſunt ſingula, verum tamen non merentur tantam fidem, ac ſuperiora, quòd ſucceſsio prophetarum non extiterit deinceps certa & accurata.

3 *Agebatur annus 180.* Roman. *pag. 18. fac. 2.* Non ab vrbe cõdita. Nam lapſus erat iam ſub Auguſto annus vrbis ſeptingenteſimus quinquageſimus, vt apparet è Liuio & Floro, & proinde pluſquam octingenteſimus, dum templũ á Tito & Romanis dirutum eſt. Sed ab vrbis populiq; Rom. monarchia & iuſto imperio, quod Hebræi auſpicãtur ex eo tempore, quo Romani primũ tranſierunt in Aſiam contra Antiochum magnum. Tum enim nominis & imperij eorum potentia atq; celebritas Orientalibus cœpit innoteſcere. Lege 1. Mach. 8. Hinc illud Ioſephi Gorionis filij libro. 3. Hiſtoriæ Hebraïcæ cap. 15.

ויהי בימים ההם החל תחת יהורה מלכות
רביעית על מלכות שלישי הוא מלכות
רומיים אשר נתעורר על מלכות יון ויגדל
שם רומיים על כל מלכויות היא חיה
רביעית אשר חוה רניאל איש חמודות אשר
אכלה ומרקה ושארה ברגלה רפסה Diebus illis cæpit ſub Iuda Machabæo monarchia quarta poſt tertiã, id eſt, imperium Romanorũ, quod excitatum eſt contra imperium Græcorũ. Magnificatum autem eſt nomẽ Romanorũ ſuper vniuerſa regna, nempe erat beſtia quarta, quam conſpexit Daniel vir deſideriorum, quæ deuorabat & comminuebat, & cætera pedibus proculcabat.

Dan. 7.

4 *Principis exulum. pag. 21. fa.* Iudæi à Zorobabele diligenter notant perpetuam ſucceſſionem eorum qui è familia Dauidica primatũ & quaſi imperium tenuerũt in Iudæos in Babylo-

lonica transmigratione permanentes, qui in patrias sedes reuerti nunquam voluerunt siue liberorum, siue possessionum siue alia causa, quòd putent se sic seruare familiã Dauidis, ex qua tandem exoriri possit, iuxta promissiones, Christus. Id obseruauit noster Origenes initio libri quarti περὶ ἀρχῶν. Vbi enim docuit defecisse principes ex iuda iuxta patriarchæ Iacob oraculũ Gen. 49. & Oseæ, cap. 3. His ergo testimonijs, inquit, vtimur aduersus eos, qui videntur asserere, quod de Iuda dicta sint & dicunt permanere adhuc principem ex genere Iudæ, istũ videlicet qui est gẽtis eorum princeps, quem nominant Patriarcham, nec deficere posse de semine eius, qui permaneat vsque ad aduentum eius, quem sibijpsi describunt. Id etiam notari

Poteſt ſæpiuſculè apud Ioſephum, ſeorſum dum ſcribit Hyrcano Regi fugato hãc dignitatem à Babyloniis Iudæis vltro delatam, quam alioqui à Regibus illorum locorum ſemper redimebant & magno precio conſeruabant, vt de ſua gente & Dauidis familia ſuos haberent magiſtratus & extra ſuam remp. in ſua republica viderentur viuere. Qui hac dignitate potiebatur, ab eis nominabatur Res Galuta, princeps exulum, Aechmalotarcha, & iuxta Origenẽ Patriarcha.

ſ *Neardea. pa. 19. fa. 2.* Vrbs ad Euphratis ripam ab exulib⁹ cõdita Ioſ. lib. 18. antiq. cap. 12. Eius crebra mẽtio in Talmud, quòd eſſet præcipuũ Iudæorũ gymnaſium, ex quo innumerabiles Rabbini prodierũt, ſeorſum ij qui condiderunt Talmud Babylo-

bylonicũ. Eſt enim aliud, quod Hierosolymitanum appellatur, minoris authoritatis ſicut & molis.

6 *Rab. Mar. pag. 20. fa.* In his dignitatũ vocabulis eſt aliqua diſtinctio. Rab tribuitur ſapientibus & doctoribus Babyloniæ. Rabbi terræ Iſraël. Rabban vel Rabbana ſapientibus domus Dauid. Mar ſiue Mor ſapientibus Babyloniæ, qui ſimul eſſent exulum principes ſiue Æchmalotarchæ, ſiue patriarchæ. Rabbi enim maior quam Rab, Rabban maior quam Rabbi, qui ſimplici nomine appellatur, vel Mar maior quàm Rabban. Lege Eliam in Thisbi.

HISTORICA CABBALA *Sapientis illius, rectorum ornamenti, Rabbi Abraham Leuitæ Dauidis filij.*

HVNC librum ſcripſimus ad declarandum vniuerſa verba doctorum noſtrorũ, quos fœlix fauſtúmq; ſit nominaſſe, tam eorum qui auctores fuerunt † Miſna, quàm Talmud à ſapiẽtiſſimis maioribus noſtris fuiſſe tradita, & ſapientum atq; iuſtorũ vnum ab ore ſapientis & iuſti alterius ſuam doctrinam per ordinem accepiſſe. Verbi gratia, Gymnaſiarcham & collegiũ eius ab ore Gymnaſiarchæ & collegij ipſius, ſapientes Thalmudicos à viris ſynagogæ ma-

† Cõtextus Talmud.

magnæ qui ſua acceperant à prophe
tis, quorum omnium recordatio fau-
ſta perenniſque eſto. Quanto igitur
minus ſapientes doctoréſve Miſna
aliquid protulerunt è ſuo cerebro,
præter ordinationes, quas conſenſu *Hæ ſunt tra*
omnium ordinarunt, vt ſepem legi *ditiones ſe-*
conficerent? Quod ſi deridet te ali- *niorum.*
quis, qui nonnihil olet ex hæreſi, ac *Mat.15.*
dicit, ſe relinqui incertum & dubiū *&c.*
ex verbis ipſorum, propterea quod
in quamplurimis locis diſſentiant,
heus tu contunde dentes eius atque
eum oſtende præuaricari aduerſum
decreta Senatus, doctoreſq; noſtros
nunquā inter ſe diſſentire + de prin- *+De radice*
cipio vel ſumma præcepti, ſed eius
duntaxat conſecutionibus, quòd au-
dierint quidem principiū, ſummāq;
ipſius à doctoribus ſuis, ſed non in-
terrogauerint illos de cōſequentijs,
pro-

propterea quod nil inseruiebant ipsorum necessitati. Exempli causa, nõ disputant, sit accendẽda lucerna sabbato, necne. De quo igitur disputãt? Quo humore vel oleo sit accendenda, quo non sit. Cõsimiliter non disceptant, an oporteat recitare lectionem Audi Israël &c. vesperi & mane, necne, sed quãdo quóve tempore vespertinæ, quando, quóve tempore matutinæ precis, illa recitanda commemorandáque sit, vt pręcepto satisfiat. Atq; ita de cæteris ipsorum verbis atque sententiis.

Deut. 6.

Ait Abraham Leuita Dauidis filius hunc librum Cabbalæ.

Ab Adam vsq; ad Diluuium mille sexcenti quinquaginta sex anni.

A Diluuio vsque ad Abrahamum ducenti nonaginta duo.

Ab ortu Abrahami donec primũ egre-

egrederetur Charris quinquaginta duo anni.

Ab exitu eius de Charris donec ſtaret inter victimarũ diſſecationes Gen.15.
octodecim anni. Cùm Charras rediјſſet illicq; manſiſſet quinq; annis, & remigraſſet in terram Chanaan, natus erat 75.annos.

Hinc donec naſceretur Iſaac viginti quinq; anni. Poſtea donec naſceretur Iacob ſexaginta, deinde donec deſcenderet Iacob in AEgyptũ cẽtum triginta, rurſum donec Iacob moreretur ſeptemdecim.

Deinceps quouſque diſcederet ex hac vita Ioſeph quinquaginta tres anni.

Ab obitu Ioſeph, donec prodirẽt in AEgypto pſeudoprophetæ è filiis Ephraïm & Galaad, ſeducerẽtq; Iſraëlitas, & interficerentur, anni centum

tum & decem.

Abhinc vſque ad exitum de AEgypti terra triginta anni.

Egreſſi ſunt ex AEgypto menſe Martio anno mundi bis milleſimo
3.Reg.6. quadringẽteſimo quadrageſimo octauo, ante ædis primæ ſubſtructionem quadringẽtis octoginta annis. Subſtructa eſt ædes illa anno mundi bis milleſimo nongenteſimo vigeſimo nono, ante excidium ſuum annis quadringentis triginta tribus.

Sed tamen quadringẽtos duntaxat & decem annos ipſi attribuunt, quoniam à principio trãſmigrationis Ioachim regnũ nullum fuiſſe putatur.

Quod particulatim ſic demõſtro.

In deſerto quadraginta annis.

Ioſue annis viginti octo.

Seniores, qui poſt Ioſue aliquandiu ſuperſtites fuerunt, annis 17.

Otho-

Othoniel quadraginta.
Ehud octoginta,
in quorũ extremo Samgar anno vno.
Debora & Barac quadraginta.
Gedeon quadraginta.
Abimélech tribus.
Thola viginti tribus.
Iaïr viginti duobus.
Iepte ſex.
Abeſan ſeptem.
Elan decem.
Abdon octo.
Samſom viginti.
Heli quadraginta.
Samuel vndecim.
Saul duobus.
Dauid 40. totidem Salomon, at eius tertio ædes cæpta eſt ædificari.
Roboam ſeptemdecim.
Abia tribus.
Aſa quadraginta vno.

Io-

Iosaphat viginti octo.
Ioram octo.
Ochosias anno vno.
Athalia sex.
Ioas quadraginta.
Amazias viginti nouem.
Ozias quinquaginta duobus.
Ioatham sedecim.
Achaz sedecim.
Ezechias viginti nouem.
Manasses quinquaginta quinq;.
Amon duobus.
Iosias triginta vno.
Ioachaz tribus mensibus.
Ioachim vndecim annis.
Iechonias tribus mensibus.
Sedechias vndecim annis.

Sic existit summa quadringentorum triginta trium annorum à fine anni tertij Salomonis vsque ad templi excidium.

Poſt tranſmigrationem Babylonis hæc principum, qui alij alios ordine perpetuo genuerũt, fuit ſeries.

Iechonias, Salathiel filius eius, zorobabel, Meſullam, Hananias, Barachias, Haſadias, Eſaias, Abdias, Sechanias, Samaïas, Naadaïas, Ezechias. Aiunt autem huius Ezechiæ fratrem fuiſſe Hillelem.

Vniuerſi autem hi Iſraëlitarũ principes extiterũt Babylone. Sed aſcendit Hillel Babylone, fuitque in terra Iſraëlis princeps centum annis ante templi ſecundi excidium.

Deinde magiſter noſter Simeon filius eius, & per ordinẽ filiorũ patribus ſuccedentium magiſter noſter Gamaliel ſenior filius eius, Magiſter noſter Simeon Fi. e. Magiſter noſter Gamaliel F. e. Magiſter noſter Sanctus F. e. Magiſter noſter Gamaliel

F. e.

F.e.Magister noster Iuda princeps, filius eius.

Moses. Moses ergò doctor noster, qui in pace cōquiescit, accepit legē à DEO opt. Max. in monte Sinai. Decalogū quidē Siuan siue Maio mēse, anno bis millesimo quadringentesimo quadragesimo nono, cætera autem præcepta illis quadraginta diebus quibus permansit in monte ad vsq; decimum septimū mēsis Tammuz .i.Iunij,quo descendit, fregitque tabulas,itemq; reliquis anni primi exitus ab AEgypto, & anni secundi ad nonum vsque mensis Ab , qui Iulio respondet, quo die reuersi sunt exploratores à terra exploranda, & in maiores nostros,cum nollent ascendere , decretum est, ne in ipsam ingrederentur.

Hinc deinceps nullū prorsus præceptum

ceptum illis imperatum eſt. Exceſſit verò Moſes legiſlator noſter, qui pace perfruitur, die ſabbatino, tempore pomeridiani ſacrificij, ſeptimo die menſis Adar, ſiue februarij, anno mundi. 2489.

Ioſue filius Nun, ſuper quem pax, *Ioſue.* ab ipſo habuit legem vtramq; id eſt, ſcriptam & ore acceptam. Nam certè Moſes legiſlator noſter præſidens diſceptabat omnes Iſraëlitarum controuerſias à mane ad veſperam. Etſi lex ſcripta non cõplecteretur vnum è mille caſibus, qui quotidie exoriuntur. *Probat legem aliquã eſſe non ſcriptam.*

Poſtea autem eis præpoſuit tribunos, centuriones, quinquagenarios, decuriones, apudq; illos hæc habuit verba, Negotia fratrum veſtrorũ & quod iuſtum eſt iudicate. De ſeipſo verò, Præcepiq; vobis tẽpore illo, *Deut. 1. Ver. 16. ibid. 18.*

quid facere deberetis &c. Quod quidem præceptum non eſt aliud, niſi lex ore tradita, καὶ ἄγραφος.

Deut. 12. Prætereà de negotio immolationis & legibus ſiue ritibus eius ſcriptum eſt. Quemadmodũ præcepi tibi, ſacrificabis & comedes. Quibus aperte docet Moſes ſibi fuiſſe præſcripta mandata de immolandis victimis, quæ in lege exarata non ſint. Atqui impoſſibile eſt, quin ea ſucceſſori Ioſuæ declarauerit.

Ioſuè autem illa tradidit ſenioribus, & diſceſſit ex hac vita in ſempiternam anno mundi 2517.

Seniores, qui ætatem produxerũt poſt Ioſue, ea deinde tradiderũt prophetis. Prophetæ autem ſibi mutuo, alter alteri ſecundum ſeculorum & ætatum ordinem, vſq; ad Haggeum Zachariam & Malachiam.

Rursum prophetæ ea tradiderunt viris synagogæ magnæ, nempe Zorobabeli filio Salathielis Iechoniæ filij, hisque qui cum ipso redierũt ab exilio Babylonico, Iesu, Nehemiæ, Seraïæ, Raaliæ, Mardochæo, Balsani, Maspari, Bagoæ, Rahum, Baanæ. Hi quippè sunt principes Synagogæ magnæ. *Prima ætas hominũ synagogæ magnæ. Ezræ. 2.*

AEdificata est ædes prima anno mũdi 2909. stetit 427. deinde diruta est post obsidionẽ bellumq; septennale. Mansit in illis ruinis annos septuaginta. *In alio ex. an. 2929.*

Tandiu in ruinis suis mansisse primam illam ædem sic ostenditur. Anno quadragesimo nono excidij ipsius, qui erat primus Cyri Regis Persarum, cæperunt eius fundamenta iacere. Cæterum quoniam aduersum ædificatores, Rahum consiliarius & *Ezræ. 4.*

Simſai ſcriba dederunt literas ad Cy
rum Regem Perſarum, reſpondéſq;
Cyrus ſic reſcripſit, Nunc decernite
vt deſiſtāt viri illi, ſed nec ciuitas illa
ædificetur donec à me decretum ſta
tuatur: totum negotiū intermiſſum
eſt vſq; ad ſecundū Darij Regis annū.
Atq; ita opus ante ſecundum Darij
Regis annum minimè eſt repetitum.

Adeſdum autē & conſidera, quàm
†Firmæ. † fideles ſint conſolationes Domini
Dei noſtri. Nam iuxta exilij modum,
extitit & redemptio ipſorum.

Ab initio exilij vſq; ad excidiū tem
pli & regni finem viginti & vnus an-
ni. (Sic) ab eo tēpore, quo cæpit re-
dintegrari tēplum vſq; ad eius abſo-
lutionem anni vnus & viginti. Siqui-
dē anno, qui partim fuit tertius Ioa-
chim, partim quartus, regnare cæpit
Nabugdonozor, eoq; aſcendit Hie-
roſo-

rosolymam. Dominus ergo tradidit in manum eius Ioachim Regem Iuda, Danielem, Hananiam, Misaëlem Azariam anno illo tertio Ioachim, id est, primo Nabugdonozoris. Dan. 1.

Sub extremum deinde septennij mortuus est Ioachim & regnum suscepit Iechonias. Ascendens autẽ Nabugdonozor, in captiuitatẽ abduxit Iechoniam, itemque decem exulum millia, præter septena millia hominũ laude bellica insigniũ, id est septemdecin millia. In libro quidem Hieremiæ cõmemorãtur dũtaxat triá millia & viginti tres, verùm id fit, quia principes stirpiũ nominare tãtùm voluit Hieremias. Sed nec meminit ascẽsus Nabugdonozoris in Ioachim patrem Iechoniæ, cum in captiuitatem transtulit Danielem. 2. Transmigratio. Hier. 52.

Præterea ascẽdit Nabugdonozor 3. Transmigratio.

ſexto regni Sedechiæ, id eſt, regni ſui decimo octauo, & in exilium traxit octingentos viginti duo. Rurſum regni ſui vigeſimo tertio captiuum fecit Sedechiam & euertit ædem ſacram. Sic pro pter annos dimidiatos qui interfluxerunt, reperimus inter tranſmigrationem Danielis & Sedechiæ vnũ & viginti annos integros.

Cæterùm ſtetit adhuc Nabugdonozor in regno ſuo duobus & viginti annis. Quinquaginta enim & quinq; annis rerum potitus interijt. Succeſsit Euilmerodac filius ipſius tribus & viginti, ac regni primo euexit ad honores Iechoniam Regem Iuda. Poſt eum mortuum regnauit Baltazar. & anno regni tertio à principibus ſuis vinctus interfectuſq; eſt in domo conuiuij, quod ipſe inſtru-
Eſ.21. xerat. Atq; illud eſt, quod prędixerat

Eſaias. Pone menſam, contemplare in ſpecula, comede & bibe, ſurgite principes, arripite clypeum. Impletumque Nabugdonozori illud propheta. Et ſeruient ei vniuerſæ gentes, & filio eius & filio filij eius. Hiere.27.

Sic 45. anni Nabugdonozoris, 22. Euilmerodach, tres Baltazaris reddunt ſeptuaginta annos imperij Babylonici.

Poſtquàm interemptus eſt Baltazar, Chaldeorum imperio præpoſitus eſt Darius filius Aſſueri de ſemine Medorum, illudq; adminiſtrauit annum vnum, & mortuus eſt.

Illud deinde tenuit Cyrus tribus annis, cuius ſpiritũ regni primo excitauit Dominus vt conſtrueret ſanctuarium, etiam ſi poſteà à cepto deſtitit. Vbi tres annos expleuiſſet, interfectus eſt à Regina Scytharum,

 quòd

quòd & ipſe duos eius filios interemiſſet, qui magni erant reges.

Poſt eum imperauit Aſſuerus annis ſedecim, poſt quem mortuum imperium obtinuit eius filius, quem genuerat Eſter, nẽpe Darius, qui & Artaxerxes. Huius anno ſecundo extructa eſt ædes Domini.

Darius iſte agebat annum vitæ ſeptimum cum regnare cepit, imperauitq; triginta duobus annis. Nam aſcendens aduerſus eum Alexander Macedo percuſſit & trucidauit eum anno ſtructuræ tẽpli triceſimo. Tum acciſum eſt Imperium Perſarum & initium habuit Imperiũ Græcorum.

2. AEtas. AEtas ſecũda hominũ ſynagogæ magnæ incipit à Simeone iuſto, qui nominatur Iaddus, filio Ioſue filij Ioſedech ſacerdote magno, cuius tẽporibus deletũ eſt Imperiũ Perſarum

ſarum ab Alexandro Græcorum Rege, qui poſt deletum Perſarum imperium venit Hieroſolymam, eamq; optauit euertere & denuo eius ciues in exilium exigere anno quadrageſimo ſtructi templi. Sed ad eũ Simeom iuſtus exiit, quem comſpectum Alexander rex plurimi fecit & in magno honore habuit, acquieuitq; ipſius petitioni. Petebat autẽ Simeon iuſtus, ne templum dirueret, néve vrbem ſuis orbaret ciuibus. Cum ſic fieri imperaſſet Rex, admiratio ſubiit ipſos principes & purpuratos, qui eum ſciebant dixiſſe ſe eam euerſurum, nunquam autem reuocaſſe verbum ſemel dictum. Sed reſpondens Alexander, ſimilitúdo, inquit, perſone huius ante me in bellis vincit. Pactuſque éſt Rex cum Simeone iuſto vt omnes, qui illo anno naſcerentur ſacer-

cerdotibus, vocarētur Alexandri de nomine ſuo, vtq; numerum contractuum ſuorū ab ipſo inchoarēt. Erat autē annus egreſſionis ex AEgypto milleſimus, mundi ter milleſimus quadringētesimus quinquageſimus.

Eo tempore obiit Ezras ſcriba, Haggeus, Zacharias & Malachias, eſtque ſublatum prophetiæ munus ex Iſraële.

Ex ſercorū familia. Effectum eſt autē illud miraculum inſigne opera Simeonis iuſti, quale nō contigit Anani, nec Carcaſneo hæreticorū principibus Seteis. Tum Alexāder in terra Iſraël reperit Cutheos multos, qui extiterāt à diebus Senacherib, quorum principes erant Sanballat Horonites & nonnulli Iſraëlitæ. Et certè ex filiis Ioſue filij Ioſadac ſacerdotis magni quidā conubia contraxerant cum illis, quos proinde

proinde eijecerant è domo Domini Ezras sacerdos & Nehemias tarſata.

Dum ergo venit Alexander in terrã Iſraël, ad ipſius auditionẽ acceſſit Sanbalat Horonites & cæteri Cuthæorum ſiue Samaritanorum principes, eumq; rogarunt vt ſacerdotibus generis & affinibus ſuis liceret ædificare ædem alteram ſacram in mõte Garizim, itemq; omnibus, qui duxerãt vxores alienigenas, nec eas volebant dimittere. Cui petitioni cũ rex aſſenſiſſet, ædificarunt ædem.

Tunc populus Iſraël in duas partes ſectus eſt, vna ſecuta eſt Simeonem iuſtum & Antignum diſcipulũ ipſius, cætumque eius, idque iuxta illud, quod traditione acceperant ab Ezra, altera Sanballat & generos ipſius. Itaque obtulerunt holocauſta & ſacrificia extra ædem Domini, decreta

creta constituerunt & iudicia, prout cor eorum dictitabat. In hoc fano sacerdotis munere fungebatur Manasses Iosue filii Iosadac filius. Primarius erat Sadoc cũ collega Baietos. Hoc fuit initiũ hæresis. Nam Sadoc & Baietos sese diuiserunt à magistro suo Antigno & defecerũt ad fanum montis Garizim, illicq; fuerunt primarii. Stetit autem fanum istud Cutheorum hæreticorum circiter ducentos annos.

Anno enim ducẽtesimo duodecimo ab ædificatione tẽpli secũdi, qui est mũdi ter millesim⁹ sexcẽtesimus octogesim⁹ primus, rebellauit Matthatias Ioannis filius summus sacerdos, qui cognominatus est Hasmoneus, in Antiochum Regem Græcorũ, stansq; in acie cum filiis suis, ducem, qui ipsi erat secundus & dominatum exerce-

exercebat in Hierusalem, obtruncauit & exercitu ipsius, regnauitq; annum vnum.

Post eũ mortuũ Iudas filius ipsius, vir potens, natu maximus regnum administrauit sex annos.

Post eum mortuum Ionathã frater ipsius, qui etiam erat filius Hasmonei, regnauit alios sex annos, sicq; fato concessit.

Eius locum consecutus Simeon frater, mortuus est anno regni decimo octauo.

Deinde Iohannes filius Simeonis filij Hasmonei, qui cognominatus est Hyrcanus primus, regnum obtinuit. Is ascendens in Samariam euertit Fanum à Cutheis ædificatum in monte Garizim, necauit hæreticos qui offerebant holocausta & sacrificia extra ædem Domini & constituerant

nes. Is quoque odio insectatus est Sapientes & eos magna cæde affecit. Ab vno Simeone Satæ filio abstinuit, quòd esset frater vxoris suæ.

Fugit autem Iosue Peraïæ filius superioris Simeonis satæ socius Alexandriam AEgypti, donec Simeon satæ filius ei supplicationè reditum à Rege impetrasset.

Simeon ergo iustus tradidit Cabbalam Antigno discipulo suo. Iose autem filius Ioazaris & Iose filius Iohannis eam acceperunt ab Antigno socheo. Ab his deinde Iuda filius Tabæi & Natheus Arbelites. Ab istis consequenter Iosue Peraïæ filius & Simeon satæ filius.

Historiarum scriptores in Israële aiunt Iosuam Peraïæ filiũ magistrũ fuisse Iesu Nazareni. Quod si res ita habet, viguit ille profecto tempori- *Error Iudæorum de christi tempore.*

bus

bus Iannis Regis. Hiſtoriographi autem exterarum gentium ipſum affirmãt natum diebus Herodis, Archelaï autem tẽpore cruci ſuſpenſum. Quæ cõtentio eſt maxima, quoniam diſcrimen eſt inter ipſos plus quam centum & decem annorum. Probabile autem extitiſſe diebus Hillelis
Moſes. & Sammei & Ioſuæ Peraïæ filij ſapientis, qui conſimiler profectus eſt Alexandriam AEgypti, in ſuo comitatu habens Ieſum.

Hic valde aduerſãtur hiſtorici exterarũ nationũ, quoniã certè verba ba ſua plurimis concluſionibus definiẽtes, nẽpe anno trecẽteſimo duodecimo iuxta numerũ contractuũ eũ natum dicunt, deinde anno 33. cruci ſuſpẽſum. Fuiſſe autem natiuitatem eius anno trigeſimo octauo imperatoris Auguſti Romanorum principis, die-

diebus Herodis, crucifixionem verò diebus Archelaï istius filij. fortassis autem vsq; eò pugnaciter contendunt, quò dicant tēplum & regnum Israël post crucifixionem ipsius non nisi paulisper stetisse.

At penes nos verissima est traditio & historia è Misna atq; thalmud quorum auctores nihil de rebus immutarunt. Siquidem R. Iosue Peraiæ filius fugit in Ægyptum his Alexandri Iannæ diebus, cumque eo Iesus Nazarenus. Consimiliter apud nos vera est traditio, quòd anno quinquagesimo primo regni Macchabæorū, & ducentesimo nonagesimo nono structi templi comprehensus est, idque ætatis suę anno trigesimo sexto, qui tertius erat regni Aristobuli Iannæ filij.

Semias & Abtalion ab illis con-

ſequenter per manus diſciplinam nõ ſcriptam acceperunt. Erant autem proſelyti iuſtiſſimi. Ab i s rurſum Hillel et Samai, quorum Hillel aſcendit è Babylone in terram ſanctam anno vitę quadrageſimo, ac ibi docuit alijs annis quadraginta. vixit quippe centum viginti annos, ac erat de domo & gentilitate Dauid, è regio ſemine. Habuit octoginta diſcipulos, quorum maximus extitit Ionathan Vzielis filius, minimus magiſter noſter Iohanan Zàchæi filius.

Is ergò Iohanan Zachæi filius Cabbalam accepit ab Hillele & Samai. Tempore ipſius Veſpaſianus aſcendit contra Hieroſolymam, & Hieroſolymæ Aba ſicarius dux erat latronum, qui filius erat ſororis magiſtri Ioſephi hiſtoriarum ſcriptoris. Is clam acceſſit ad Veſpaſianum

Ioſephus.

Im-

Imp. rogans vt ad ſe aſciſceret R. Ioſephum hiſtoriographum. Quo obtento affuit Ioſephus, quem, vbi eius egregiam ſapiẽtiam cognouiſſet Imperator, multo honore affecit, euexitque.

Tunc Veſpaſianus præfectus erat aduerſum Hieroſolymam. At mortuo Nerone Cęſare Romano Imp. à ſenatu Decretum, vt imperium ſuſciperet. Profectus itaque Romam reliquit Titum filium aduerſus Hieruſalem, ac præcepit vt honore multo afficeret R. Ioſephum hiſtoriographum.

Sic deſtructum eſt templum ſacrũ ab orbe condito anno ter milleſimo octingẽteſimo vigeſimo nono. Occiſus R. Iſmaël Eliſei filius itemq; R. Simeon filius Gamalielis ſenioris. 3829.

Illis diebus ſtetit quidam Cozba

nomine, qui contendebat ſe eſſe Chriſtum Dauidis filium.Is miſit manum in Domitianum Rom.Imperatorem, interfecto eius præfecto, qui prouinciam Iudæam adminiſtrabat. Cum Dómitianus Imp. adhuc eſſet puer,non roboratus eſt ante eum. Itaque regnauit Cozba iſtè in Bither annis quinquaginta duobus poſt excidiũ templi. atq; in ſuo regno mortuus eſt, ſucceſſorem relinquens filium Ruffum nomine, qui ſimiliter mortuus eſt relicto regni hærede filio ſuo Romulo. Collecti autem ſunt ad Cozbam & filios eius multi Iſraëlitarum populi,qui in captiuitate verſabantur, è cunctis ſuis regionibus & locis.

Huius Romuli. qui filius erat Ruffi Cozbæ filij,tempore firmauit ſe Adrianus, aſcendenſque in terram Iſraël

raël, cepit Bither nono Iulij, anno se ptuagesimo tertio post templi euersionem. Interfecit Romulũ, percussit Israëlem insigni clade, cuiusmodi non fuerat audita neque diebus Nabuzardan, neque Titi.

Illa tempestate vigebat Ptolomæus & scribebat librum Almagesti. *Ptolomeus.*

Anno ter millesimo nongentesimo quadragesimo nono, id est, quingentesimo numeri contractuum & centesimo vigesimo excidij templi editus est Misna siue contextus Thalmudicus.

Imperante autem apud Romanos Antonino, & magistro nostro Sancto vigente confecti sunt plurimi libri medici, quando quidem illa ętate erat Galenus. libri autem Hippocratis medici conscripti sunt tem- *Galenus.*

poribus Mardochei & Efter. Nam il la ætate viuebat Hippocrates. Ac hæ quidem ſunt ætates Tannaïm ſiue doctorum Miſna, quem contextum eſſe Thalmudicum iam prędiximus.

Miſna & Tannaim.

Deinceps anno quater milleſimo centeſimo octogeſimo ſeptimo, qui eſt annus contractuum ſeptingenteſimus trigeſimus octauus, obijt Rab Aſé, qui à ſe inchoatam Ghemaræ ſiue deciſionis Thalmudicæ conſcriptionem morte præreptus non potuit abſoluere. At Mar filius eius & vtriuſque ſocii abſoluerunt ac appellarunt Thalmud Babylonicum. Sicque obſignatum concluſumque eſt opus anno quater milleſimo ducenteſimo ſexageſimo ſexto à mundi procreatione, & diuulgatũ per vniuerſum Iſraëlem, ita vt illud ſibi ſeruandum ſuſceperint, publicè ſingu-

Thalmudis poſterior pars.

larum ætatum ſapientes docuerint, communibus animis Iſraëlitæ omnes approbauerint, nihil ei vel addẽdum, vel demendum cenſentes. Cæterum circiter octoginta anni fuerunt, ex quo cæptum fuerat à Rab Aſé, atque compoſitum donec concluderetur atque obſignaretur, anno quippè ſeptuageſimo tertio mortis eius perfectum eſt.

Interim Iſraëlitæ erant in Perſarum poteſtate. Poſtquam enim acciſum fuit eorum imperium ab Alexandro, collegerunt ſe tandem poſt mortem Antonini Imp. Romani, & ſteterunt pro ſalute ſua & libertate, vt à ſeſe iugum Romanorum depellerent. Itaque poſtquam mortuus eſt Antoninus exclamauit Magiſter noſter Sanctus, diſſolutus eſt faſciculus, nec dum tamen inualuerũt admodũ

Persæ vsque ad obitum ipsius, diebus R. Iohanan.

Tum rex quidam Vrsir nomine filius Babac ad vniuersas persarum prouintias scripsit ipsis esse cognitũ, quemmadmodum gladius Aristotelis philosophi illo ipso adhuc die, quingentis iam annis eos deuoraret, propterea quòd Alexander discipulus ipsius fuisset. His verbis ammis confirmati sunt & gesserũt bella cum Romanis, ita tamen vt nec hi illos vincerent, nec illi istos, sed imperium diuiderent. Nempe Terra Elamitarum, Emath in Syria, Sẽnaar siue Chaldea, aliqua pars Græciæ, Terra Israël, ad vsque Arabiam omnino Persis paruerunt. Romanis autem Italia, Germania, Gallia, Hispania, reliqua Græciæ pars, Ægyptus Palestina siue ora Iudeæ maritima.

Sic

Sic ergò denuo Iſraëlitæ venerunt in poteſtatem Perſarum.

Perſæ initio dilexerunt Iſraëlitas temporibus maximè Vrſir, id eſt, Aſſueri & Saporis regis, cuius diebus prodiit in mundum Manes, Manes. qui contendit duos eſſe Deos in vniuerſitate, vnum viuificantem & bona efficientem, alterũ mortem inferentem & vniuerſa mala perpetrantem, commentuſque legem Magis è corde ſuo euaſit in gentem magnã. Occidit autem eum, Sapor ſapientia ſua.

Præterea Perſæ habuerunt regẽ Hormiz nomine, qui moriens vxorem grauidam reliquit, ex qua qui natus eſt, ipſo partus die rex eſt declaratus. Vocarunt autem eam Baarã de nomine ſtellæ Martis ſub qua natus fuerat. Habuerunt rurſum magnos

nos alios reges, qui omnes dilexerunt Iſraëlem, donec inualuit regnũ Iſmaëlitarum, qui Perſas è cæli concauo deleuerunt.

Mahometani.

Amoraim.
Tannain.

Hactenus ætates Amoraim, qui auctores fuerunt Ghemarę ſiue deciſionis Thalmudicæ, & Tannaim, qui auctores fuerũt Miſna, ſiue Thalmudici contextus, ætates denique doctorum legis, qui viguerunt in æde ſacra à diebus Zorobabelis & cæterorum, qui cum ipſo ex exilio Babylonico aſcenderunt, vſque ad extremum diem Rabbenæ, & Rab Simæ Rabbę filij, quorũ omnium anni ſunt octingenti viginti ſeptem.

Seboraim.

Extiterunt poſt illos magiſtri noſtri Seboraim, quorum primus magiſter Ioſé, poſtremus magiſter Iſana. Anni autem eorum cẽtum octoginta ſeptem.

Illos

Illos ſubſecuti Gheonim ſiue Thalmudici Iuris interpretes, quorũ primus magiſter Hanina de Nehar pacod , poſtremus magiſter Hai Gaon,qui promouit legem in Iſraël ſupra cæteros Gheonim,adeo vt ad ipſius lumen incedant,qui vacant legis ſtudio ab oriente ſolis ad occaſum vſque:Obiit autem anno milleſimo trecenteſimo quinquageſimo nono contractuum,id eſt,quater milleſimo ſeptingenteſimo nonageſimo octauo. Gheonim. an. chriſt. 1121.

Hic finẽ habuerunt academiæ & Gheonim ſiue interpretes Thalmud. Nã etiam extincta ſunt academiarũ inſtituta, ad quas proficiſcebãtur Iudæi ex Hiſpania, toto occidẽte, Africa, Ægypto, terra denique deſiderij. ſic Iudæam vocat.

Hactenus ex Cabbala Hiſtorica R. Abra-

Abrahæ. Cætera enim in exēplari Hebraïco parisijs impresso deside rantur, quòd Venetianum à commodāte citius repetitum sit, quàm vt transcribi totum à nobis potuerit. His interim fruere.

DE CHRISTO CAPVT
vndecimum de legibus Regum & præliorum, ex Deuteronomio R. Mosis Maiëmonis filij, pagina 763.

REx Christus suo tempore extabit, restituet regnũ Domus Dauid iuxta antiquam dignitatem in pristinũ dominiũ, ædificabit templum sacrum

ſacrum, cōgregabit diſperſos Iſraë-
litas. Eius diebus reſtituētur iudicia-
lia omnia, vt cùm antiquitus offere-
bant oblationes, celebrabant remiſ-
ſionis annos atq; Iubileos, iuxta om-
nia mādata, quæ in lege tradita ſunt.
Quicunque autem non expectat ad-
uentum ipſius, is nō modò reliquos
prophetas negat, ſed etiam legem
ipſam ac Moſem doctorem noſtrū.
Nam certè lex conteſtatur de eo,
cū inquit, Et reducet dominus Deus Deut.30.
tuus captiuitatem tuam & miſerebi-
tur tui & reſtituet & congregabit te
&c. Etiam ſi fuerit diſperſio tua in Deut.4.
extrema terræ, adducet te dominus,
&c. Illa autem verba, quæ explican-
tur in lege, complectuntur quæcun-
que dicta ſunt ab vniuerſis Prophe-
tis. Quin etiam in hiſtoria Balaam Num.24.
hæc tanguntur ac ibi vaticinatio eſt
de

de duobus Christis, de priore, id est, Dauide, que seruauit Israëlem de manu hostium ipsius, & posteriore, qui è posteris ipsius exorietur, & saluabit Israëlem de manu filiorum Esau. Illic igitur ait, *Videbo eum, sed non modo*, de Dauide, *intuebor illum, sed non prope* de rege Christo. *Orietur stella ex Iaacob*, nempe Dauid, *& consurget virga de Israël*, rex Christus. *Et percutiet duces Moab*. Dauid, de quo in libris

2.Reg. Regũ scriptura narrat, Et percussit Moab, & mensurauit eos funiculo. *Vastabitque oẽs filios Seth*, rex Christus, de quo Zacharias, Et dominatio

Zach.9. eius à mari vsq; ad mare. *Et erit Idumea possessio eius*, Dauidis scilicet,

2.Reg.8. Nam sic scriptum est, Et facti sunt Idumei Dauidis serui &c. *Hæreditasque Seir cedet inimicis suis*, Regi

Abd.1. Christo. Siquidem scriptum, Et ascendent

cendent ſaluatores in montem Sion iudicare montem Eſau. Præterea de vrbibus refugij in deuteronomio legitur, Si dilatauerit Dominus Deus tuus terminum tuum, adijcies adhuc tres vrbes &c. Atqui nunquam iſtud impletum reperitur. Cùm ergo Dominus nunquam aliquid inaniter & fruſtra præcipiat, neceſſe eſt iſtud tandem aliquando impleatur. Quod ad prophetarum teſtimonia attinet res non eget probatione, quoniã vniuerſi eorum libri huiuſmodi prædictionibus pleni ſunt. *Deut.19.*

Cæterum ne arbitreris regẽ Chriſtum neceſſario effecturum ſigna & prodigia, aliquid innouaturũ in mundo, viuificaturum mortuos, aut quippiam huiuſmodi, quæ Fatui dictitãt. Nã rem non ita habituram ex eo apparet, quòd R. Akba, ſapiẽtiſſimus *Fatuã ratio*

om-

omniũ Thalmudicorũ cũ eſſet, fuit armiger Barcozbæ Regis & perſuadere voluit eum eſſe regem Chriſtũ, ſicque ipſe exiſtimauit, itemque cunĉti ætatis illius ſapientes, donec ille occideretur ſcelerũ noſtrorũ cauſa. Nec prius cognitum eſt eum nõ eſſe Chriſtum, quam occiſus fuit. Atqui non requiſiuerunt ab ipſo ſapientes ſignũ vllũ aut prodigium. Cuius rei fundamentum eſt, quia legis noſtræ ceremoniæ & iudicia ſancita ſunt in perpetuum, citra temporis determinationem, nec fas ei quicquam addere, vel demere. Ac quicunque addit aut detrahit, aut etiã transformat vultum legis, deducitque verba pręceptorum de ſua ſimplici intelligentia & mente, iſte quidem profeĉtò vanus eſt, impius, Epicureus deniq;.

Si igitur exoriatur Rex de domo

Dauid

Dauid, qui meditetur in lege, ſe oc- *Qualis chriſtus Iudæorum.*
cupet in preceptis more Dauidis pa
tris ſui iuxta preſcripta vtriuſq; legis
id eſt, ſcriptę & traditione acceptæ,
inflectat vniuerſum Iſraëlem ad am-
bulandũ in ea eiuſq; ruinas inſtaurã-
das,gerat poſtremò prælia Domini,
iſte certè citra controuerſiam erit
Chriſtus,ſiquidem in ijs,quę fecerit,
fortunetur,ac ſuperet vniuerſas natio
nes finitimas, & ædificet ſacrum tẽ-
plum in ſuomet loco, et cõgreget di
ſperſos Iſraëlitas. Talis proculdubio
Chriſtus erit. Quod ſi non vſque eò
fortunetur,aut ſi occidatur,certũ eſt
non eum eſſe, quem expectare iuſ-
ſit lex. Quin potius velut vnus habẽ
dus erit eorum omnium Regum fa-
miliæ Dauidicæ, qui perfecti quidẽ
& recti extiterunt, ſed tamen mortui
ſunt promiſſionibus nondum exple-

tis,quem Dominus non nisi existere fecerit vt,per eum probaret multos.
Dan. 11. Siquidem scriptum in Daniele,Et de intelligentibus ruent, vt conflentur per ea, & purgentur, & dealbentur, vsque ad tempus præfinitum, quia tempus ad constitutum erit.

Christum nostrum intelligit. De illo autem qui Christus existimatur atque occisus est in Hierosolymitana curia iam prædictum est in *Ibid.* eodem Daniele his verbis. Filijque præuaricatorum populi tui extollentur vt impleant visionem & corruẽt. Et certe inde ingens natũ est scandalũ. Nã cuncti prophetæ prędixerunt Christũ redempturum & seruaturũ Isrаël,collecturũq;eorũ dispersionẽ, confirmaturũ deniq; illorũ legẽ. Iã iste causam prębuit,vt periret Israël, dispergerentur eius reliquię,humilis & abiectus efficeretur, peruerteretur

tur

tur lex, errore imbueretur maxima mũdi pars, coleretur ali⁹ pręter Deũ. Verũ cogitationes Dei vniuersitatis effectoris atq; opificis nõ possunt ab hominibus cõprehendi. Neq; enim vię ipsius, sicut vię illorũ, neq; cogitationes ipsius sicut cogitatiões illorũ.

Prætereà huiusmodi omnia itemque eius, qui extitit post eum, non pertinẽt nisi ad parandam viam regi Christo & ad disponendum vniuersum mundum, vt pariter deum colat. *Maometem pseudoprophetam intelligit.* Est enim scriptũ in Sephonia, Quià tunc reddam populis labium electũ, vt inuocent omnes nomen Domini & seruiant ei humero vno. *Sepho. 38* Ecquonã pacto id? Iã oppletus est mundus vniuersus rumore Christi & verborum legis atq; præceptorum Dei, quin etiam hæc diffusa sunt per remotissimas insulas & populos innumerabi-

les tam mente quã carne incircumci ſos,qui vltro citroque verbis iſtis inter ſe conferunt de arcanis legis, dũ alij dicunt præcepta legis vera eſſe quidẽ ſed deſijſſe hac tempeſtate,neque eſſe in vſu,alij autem illis res arcanas deſignari néc eſſe ſimpliciter intelligẽda,ſed iam veniſſe Chriſtũ, qui eorum arcana declarauerit & palefecerit. Cũ ergò emerſerit Chriſtus verè, proſpere proceſſerit & eleuatus exaltatuſque fuerit, tum de repentè conuertentur omnes & ſuum errorem agnoſcent.

Caput duodecimum illarum legum de Regibus.

NE in animum tuum inducas tẽpeſtate Chriſti quicquã defectorũ è curſu mundi,aut aliquid immutandũ è pri-

è primo naturæ opificio atque ordine, sed mundũ pro suo more & cursu administrandum scito. Ac id quod in Esaia dictum est, Et habitabit lupus cum agno & pardus cum hædo stabulabitur, figurata est locutio & tropica, qua significatur Israëlitas versaturos confidẽter cum impijs aliarum nationum mundi, quæ comparantur lupo & pardo. Alibi quippè dictũ, lupus vespertinus vastabit eos, & pardus vigilãs super ciuitates eorum. Præterea cõuertendos esse per pœnitentiam omnes ad veram legẽ & doctrinam, item non directuros neque nocituros, sed manducaturos rem permissam pacatè & tranquillè cum Israële. Scribitur enim eodem Esaiæ loco, Et leo sicut bos paleam comedet. Idem iudicium de consimilibus verbis, quæ ad res Christi perti-

Esai. 11. *Hiere. 5.* *Esai. 11.*

pertinēt. ſunt enim figuratæ parabolicæque locutiones. Diebus autem Chriſti intelligetur cuiuſnam rei ſint parabolæ, quamq́ue rem deſignent.

Itaque ſapientes noſtri, inter mūdum hunc, inquiunt, & tēpora Chriſti nullum plane diſcrimē præter tyrannidem Imperiorum. Ac videtur è ſimplici contextu oraculorum Propheticorum initio dierum Chriſti futurum prælium Gog & Magog, & ante illud prælium emerſurum principem Iſraëli, vt præparet cor eius.

Mal. 4. Eſt enim prædictū, Ecce ego mitto vobis Eliam Prophetam ante quam veniat dies Domini magnus & terribilis. Porrò nō eſt venturus vt polluat purum, aut vt purget impurum, neque vt deprauet homines, qui valde recti ſunt, aut vt rectos efficiat eos,

lapis iactus in illud Euāgelij Ioan. 9 veni vt qui non vident videant, et

eos, qui valde deprauati sunt, sed potius vt pacem afferat mundo. Nam hoc significatur sequentibus Malachiæ verbis, Et conuertet corda patrum in filios. *qui vident cæci fiant.*

Consimiliter Sapientum aliqui asseuerãt ante aduẽtum Regis Christi venturum Eliam. At omnia verba hæc atque eiusmodi nemo scit, quo pacto euentura sint, donec re fuerint cõprobata. Talia enim abstrusa sunt apud Prophetas. Præterea sapientes ex verbis nullam habent traditionem maiorum, nisi quatenus è versuum sacræ scripturę pondere dijudicare possunt. quocirca inter se quidẽ discrepant de huiusmodi rebus, sed ordines euentuum rerum illarum, & minutæ circunstantiæ non sunt de fidei summa, sed nec quisquam laborat de verbis Hagadoth, neque mo- *Hagadoth & Midra-*

 ratur

ſioth allego richæ interpretationes Rabbinorũ ratur verba Middrashoth, quæ cõmemorantur de his rebus & ſimilibus, neque reponit in fidei principijs & capitibus, vt quæ neq; promoueant charitatem, neque timorẽ. Similiter non ſupputandos tẽporum fines docuerunt ſapientes noſtri his verbis, *vel ſuffla animam.* Efflet anima eorum, qui fines ſupputant, ſed præſtoletur & credat in vniuerſum verbis ſcripturæ, quemadmodum explicauimus.

Tempeſtate Regis Chriſti, cum diſponetur eius imperium & congregabuntur ad ipſum vniuerſi Iſraëlitę ſecundum familias cenſebuntur omnes iuxta præſcriptum ipſius, inſtinctu Spiritus ſancti, qui ſuper eo requieſcet. *Mat. 3.* Nam prædictũ à Malachia, Et ſedebit conflans & purgabit omnes filios Leui. Filios ſcilicet Leui in primis purgabit & dicet, hic de proſapia

ſapia eſt ſacerdotali, iſte de Leuina, remouebitque eos qui non ſunt de gentilitate & familia Iſraëlis. Hoc enim Ezras ſignificat, dum inquit, Ait Ather Sata eis vt non comederent de ſancto ſanctorum, donec ſurgeret ſacerdos ad Vrim & Thummim. *Ezra. 5.*

Ecce didiciſti inſtinctu ſpiritus ſancti omnes, qui in poſſeſſionis ius admittuntur, tum in ſuam gentilitatē reducendos, tum declaraturos primū ſui generis auctorem. Cęterum Chriſtus non diſtinguet gentilitates niſi in tribus. Declarabit enim hunc ex hac eſſe tribu, illum ex altera. Non item dicet vnum eſſe ſpurium, alterū ſeruum. Æquum quippe eſt, vt familia quæ obſcura eſt, occulta ignotaque maneat. Nec verò prophetæ & ſapientes noſtri deſiderarunt dies Chriſti, vt imperium haberent in natio-

tiones huius mundi, & exteris gentibus imperitarent, neq; vt ipsos populi alij extollerent, sed nec vt ipsi esculentis fruerentur & voluptatibus & gaudijs, verum vt vacui essent ad legis studium, neque haberent durum herum & interpellatorem qui desistere iubeat, quò possent vitam futuri sæculi promereri; quemadmodum ostendimus in tractatibus de pœnitentia.

Illo autem tempore nulla ibi erit fames, nullum bellum, nulla ęmulatio, nulla lis & contentio, felicitas enim abundè affluet, ac omne deliciarum genus instar pulueris obtinebitur. Mundus, quàm latè patet, non nisi occupabitur in deo cognoscendo. Quocirca Isräelitæ sapientia valde erunt insignes: ac res arcanæ atq; abstrusæ omnibus innotescẽt, qui &

con-

consequentur sui summi opificis notitiam pro humanis viribus. Nam replebitur terra cognitione Domini, sicut aquæ mare operientes. *Esa. 11.*

Benedictus Deus misericors, qui adiuuit nos.

SCRIPTVRÆ, IN QVIbus Chaldeus Paraphrastes interiecit nomen Meßiæ siue Christi præter literam Hebraicam explicationis gratia, ex Methurgeman Eliæ Leuitis, in Radice משח*, vnxit. Obseruatio dilige͂s, erudita & perutilis, vt in pusillo quasi speculo, consideremus, quos locos vetus Synagoga citra controuersiam acceperit de Christo. Eos nimirum,*

rum, quos Christiani de eodem exponimus, etiam hostium nostrorum confeßione.

Gen. 49. NON *aufferetur sceptrum de Iuda, & dux de fœmore eius donec veniat Silo.* *Chald.* donec ve-
Num. 24. niat *Christus. Orietur stella ex Iacob, et consurget virga de Israël, Chald.* Et magnificabitur *Christus.*

3. Reg. 4. *Et disputauit super lignis à cedro, quæ est in libano, vsque ad hysopum, quę egreditur de pariete.*

Chald. Et vaticinatus est de regibus domus Dauid qui regnaturi erant in hoc mundo & in mundo *Christi.*

Is. 4. *In die illa erit germen Domini in magnificentia & gloria. Chald.* in die illa erit *Christus* Domini in lætitia.

Is. 11. *Et egredietur virga de radice Iesse, & flos*

flos de radice eius aſcendet.

*Chald.*Et *Chriſtus* de filijs filiorum eius orietur.

Et vocabitur nomen eius admirabilis, conſiliarius, Deus fortis, pater futuri ſæculi, princeps pacis. Eſ.9.

Chald.Chriſtus pacis.

De Radice colubri egredietur regulus. *Chald.* egredietur *Chriſtus.* 14.

Emittite agnum ad dominatorẽ terræ de petra deſerti ad montem filiæ ſion. 16.

Chald. aſcendere facite tributa ad Chriſtum Iſraëlis qui roborabit, propterea quod fuerunt in deſerto, montem congregationis Sion.

Et præparabitur in miſericordia ſolium, & ſedebit ſuper eum in veritate, in tabernaculo Dauid iudicans &c. Ibidem.

Chald. tunc *Chriſtus* Iſraëlis præparabit in bono thronum ſuum, & ſede-

ſedebit &c.

Eſ. 20. *In die illa erit Dominus exercituum corona gloriæ & ſertum exultationis reſiduo populi ſui.*

Chald. In die illo erit *Chriſtus* domini exercituum in corona lætitiæ,&c.

Eſ. 2. & 53 *Ecce intelliget ſeruus meus, exaltabitur & eleuabitur & ſublimis erit valdè &c. Non eſt ei ſpecies neque decor &c.*

Nota Chaldæum hāc Eſaiæ ſectionē expoſuiſſe de Chriſti tū exaltatione tū perpeßione

Chald. Ecce proſperabitur ſeruus meus *Chriſtus* & eleuabitur &c.

In ciuitatibus Iuda adhuc tranſibunt greges ad manum numerantis.

Hier. 33. *Chald.* In vrbibus Iuda adhuc tranſibit populus per manum *Chriſti.*

Ibid. & 23 *In diebus illis & in tempore illo germinare faciam Dauid Germen iuſtitiæ & faciet iudicium & iuſtitiam in terra.*

Chald.

Chald. Dauidi germinare faciam *Christum* Iustitiæ.

Et tu turris gregis nebulosa filia Sion vsque ad te veniet & veniet potestas prima, regnum filiæ Hierusalem. Michę. 4.

Cald. Et tu *Christe* Israëlis, qui ab-peccata sconderis propter debita Synagogæ Sion, ad te peruenturum est regnum, & restituetur imperiũ pristinum regni Synagogæ Hierusalem.

Et tu Bethlehem Ephrata paruula es in millibus Iuda. Ex te mihi egredietur qui sit dominator in Israël, & egressus eius ab initio à diebus æternitatis. Mic. 5.

Chald. Et tu Bethlehem Ephrata veluti paruula es vt numereris in † millibus domus Iuda. Ex te coram me exibit *Christus* vt exerceat imperium in Israëlem, cuius nomen ab antiquo dictum est à diebus sæculi. † *in familiis*

Ego

Abac.3. *Ego autem in Domino gaudebo & exaltabo in deo † Iesu meo.*
† salutis meæ.

Chald. Tunc in signo & redemptione, quam facies Christo tuo & reliquijs populi tui, qui erit superstes, confitebuntur his verbis. dixit Propheta, Et ego in verbo Domini gaudebo, exultabo in deo, qui operatus est redemptionem meam.

Zach.3. *Ecce ego adducam seruum meum† orientem.*
† germen

Chal. seruum meum Christum.

Zach.4. *Et educet lapidem primarium, † & exæquabit gratiam gratiæ eius.*
† Plausus, gratia, gratia illi (sit).

Chald. Et reuelabit Christum suũ, cuius nomen vocatum est ab antiquo & dominatũ tenebit in vniuersa regna.

Zach.6. *Hec ait Dominus exercituum dicẽs, Ecce vir oriens nomen eius. Et subter eum orietur & ædificabit tẽplũ domino.*
germen.

Chald.

Chald. Hæc dicit Dominus exercituum, Ecce vir, cuius nomen *christus*, reuelabitur, & magnificabitur, & construet templum Domino.

Quia visitauit Dominus exercituũ gregem suum, domum Iuda & posuit eos quasi equum gloriæ suæ in bello. Zac. 10.

Ex ipso angulus & ex ipso paxillus, ex ipso arcus prælij, & ex ipso egredietur omnis exactor simul.

chald. Quia recordatus est Dominus exercituum populi sui, domus Iuda & ponet eos sicut equos roboris, quorũ gloria est in prælio. Ex eo ✝ rex ipsius, ex eo *Christus ipsius*, ex eo robur belli eius, ex eo magnificabũtur omnes rectores eius simul. Iuda vel Deo.

Domine in virtute tua lætabitur rex & super salutare tuum exultabit vehementer. Psal. 21.

Chald. Domine in fortitudine tua

In alio exemplo lætabitur. magnificabitur *rex Christus.* & in redéptione tua quã plurimũ iubilabit.

Ibid. *Quoniam rex sperat in Domino & in misericordia altißimi nõ cõmouebitur.*

C*hald.* propterea quòd rex C*hristus* sperat in domino &c.

Psal. 45. *Speciosus forma præ filijs hominum, diffusa est gratia in labijs tuis, propterea benedixit te Deus in æternum.*

C*hald.* Pulchritudo tua rex C*hriste* exuberat præ filiis hominum, Positus est spiritus Prophetiæ in labiis tuis, propterea benedixit tibi Deus in sæculum.

Psal. 61. *Dies super dies regis adijcies, annos eius vsque in diem generationis & generationis.*

C*hald.* Dies super dies venturi sæculi C*hristi* Regis adiicies, annos eius sicut ætates pręsentis sæculi & ætates sæculi futuri.

Sic

Sic psalmum dicam nomini tuo in sæ culũ sæculi, vt reddam vota mea de die in diem. Ibid.

Chald. tunc collaudabo nomen tuum in sæcula, cum reddam vota mea, in die redemptionis Israël & in die, quo magnificabitur *Christus* Rex, vt regnet.

Deus iudicium tuum regi da, & iustitiam tuam filio Regis. Psal. 72.

Chald. Deus † leges iudiciorum tuo Regi *Christo* da, & iustitiam tuam filio Dauidis regis. † Vias, mō dos, rationes.

Respice de cælo & visita vineam istam, & perfice eam quã plantauit dextera tua, & super filium hominis, quem firmasti tibi. Psal. 80.

Chald. Respice de cælo & vide, & recordare in miserationibus, vineæ istius & operis, quod statuit

dextera tua& super regem *Christum*, quem roborasti tibi.

Can. 1. *Si ignoras tibi ô pulcherrima inter mulieres, egredere & abi post vestigia gregum tuorum, & pasce hœdos tuos iuxta tabernacula pastorum.*

C*hald.* Deus omnibus modis benedicendus dixit Mosi prophetæ. Si illis (qui persequuntur populum domini) exultatio fuerit percutere Synagogam, quæ similis est puellæ speciosæ, quam diligit anima mea, ambulet illa in viis iustorum, & ordinet
+ vs. preces iuxta + præscriptum rectorũ suorum, & pastorum ætatis illius, atque doceat filios suos, qui similes sunt hœdis caprarum, vt proficiscãtur in ædem Synagogæ & in locum cõcionis & studii. Sic merito illorũ operum pascentur in exilio, quo vsq; mittam *Christum* Regem, qui regat

&

& ducat eos placide & quiete ad tabernacula ipſorum, id eſt, ædem ſanctuarij, quam ędificarunt illis Dauid & Salomon paſtores Iſraëlis.

Tigna domorum noſtrarum cedrina, laquearia noſtra cupreſſina. Ibid.

Chald. Ait Salomon Propheta. Quam decora ædes ſanctuarij quæ ædificata eſt † per manus meas, ex arboribus cedrinis; Atqui ſpecioſior multo erit ædes Sanctuarij, quæ ædificanda eſt, diebus regis *Chriſti*, eius trabes erũt è cedris paradiſi † Eden, & laquearia è cupreſſis, † Sagis, & † Surbanis.

mea opera.

Voluptatis.

Rariſſima & precioſſima genera cedrorũ eſſe dicunt.

Duo vbera tua ſicut duo hinnuli capreæ gemelli, qui paſcuntur in lilijs. Cant. 4.

Chald. Duo redemptores tui, qui te redempturi ſunt *Chriſtus* Dauidis filius, & *Chriſtus* filius Ephraim, ſimiles ſunt Moſi & Aaroni filiis Iocabed,

Duos chriſtos conſtituũt ob duplicem ad-

uentũ Chri sti, dum nesciunt distinguere inter Christũ patientem, & triũphantẽ.

bed, qui comparantur duobus hinnulis gemellis capreæ, & paſcebant populum domus Iſraël merito ſuo, quadraginta annis in deſerto, Manna & auibus altilibus & aquis putei Mariæ.

Can. 7. *Mandragoræ dederunt odorem in portis noſtris, Omnia poma noua & vetera dilecte mi ſeruaui tibi.*

Chald. Cum placebit Domino redimere populũ ſuum ab exilio, dicetur Regi *Chriſto*. Iam expletus eſt finis exilij, & merita iuſtorum fragrant coram me, ſicut odor balſami, & ſapientes ætatum affixi ſunt portis collegij Theologici, occupantes ſe in verbis librorum, præſertim legis. Nunc igitur ſurge, & ſuſcipe regnum, quod deſtinatum eſt tibi.

Quis

Quis mihi det te fratrem meum, su- *can.8.*
gentem vbera matris meæ, vt inueniam
te solum foris, deosculer te, & iam me ne-
mo despiciat.

Chald. Illo autem tempore apparebit rex *Christus* Synagogæ Israël, & dicent ei filij Israël, Adesdũ, esto nobiscum pro fratre & ascendamus Hierosolymam & sugamus tecum sensus legis, quemadmodũ sugit infans vbera matris suæ. Quoniã etiã omni illo tempore, quo vagus eram & extorris à mea patria, modò recordarer nominis Dei magni & traderem animam meam pro diuinitate ipsius, populi exteri non me cõtemnebant.

Apprehendam te & ducam in do- *Ibid.*
mum matris meæ, & in cubiculum geni
tricis meæ, ibi me docebis, & dabo tibi
poculum ex vino condito, & mustũ ma-

lorum granatorum meorum,

Cald. Deducã Rex *Christe* & introducam te in ędem sanctuarij mei, ac illic me docebis timere Dominũ, & ambulare in semita ipsius. Illic etiam ✝ instruemus epulũ Leuiathã, & bibemus vinũ vetus (generosum & præstãs) quod in suis racemis asseruatur a die, quo orbis procreatus est, & fructus malorum granatorum, qui parati sunt iustis in paradiso Edẽ.

q. d. De Leuiathã, satana triumphabimus.

Adiuro vos filiæ Hierusalem, ne suscitetis neque euigilare faciatis dilectam, donec ipsa velit.

Ibid. adiuratione totius libri postrema.

Chald. Dicet Rex *Christus*, Adiuro ego vos popule mi, domus Isräel, cur contenditis cum populis exteris de exeundo exilio, & quare rebellatis in copias Gog & Magog, expectate quæso paulisper, dum deleantur populi qui venerunt dimica-

tum

tum aduerſum Hieruſalem. Nam po
ſtea veſtri recordabitur Domin⁹ or-
bis iuxta miſerationes, quibus pro-
ſequi ſolet iuſtos, placebitque ipſi
vos redimere.

In diebus vnius iudicis, quando iudi- Ruth. 1.
ces præerant facta eſt fames in terra.

Chald. Temporibus quibus præ-
erant iudices facta eſt vehemens fa-
mes in terra Iſraël. Decem autem fa
mes inſignes decretæ ſunt de cælo,
vt ſint in mundo, à die orbis conditi
vſque ad aduentũ *Chriſti* ad caſtigã-
dos habitatores terræ, quarum deci-
ma in illius dies incidet, eritque fa-
mes non edendi panem, aut ſitis bi-
bendi aquam, ſed audiendi Verbum
prophetiæ, quæ à conſpectu domini
manat,

Et rurſum expãde, inquit Booz, pal- Ruth. 3.
lium tuum quo operiris, & tene vtraque
manu

manu. Qua extendente & tenẽte, menſus eſt ſex modios hordei & poſuit ſuper eam & ingreſſus eſt ciuitatem.

Cald. Rurſum dixit, præbe peplũ, quo conuolueris & prehende illud. Qua apprehendente menſus eſt ſex ſata hordei & humeris ipſius impoſuit. Immiſſum autem eſt ei diuinitus robur ad portanda ea. Itaque protinus dictũ eſt ſpiritu prophetico, exorituros ex ea ſex iuſtos, quorũ ſinguli benedicerentur ſex benedictionibus, Dauid, Daniel, tresque ſocij ipſius & *Rex Chriſtus*. Ingreſſus autẽ eſt Booz vrbem.

Lament. 2. *Vocabis quaſi ad diem ſolennem qui terrebant me de circuitu, & non fuit in die furoris domini qui effugeret & relinqueretur.*

C*hald.* Clamabis libertatem populo tuo domui Iſraël per *Chriſtum*, quem

quemadmodũ fecisti per Mosem & Aaronem in die Pasche, quo congregati sunt adolescentuli mei vndique omni ex loco, in quo erant dispersi, die quo ardebat vehementia furoris tui ô Domine, nec illis erat liberatio & reliquiæ.

Completa est iniquitas tua filia Sion. Non addet vltra, vt transmigrare te faciat. Lament. 4.

Chald. Postea finire faciet iniquitatem tuam ô Synagoga Sion, & redimeris per *Christum*, & Eliam sacerdotem magnũ. Nec addet vltra Dominus, vt in captiuitatẽ amandet te.

Non est priorũ memoria, sed nec eorum quidem, quæ postea futura sunt, erit recordatio apud eos, qui futuri sunt in nouissimo. Ecclesiast. 1.

Chad. Non est memoria præcedentium ætatum, sed nec sequentium

erit

erit recordatio apud eos, qui erunt diebus *Regis Christi.*

Hæc etiam inuenimus in Targhum siue interpretatione Hierosolymitana.

Hæc Hierosolymitana in Pentateuchi insigniores locos interpretatio valde vetusta est & lingua aliquantum à cæteris Hebrææ dialectis discrepãte. Propter antiquitatem magnæ est authoritatis apud Iudæos. Quoniã autem mysteriis excellit breui, si Dominus fauerit, eam in Latinum conuersam in cõmune proferemus. Quæ sequuntur ab Elia de Christo obseruata tibi prægustamenti vice sient. Ipsum conteret caput tuum. & tu conteres calcaneum eius,

Gen. 3.

Targhum Hieros. Cùm filij mulieris attendent ad legem & seruabunt mandata, insidiabuntur & percutiẽt tibi caput tuũ, teque occident. Cùm autẽ derelinquẽt filij mulieris præcepta legis, neque mãdatis parebũt, insidiaberis tu & mordebis eos in calcibus ipsorum, pessiméque illos affi-

afficies. Verum erit ſanitas & medicina filiis mulieris, tibi autem ô ſerpens nulla erit ſanitas. Verum ipſi inter ſe facturi ſunt cõculcationes calcibus ſuis in fine calcis dierũ, ‡ per regem *Chriſtum*. *Manibus Regis Chriſti.*

Non auferetur ſceptrum de Iuda & dux de fœmore eius, donec veniat Silo, & ipſe erit expectatio gentium. *Gen. 49.*

Targ. Hieroſ. Non deſinent reges domus Iuda, neque † tardabunt doctores legis de filiis filiorum eius vſque ad tempus quo veniet *Chriſtus*, cuius eſt regnũ, & cui ſeruitura ſunt vniuerſa regna terræ. † *Deſiderabuntur.*

Ligans ad vineam pullum ſuum, & ad vitem ô fili mi aſinam ſuam. lauabit in vino ſtolam ſuam & in ſanguine vuæ pallium ſuum. *Ibidem.*

Targ. Hieroſ. Quàm pulcher eſt rex *Chriſtus*, qui ſurrecturus de eſt do

mo

mo Iuda. ligabit lumbos ſuos & exibit in præliũ aduerſum hoſtes ſuos. Occidenturque reges cum principibus. Rubefaciet fluuios ſanguine, & dealbabit colles ſuos pinguedine fortium illorum. Veſtimenta eius imbuentur ſanguine, ipſe autem ſimilis erit formæ botrorum.

Ibidem. *Pulchriores ſunt oculi eius vino, & dentes eius lacte candidiores.*

Targ. Hieroſ. Quàm pulchri ſunt oculi regis *Chriſti* ad cernendũ, præ vino defæcatiſſimo, ne illis ſpectet inceſtos concubitus, cędeſq; innocentium; Dentes eius exercitati ſunt in lege, ne illis comm ãducet iniquitates & rapinas. Rubeſcent montes eius vineis & torcularibus vini. Candeſcent colles eius copia tritici & gregum ouium

Exod. 12. *Nox eſt iſta obſeruabilis domini, quã-*

do e-

do eduxit eos de terra Ægypti. Hanc obſeruare debent omnes filij Iſtael in generationibus ſuis.

Targ. Hieroſ. Quatuor enim noctes ſcriptæ ſunt in libris memoriarum. Nox prima, cum manifeſtatum Gen. 1.
eſt verbum domini in mundo, vt crearet ipſum. Mundus erat inanis & vacuus, & tenebræ expandebãtur ſup faciem abyſſi. Verbum autem Domini lucebat & illuminabat, & vocauit noctem illam primam. Nox ſecũda, cum manifeſtatum eſt verbum Domini Abrahæ inter animãtium diui- Gen. 15.
ſiones. Erat Abraham natus centum annos, Sara autem nonaginta, ad implendum, quod prodidit Scriptura, Nunquid Abraham cẽtenarius poterit gignere filios, nunquid Sara nonagenaria poterit parere? Nunquid acceſſerat ad triceſimum ſeptimum

an-

Abac.3. *Ego autem in Domino gaudebo & exaltabo in deo + Iesu meo.*
+ salutis meæ.

Chald. Tunc in signo & redemptione, quam facies *Christo* tuo & reliquijs populi tui, qui erit superstes, confitebuntur his verbis. dixit Propheta, Et ego in verbo Domini gaudebo, exultabo in deo, qui operatus est redemptionem meam.

Zach.3. *Ecce ego adducam seruum meum + orientem.*
+ germen

Chal. seruum meum *Christum*.

Zach.4. *Et educet lapidem primarium, + & exæquabit gratiam gratiæ eius.*
+ plausus, gratia, gratia illi (sit).

Chald. Et reuelabit *Christum* suũ, cuius nomen vocatum est ab antiquo & dominatũ tenebit in vniuersa regna.

Zach.6. *Hec ait Dominus exercituum dicẽs, Ecce vir oriens nomen eius. Et subter eum orietur & ædificabit tẽplũ domino.*
germen.

Chald.

Chald. Hæc dicit Dominus exercituum, Ecce vir, cuius nomen *Christus*, reuelabitur, & magnificabitur, & construet templum Domino.

Quia visitauit Dominus exercitũ gregem suum, domum Iuda & posuit eos quasi equum gloriæ suæ in bello. Zac. 10.

Ex ipso angulus & ex ipso paxillus, ex ipso arcus prælij, & ex ipso egredietur omnis exactor simul.

chald. Quia recordatus est Dominus exercituum populi sui, domus Iuda & ponet eos sicut equos roboris, quorũ gloria est in prælio. Ex eo ‡ rex ipsius, ex eo *Christus ipsius*, ex eo robur belli eius, ex eo magnificabũtur omnes rectores eius simul. ‡ Iudà vel Deo.

Domine in virtute tua lætabitur rex & super salutare tuum exultabit vehementer. Psal. 21.

Chald. Domine in fortitudine tua

In alio exemplo lætabitur. magnificabitur *rex Christus*. & in redẽptione tua quã plurimũ iubilabit.

Ibid. *Quoniam rex ſperat in Domino & in miſericordia altiſsimi nõ cõmouebitur.*

C*hald*. propterea quòd rex C*hriſtus* ſperat in domino &c.

Pſal. 45. *Specioſus forma præ filijs hominum, diffuſa eſt gratia in labijs tuis, propterea benedixit te Deus in æternum.*

C*hald*.Pulchritudo tua rex C*hriſte* exuberat præ filiis hominum, Poſitus eſt ſpiritus Prophetiæ in labiis tuis, propterea benedixitq; tibi Deus in ſæculum.

Pſal. 61. *Dies ſuper dies regis adijcies, annos eius vſque in diem generationis & generationis.*

C*hald*. Dies ſuper dies venturi ſæculi C*hriſti* Regis adiicies, annos eius ſicut ætates pręſentis ſæculi & ætates ſæculi futuri.

Sic

Sic psalmum dicam nomini tuo in sæ culū sæculi, vt reddam vota mea de die in diem. *ibid.*

C*hald*. tunc collaudabo nomen tuum in sæcula, cum reddam vota mea, in die redemptionis Israël & in die, quo magnificabitur C*hristus* Rex, vt regnet.

Deus iudicium tuum regi da, & iustitiam tuam filio Regis. *psal. 72.*

C*hald*. Deus † leges iudiciorum tuo Regi C*hristo* da, & iustitiam tuam filio Dauidis regis. *† Vias, modos, rationes.*

Respice de cælo & visita vineam istam, & perfice eam quā plantauit dextera tua, & super filium hominis, quem firmasti tibi. *psal. 80.*

C*hald*. Respice de cælo & vide, & recordare in miserationibus, vineæ istius & operis, quod statuit

dextera tua& ſuper regem *Chriſtum*, quem roboraſti tibi.

Can. 1. *Si ignoras tibi ô pulcherrima inter mulieres, egredere & abi poſt veſtigia gregum tuorum,& paſce hœdos tuos iuxta tabernacula paſtorum.*

*Chald.*Deus omnibus modis benedicendus dixit Moſi prophetæ. Si illis(qui perſequuntur populum domini) exultatio fuerit percutere Synagogam,quæ ſimilis eſt puellæ ſpecioſæ, quam diligit anima mea,ambulet illa in viis iuſtorum,& ordinet preces iuxta + præſcriptum rectorũ ſuorum,& paſtorum ætatis illius,atque doceat filios ſuos, qui ſimiles ſunt hœdis caprarum, vt proficiſcãtur in ædem Synagogæ & in locum cõcionis & ſtudii. Sic merito illorũ operum paſcentur in exilio,quo vſq; mittam *Chriſtum* Regem, qui regat

+ os.

&

& ducat eos placide & quiete ad tabernacula ipsorum, id est, ædem sanctuarij, quam ędificarunt illis Dauid & Salomon pastores Israëlis.

Tigna domorum nostrarum cedrina, laquearia nostra cupreßina. Ibid.

Chald. Ait Salomon Propheta. Quam decora ædes sanctuarij quæ ædificata est † per manus meas, ex arboribus cedrinis; Atqui speciosior multo erit ædes Sanctuarij, quæ ædificanda est, diebus regis *Christi*, eius trabes erũt è cedris paradisi † Eden, & laquearia è cupressis, † Sagis, & † Surbanis.

† *mea opera.*
† *Voluptatis.*
† *Rarißima & preciosßima genera cedrorũ esse dicunt.*

Duo vbera tua sicut duo hinnuli capreæ gemelli, qui pascuntur in lilijs.

Chald. Duo redemptores tui, qui te redempturi sunt *Christus* Dauidis filius, & *Christus* filius Ephraim, similes sunt Mosi & Aaroni filiis Iocabed,

Cant. 4.
Duos christos constituũt ob duplicem ad-

uentū chri bed, qui comparantur duobus hinnu
ſti, dum ne- lis gemellis capreæ, & paſcebant po
ſciunt diſtin pulum domus Iſraël merito ſuo, qua
guere inter draginta annis in deſerto, Manna &
Chriſtū pa- auibus altilibus & aquis putei Ma-
t.entem, & riæ.
triūphantē.

Can. 7. *Mandragoræ dederunt odorem in portis noſtris, Omnia poma noua & vetera dilecte mi ſeruaui tibi.*

Chald. Cum placebit Domino redimere populū ſuum ab exilio, dicetur Regi *Chriſto.* Iam expletus eſt finis exilij, & merita iuſtorum fragrant coram me, ſicut odor balſami, & ſapientes ætatum affixi ſunt portis collegij Theologici, occupantes ſe in verbis librorum, præſertim legis. Nunc igitur ſurge, & ſuſcipe regnum, quod deſtinatum eſt tibi.

Quis mihi det te fratrem meum, su- *can.8.*
gentem vbera matris meæ, vt inueniam
te solum foris, deosculer te, & iam me ne-
mo despiciat.

Chald. Illo autem tempore apparebit rex *Christus* Synagogæ Israël, & dicent ei filij Israël, Adesdũ, esto nobiscum pro fratre & ascendamus Hierosolymam & sugamus tecum sensus legis, quemadmodũ sugit infans vbera matris suæ. Quoniã etiã omni illo tempore, quo vagus eram & extorris à mea patria, modò recordarer nominis Dei magni & traderem animam meam pro diuinitate ipsius, populi exteri non me cõtemnebant.

Apprehendam te & ducam in do- *Ibid.*
mum matris meæ, & in cubiculum geni
tricis meæ, ibi me docebis, & dabo tibi
poculum ex vino condito, & mustũ ma-

lorum granatorum meorum,

Cald. Deducã Rex *Christe* & introducam te in ędem sanctuarij mei, ac illic me docebis timere Dominũ, & ambulare in semita ipsius. Illic etiam ✝ instruemus epulũ Leuiathã, & bibemus vinũ vetus (generosum & præstãs) quod in suis racemis asseruatur a die, quo orbis procreatus est, & fructus malorum granatorum, qui parati sunt iustis in paradiso Edẽ.

q. d. De leuiathã, satana triumphabimus.

Adiuro vos filiæ Hierusalem, ne suscitetis neque euigilare faciatis dilectam, donec ipsa velit.

ibid. adiuratione totius libri postrema.

Chald. Dicet Rex *Christus*, Adiuro ego vos popule mi, domus Israël, cur contenditis cum populis exteris de exeundo exilio, & quare rebellatis in copias Gog & Magog, expectate quæso paulisper, dum deleantur populi qui venerunt dimicatum

tum

tum aduerſum Hieruſalem. Nam poſtea veſtri recordabitur Domin⁹ orbis iuxta miſerationes, quibus proſequi ſolet iuſtos, placebitque ipſi vos redimere.

In diebus vnius iudicis, quando iudices præerant facta eſt fames in terra. Ruth. 1.

Chald. Temporibus quibus præerant iudices facta eſt vehemens fames in terra Iſraël. Decem autem fames inſignes decretæ ſunt de cælo, vt ſint in mundo, à die orbis conditi vſque ad aduentũ *Chriſti* ad caſtigãdos habitatores terræ, quarum decima in illius dies incidet, eritque fames non edendi panem, aut ſitis bibendi aquam, ſed audiendi Verbum prophetiæ, quæ à conſpectu domini manat,

Et rurſum expãde, inquit Booz, pallium tuum quo operiris, & tene vtraque Ruth. 3.

manu

manu. Qua extendente & tenẽte, mensus est sex modios hordei & posuit super eam & ingressus est ciuitatem.

Cald. Rursum dixit, præbe peplũ, quo conuolueris & prehende illud. Qua apprehendente mensus est sex sata hordei & humeris ipsius imposuit. Immissum autem est ei diuinitus robur ad portanda ea. Itaque protinus dictũ est spiritu prophetico, exorituros ex ea sex iustos, quorũ singuli benedicerentur sex benedictionibus, Dauid, Daniel, tresque socij ipsius & *Rex Christus*. Ingressus autẽ est Booz vrbem.

Lament. 2. *Vocabis quasi ad diem solennem qui terrebant me de circuitu, & non fuit in die furoris domini qui effugeret & relinqueretur.*

C*hald.* Clamabis libertatem populo tuo domui Israël per *Christum*, quem

quemadmodũ fecisti per Mosem & Aaronem in die Pasche, quo congregati sunt adolescentuli mei vndique omni ex loco, in quo erant dispersi, die quo ardebat vehementia furoris tui ô Domine, nec illis erat liberatio & reliquiæ.

Completa est iniquitas tua filia Sion. Non addet vltra, vt transmigrare te faciat. Lament. 4.

Chald. Postea finire faciet iniquitatem tuam ô Synagoga Sion, & redimeris per *Christum*, & Eliam sacerdotem magnũ. Nec addet vltra Dominus, vt in captiuitatẽ amandet te.

Non est priorũ memoria, sed nec eorum quidem, quæ postea futura sunt, erit recordatio apud eos, qui futuri sunt in nouissimo. Ecclesiast. 1.

Chad. Non est memoria præcedentium ętatum, sed nec sequentium

erit

erit recordatio apud eos, qui erunt diebus *Regis Christi.*

Hæc etiam inuenimus in Targhum siue interpretatione Hierosolymitana.

Hæc Hierosolymitana in Pentateuchi insigniores locos interpretatio valde vetusta est & lingua aliquantum à cæteris Hebrææ dialectis discrepãte. Propter antiquitatem magnæ est authoritatis apud Iudæos. Quoniã autem mysteriis excellit breui, si Dominus fauerit, eam in Latinum conuersam in cõmune proferemus. Quæ sequuntur ab Elia de Christo obseruata tibi prægustamenti vice sient. Ipsum conteret caput tuum. & tu conteres calcaneum eius,

Gen. 3.

Targhum Hieros. Cùm filij mulieris attendent ad legem & seruabunt mandata, insidiabuntur & percutiẽt tibi caput tuũ, teque occident. Cùm autẽ derelinquẽt filij mulieris præcepta legis, neque mãdatis parebũt, insidiaberis tu & mordebis eos in calcibus ipsorum, pessiméque illos affi-

afficies. Verum erit ſanitas & medicina filiis mulieris, tibi autem ô ſerpens nulla erit ſanitas. Verum ipſi inter ſe facturi ſunt cõculcationes calcibus ſuis in fine calcis dierũ, ✝ per regem *Chriſtum*. *Manibus Regis Chriſti.*

Non auferetur ſceptrum de Iuda & dux de fœmore eius, donec veniat Silo, & ipſe erit expectatio gentium. *Gen.49.*

Targ.Hieroſ. Non deſinent reges domus Iuda, neque ✝ tardabunt doctores legis de filiis filiorum eius vſque ad tempus quo veniet *Chriſtus*, cuius eſt regnũ, & cui ſeruitura ſunt vniuerſa regna terræ. *✝ Deſiderabuntur.*

Ligans ad vineam pullum ſuum, & ad vitem ô fili mi aſinam ſuam. lauabit in vino ſtolam ſuam & in ſanguine vuæ pallium ſuum. *Ibidem.*

Targ. Hieroſ. Quàm pulcher eſt rex *Chriſtus*, qui ſurrecturus de eſt do

mo

mo Iuda. ligabit lumbos ſuos & exibit in præliũ aduerſum hoſtes ſuos. Occidenturque reges cum principibus. Rubefaciet fluuios ſanguine, & dealbabit colles ſuos pinguedine fortium illorum. Veſtimenta eius imbuentur ſanguine, ipſe autem ſimilis erit formæ botrorum.

Ibidem. *Pulchriores ſunt oculi eius vino, & dentes eius lacte candidiores.*

Targ. Hieroſ. Quàm pulchri ſunt oculi regis *Chriſti* ad cernendũ, præ vino defæcatiſſimo, ne illis ſpectet inceſtos concubitus, cędeſq; innocentium; Dentes eius exercitati ſunt in lege, ne illis comm ãducet iniquitates & rapinas. Rubeſcent montes eius vineis & torcularibus vini. Can deſcent colles eius copia tritici & gregum ouium

Exod. 12. *Nox eſt iſta obſeruabilis domini, quãdo e-*

do eduxit eos de terra Ægypti. Hanc obseruare debent omnes filij Israel in generationibus suis.

Targ. Hieros. Quatuor enim noctes scriptæ sunt in libris memoriarum. Nox prima, cum manifestatum Gen. 1. est verbum domini in mundo, vt crearet ipsum. Mundus erat inanis & vacuus, & tenebræ expandebãtur sup faciem abyssi. Verbum autem Domini lucebat & illuminabat, & vocauit noctem illam primam. Nox secũda, cum manifestatum est verbum Domini Abrahæ inter animãtium diui- Gen. 15. siones. Erat Abraham natus centum annos, Sara autem nonaginta, ad implendum, quod prodidit Scriptura, Nunquid Abraham cẽtenarius poterit gignere filios, nunquid Sara nonagenaria poterit parere? Nunquid accesserat ad tricesimum septimum an-

Gen.22. annum pater noster Isaac, quo tempore oblatus est super altare? Cæli depressi sunt & descenderunt, ipse autem conspexit fundamenta illorũ, & caligarunt oculi eius præ sublimitatibus. Vocatur autem illa nox secũda. Nox tertia, cum reuelatũ est verbũ Domini super Ægyptios, in noctis medio, ac dextera eius occidit primogenitos Ægyptiorum, seruauit autem primogenitos Israëlitarum, ad confimandum id quod dixit

Exod.4. scriptura, filius meus primogenitus Israël. Appellaturq; nox illa Tertia. Nox quarta, cùm explebit mundus terminum suum, vt redimatur, funes impietatis excindẽtur & iuga ferrea

sic se Iudæi in hoc Romano exilio frustra consolantur. rumpentur. Moses eduxit de medio deserti, Rex autem *Christus* de medio + Romę. Hic, quemadmodũ ille, loquetur in summitate nubis. Verbum

bum autem Domini loquitur inter vtrumque, ipsis pariter ambulantibus. Hæc est nox Paschæ, quæ corã domino seruatur, & parata est omnibus filiis Israël, per generationes ipsorum.

Remanserunt autem in castri duo viri quorum vnus vocabatur Eldad, & alter Medad, super quos requieuit spiritus domini. Num. 11.

Targ. Hieros. Remanserũtque duo viri in castris, quorum vnus vocabatur Eldad, alter autem Medad, & insederat super eos *spiritus sanctus*. Eldad sic vaticinabatur. En Moses propheta + scriba Israëlitarum congregatus est de medio mundi. Et Iosue filius Nun eius discipulus, post eum administrabit res exercitus. Medad autem prophetans dicebat. Ecce coturnix descendit de mari, fuitque of- Legislator.

ſendiculo Iſraëlitis. Vterque autem pariter vaticinabatur ac inquiebat.

Saraceni et Turcæ. Extremo dierum fine + Gog & Magog & eorum copię aſcendent Hieroſolymam. At manibus ipſius *Christi* regis concident: Tantaque ſtrage vt in totum ſeptenniū filij Iſraël exurant arma eorum bellica, neque ad arandum exeuntes, neq; arbores amputantes.

Num.24. Fluet aqua de ſitula eius, & ſemē illius erit in aquis multis. Tolletur propterea Agag rex eius & efferetur regnum illius.

Targ. Hieroſ. Surget rex eorum filiis ipſorum, & redemptor eorum

Et cum illis. ex illis, in illiſq; erit & congregabit exules illorum, de prouinciis hoſtiū ipſorū, ac filij eorum conſumētur in populis, itemque robur Saülis, qui pepercit Agag Regi Amalechitarū

& magnificabitur Regnum ipsius Regis *Christi.*

Haec quidem Elias obseruauit. Caeterùm sat scio multa ei esse elapsa, cùm praesertim Chaldaei paraphrastae, maximè Ionathan, qui Christum aetate viginti octo annis praecessit, quauis occasione Christi siue Messiae nomen in ore habeant. Ni nimium fuissem prolixus, ego de meo alia eorũ adiecissem. Vos qui Christũ Dominũ amatis eumque in prophetis legere desideratis & testimonia veterum patrum circumcisorũ, quatenus in gloriam Dei redundant, recipitis, his primitiis linguis date operam, & sitibundas mentes bonis his literis imbuite, quae pietatẽ ingeminãt. Narrauerũt iniqui fabulationes, sed non ut lex tua Domine. *Psal.119.*

Collectanea R. Iacob Salomonis filij de Christo, è Talmud, tractatu Sanedrin, capite Helec, pagina 124. De aduentus Christi tempore.

R. Naaman dixit † Rabbo. Quisnã audiuit, quando venturus sit casus & prolapsionis filius? Quis iste casus & prolapsionis filius, inquit ille? Chri- *Magistro per antonomasiam.*

 stus,

ſtus, reſpondet Naaman, ille enim
Amos 9. eſt de quo ſcribitur, die illo erigam tabernaculum Dauid, quod cecidit.

Atqui (infert alter) nunquid ex traditione R. Iohanan, qua ætate aderit Dauidis filius, pauci erunt ſapiẽtum diſcipuli & reliquorum oculi deficient fatigatione, ſuſpirio, anguſtiis multis, duraque principum edicta in dies renouabũtur, adeo vt primo poſito, ſecũdum protinus conſequatur.

Docuerũt doctores noſtri, qua annorũ hebdomade Dauidis filius venerit, anno primo implendam eſſe
Amos 4. hanc ſcripturã, & pluam ſuper vnam ciuitatem, & ſuper alteram non pluam. Altero dimidiam famem exorituram. Tertio plenam & abſolutam, ac morituros vtriuſque ſexus homines, Sanctorum paruulos, viroſque operibus inſignes, legem præterea,

ne diſcatur, obliuioni tradendam. Quarto futuram ſaturitatem, quę minimè ſit ſaturitas. Quinto rerum omnium abundantiam, ita vt copiosè eſculenta, poculenta, & quæ ad gaudium & lætitiam conferunt, ſuppetant, lex etiam reſtituatur, iterumq; diſcatur. Sexto tonitrua, Septimo pręlia. Ad extremum ſeptimi anni aſ futurum Dauidis filium.

R. Ioſeph ait, En quot hebdomades ſic ſe habuerunt, necdum tamen venit? Deinde ſexto anno (inquit R. Abai) tonitrua quis exoriri fecit, itē ſeptimo prælia? Prætereà quis ſic eo ordine collocauit? Quòd exprobrarūt hoſtes tui Domine, quòd exprobrarunt veſtigia Chriſti tui. Pſal. 89.

Ex quadam obſeruatione R. Iuda, qua ætate venerit Dauidis filius, conuentus (+Theologici) erunt lupana- Sic interpretatur R.

 ria, ter-

ria,terminus (vel,Galilea)desolabitur,limites(terræ Israël) vastabũtur, homines in confiniis habitantes circùm errabunt oppidatim, nec misericordiam consequentur. Sapientia scribarum putescet, qui timẽt Deum offendere erũt abominationi,facies illius ætatis, velut facies canum, veritas deseretur. Scriptũ enim. Et facta est veritas in obliuione, id est,vt quidem discipuli R. aiunt, facta est ruta ruta,siue priuationes,& sibi abiit. Deinde quod sequitur, & qui recessit à malo,prædæ patuit,sic interpretatur schola R. Sillæ, quicũq; recessit à malo,† spoliatus est per creaturas.

Iacob de schola, in qua docetur lex.

Impudens.

Is. 59.

.i. vacuus sapiẽtia ab omnibus creaturis dicitur.

R. Nehorai hæc docuit. Qua ætate veniet Dauidis fili⁹, pueri pallore suffundent facies senum, Senes stabunt sedẽtibus pueris, filia insurget in

in matrem, nurus in ſocrum, facies il lius ætatis velut facies canis (i. impudens) filius non erubeſcet in patris ſui cōſpectu. R. autē Nehemia, qua ætate filius Dauidis veniet, peruerſitas multiplicabitur, honorabilis deprauabitur, vitis dabit quidē fructū ſuum, ſed vinum erit carum. Omne imperium peruertetur hæreſi, nec diſciplina habebit locum.

Aſtipulatur R. Iſaaco aſſeuerāti filium Dauidis non acceſſurū, donec vniuerſa regna uertantur in hæreſim. Rabba, quid enim aliud, inquit, declarat ſcriptura, ſi omnis in candorem verſa eſt, mundus erit? Docuerunt Doctores noſtri ex hoc Deuteronomij loco, quia videbit, quod abierit manus, non venturū filium Dauid, donec multiplicentur proditores & apoſtatæ. Alij, donec diminu- *Leu. 13.* *Deut. 32.*

antur diſcipuli. Alij,donec deficiat numus de marſupio. Alij,donec de-
Ibid. ſperent redemptionem. Et clauſus quoque deficiet,& derelictus, adeo vt apud Deũ poſſint dicere, non eſt qui ſuſtentet,neque qui adiuuet Iſraëlem.

R.Zira, cum aliquando offendiſſet doctores quoſdam noſtros ſeſe in eo occupare,vt cognoſcerent aduentus Chriſti tempus,dixit illis, de aduentu rogo vos, ne procul illũ reiicite, quoniam lego ego,tria eſſe, quæ veniant de repente, præter mẽtis attentionem,Chriſtum, eſſentiã, ſcorpium.

R.Katina inquit,ſex annorum mil libus erit mundus, vno autem deſolabitur. Reperitur enim ſcriptum,&
Iſ.2. eleuabitur Domin⁹ ſolus in illa die. Imò verò,ait Abai,duobus millibus

deſo-

desolabitur. Nam dicitur ab Osea, *Es.6.* Viuificabit nos post duos dies, die tertio suscitabit nos, & viuemus in conspectu eius. Argumentum, idem ac R. Katina colligẽs, tale est. Quẽadmodum hebdomas annorũ † remittit annum vnum singulis septenniis, sic mundus remittit mille annos singulis septenis annorum millibus. Id apparet è precedenti Esaiæ oraculo, Eleuabitur Dominus solus in die illa. Quin etiam è Psalmo, qui inscribitur Psalmus cantici in diem Sabbati, id est, in diem, qui totus est Sabbatum. Præterea ex altero, Quia mille anni in oculis tuis, tanquam dies hesterna quæ præteriit.

† Desolatè propriè.

Psal. 29.

Psal. 90.

Docet † Domus Eliæ. Sex mille annis erit mundus. Duobus mille inanitas, duobus mille lex, duobus mille dies Christi. At propter iniquitates

† Academia schola.

tates nostras, quę multiplicatæ sunt, elapsi sunt ij, quos præteriisse cernimus.

Scholion R. Iacob in superiorem traditionē R. Eliæ vertere etiā hic placuit, antequam reuertamur ad contextū Thalmudicū, vt pij Iudæos considerent scripturas & traditiones maiorum suorum, tempus aduentus Christi definientes, ita male torquere & deprauare, vt imprudentes christianam doctrinā aduersum suam perfidiam firment & muniant.

Scholion R. Iacob. Sex mille annis inanitas, *quoniam nondum lex data erat, sed mundus erat velut inanitas & chaos, à primo videlicet homine, vsque ad quinquagesimū secundum Abrahæ. Sic enim numerari debent bis mille anni primi, quemadmodū è scriptura colligitur. Iam expletis illis duobus millenis annis, occupauit se A-*

Gen.12. *braham in lege, quoniam legitur, & animas*

mas, quas fecerãt in Haran, *quod* Chal*daïce sic translatum legimus, & animas quas legi operati sunt in* Haran. *Praetereà in vetustis doctorum nostrorum scriptis hæc reperiuntur, expletis in Idolorum cultu duobus annorum millibus, illa ipsa hora Abrahã agebat annum vitæ quinquagesimũ secũdũ.* Duobus mille lex. *nempe ab hominibus, quos Abraham & Sara deo conuerterunt, vsque ad* Christi *aduentum. Quadraginta enim & octo anni vsque ad natiuitatem Isaac, & 60, donec nasceretur Iacob, efficiunt 108. Vixerat autem Iacob 130. annos cùm descendit in Ægyptum. Ecce 238. In Ægypto permanserunt Nostri 210. Ecce 448. anni. Ab exitu eorum ex Ægypto, quousque ædificari cæpit templum primum, 480. Sic quippe scribitur, factũ est anno quadringentesimo & octogesimo egreßionis filiorum Israël de terra Ægypti, vt ædifi-*

Ergo venit iam Christus.

3. Reg. 6.

ædificare Salomon inciperet domum Domino. Sic exiſtunt anni 928. Hoc autem templum primũ ſtetit annis 410. uti ſcripturæ oſtendũt per numerum annorũ Regum, deinde captiuitas durauit annis 70. templum ſecundũ 420. Exurgunt igitur anni 900. qui ſuperioribus additi conflant duo annorum millia, demptis 172. Et certe totidem annis, id eſt 172. ante abſolutũ quartum ab orbe condito millenariũ diruta eſt à Rom. ædes Domini. Itaque expletis illis 172. annis perfecta ſunt duo annorum legis millia, de quibus hoc loco agitur. Non quod alioqui deſierit lex poſt illum annorũ numerum. Duobus mille Dies Chriſti. *debuit enim poſt expletos bis millenos annos legis aduenire Chriſtus, & ſoluere captiuitatem Iſraëlis. At propter iniquitates noſtras quæ multiplicatæ ſunt, Chriſtus non adfuit ad extremũ quarti illius millenarij, elabentibus*

Nota quid pretexant, contra traditiones maiorũ, nedũ prophetarũ

ultra

vltra annis multis. Adhuc enim aduẽtus ipſius dilatus retardatusq́ue eſt.

Dixit Elias Rabbi Iehudæ fratri R. Sallæ Eſſeni(vel, ſancti). Mundus non habet Iubileos pauciores octoginta quinque. (1. annis 4250). Extremo autem Iubileo filius Dauidis venit. Interrogantique, initione illius, an fine, reſpondit ſe neſcire, an Iubileus ille ſit explendus necne. R. Aſé ei etiam dixit, ante illum Iubileũ ne eum expectes. Hinc deinceps illum præſtolare.

R. Hanan Tahliphæ filius miſit ad R. Ioſeph, qui diceret Reperi hominem habentem in manibus codicem vnum ſermone Aſſyriaco & lingua ſancta. Interroganti mihi, vndenam illum eſſet conſecutus, reſpōdit ſe dum militaret Romanis inter illorum theſauros illũ inueniſſe. Porrò in

in eo ſcribebatur poſt quater millenos annos ducentos nonaginta vnũ ab orbe producto mũdum conſummandum. Illiſque annis partim futura bella cetorũ inter ſe, partim prælia Gog & Magog, † de reliquo Dies Christi. Neque Deum renouaturum orbem ſuum niſi poſt millenariũ ſeptimum. Quanquam R. Aha R. Abæ filius poſt quintum millenarium dicendum putat.

.i. poſt prædictos ann.

Nota. R. Nathan cõmemorat ſequentem predictionẽ Abacuc perforare atque peruadere vſq; ad abyſſi extrema, (.i. eſſe perceptu difficilimã, & quaſi impoſſibilẽ, è R. Iacob)

Abá.2. Quia adhuc viſio in tẽpus & loquetur in finem, & non mentietur. Si tardauerit, expecta illum quia veniẽdo veniet & non tardabit. Aliter quàm

Dan.7. Doctores noſtri, qui cõmentati ſunt vſq;

vſque ad tempus, tẽpora & dimidiũ tẽporis. Item aliter, quàm R. Samlai, qui commẽtatus eſt, Cibaſti eos pane lachrymarũ, & potum dediſti eis in lachrymis in menſura, item quàm R. Akibá, qui interpretatur, Adhuc vnum modicum & ego cõmouebo cælum & terram, regnũ primũ (Machabeorum) duntaxat fuiſſe (in ſplẽdore) 70. annis, ſecundum (Herodiorum) 52. tertium Barcosbæ duobus annis & ſemis. Quid, *Et flabit ſiue loquetur in finẽ, & non mẽtietur?* R. Samuel filius Nahmani nomine R. Ionathan, ſufflato, inquit, ſiue exibilato illos ipſos qui ſupputant fines & aiunt cùm appetiuerit finis nec adhuc venerit, minimè veniet, verũ expecta eum, nam ſcriptum, ſi tardauerit, expecta eum. Si forte dicis, Nos quidẽ expectam⁹, at ille minimè expectat, recor-

Pſal. | Agg. 2. | Abá. 2. | Ibid. | Eſ. 30.

Es. 30. recordare scripturæ, propterea ex-
pectat dominus vt misereatur vestri,
& propterea eleuabitur vt misereatur vestri. Quid igitur, inquies? Cùm
& nos expectemus & ipse quoque
expectet, quis retardat & prohibet
Mensura (aduentum illum Christi?) † regula
proprietas. iustitiæ retardat & differt. Si ita est
inquies, cur ergo eum expectamus?
Ad mercedẽ percipiendã, inquã. Sic
enim eodem Esaiæ loco; Beati omnes qui expectant eum. Ex quo R. Abai coniecit, mundi qualibet ætate
non minus extare quam triginta sex
iustos, qui percipiãt faciem Dei. Sic
enim scribitur, beati qui expectãt לו,
eum, quod pronomen ratione arithmetica reddit 36. Quod autem dixit
Milliaria persica, quæ leucas Germanicas æquant. Rabba, ętatem esse, qua astãtes Deo
opt. Max. eum ambiũt in octodecim
mille † parasangas, illud certè est ꝙ
scri-

ſcribitur in Ezechiele, per circuitum Ez. 48.
(ciuitatis) decem & octo millia, ſiue
de iis qui fruũtur claro dei cõſpectu,
ſiue de illis qui comprehendunt deũ
ſpeculo aliquanto minus lucido. Ac
quam multi omnes ſint ille locus de
clarat. Quod verò ait Ezechias, dixit
R. Ieremias nomine R. Simeonis filij
Iohai, ſe vidiſſe baſes ſiue gradus aſ-
cenſus, qui eſſent pauci. Interea, in-
quit, ſi ſint mille, ego filiusque meus
ex illis ſumus, ſin duo, non dubiũ quĩ
ego filiuſq; meus illi ipſi ſimus, ſiue
qui ingrediuntur cum licentia, ſiue
qui ingrediuntur abſq; licentia, (præ scholion R.
iuſtitiæ & ſanctitatis abundantia & Iacob.
multitudine.)

Ex pronũtiatis + Magiſtri, expleti Rab.
ſunt omnes termini (poſiti de aduen
tu Chriſti) ac res pendet è ſola pœni
tentia & bonis operibus. At iuxta Sa

.i. sufficit Israelitis sua ăgustia, Nam etiam sine pœnitē tia redimē-tur. Scholiō R. Iacob.

muelem + lugenti, vt perseueret in suo luctu sat est. Sicut autem suspicatur doctor R. Eliezer, si Israēlitę egerint pœnitentiā redimentur, sin minus, non redimētur. Cui respōdit R. Iosue, imò verò nisi egerint pœnitētiam non redimentur, sed Deus opt. Max. pręficiet illis regem, cuius edicta dura sint sicut Hamanis (in libro Ester) & reuocabit eos ad bene agēdum.

Istud notabile R. Eliezer ponit. Si Israēlitæ egerint pœnitentiam redimētur, quia scriptum, Reuertimini filij rebelles, sanabo rebelliones vestras, cui opposuit R. Iosue istum Esaiæ locum, gratis venditi estis, & sine argento redimemini. Gratis venūdati estis idololatria, & sine argento redimemini, sine pœnitentia & bonis operibus. Respondens R.

Iere. 4.

Es. 24.

R. Eliezer, Nōne, inquit, etiam legi- *Mal. 4.*
ur, conuertimini ad me & ego con- *Antinomia*
uertar ad vos, cui R. Iosue, Nunquid *scripturarū*
etiam scriptum, Quia ego iure con- *pugnāt inter se.*
iugali possedi vos & accipiam vos *Es. 49.*
vnū ex vrbe, & duos è familia, & in-
troducā vos in Sion. Cui R. Eliezer,
sed & legitur, in tranquillitate &
quiete saluabimini &c. Respondens
autem R. Iosue, Atqui Esaias scribit,
sic dicit dominus redemptor Israël,
sanctus eius ad contemptibilem ani-
mam ad, abominatam gentem, &c.
Contrà apud Hieremim, respondit *Hiere. 4.*
R. Eliezer, ista habentur. Si reuer-
taris Israël, dicit dominus, si reuerta-
ris hypothetica est locutio. Cui R.
Iosue. Quid igitur significat Daniel *Dan. 12.*
is sequentibus verbis, Audiui virum
illum indutum lineis, qui erat super
aquis riui & eleuabat dexteram suā

 &c.

&c. Hoc commemorato conticuit R.Eliezer.

Vt quidem prodidit R. Aba, Non potes colligere certum determinatumque tempus aduentus Christi ex
Ezec.36. hoc Ezechielis oraculo, Et vos montes Israël ramos vestros dabitis, & fructum vestrũ feretis populo meo Is
Zach.8. rael. R. Eliezer, nec ex isto Zachariæ, Si quidem ante dies illos merces hominum non fuit. Quid autem decla-
Ibidem. rat quod sequitur, Neque introeũti, neque exeunti, pax præ angustia? Ne quidem sapientum discipulis, inquit Magister, futuram pacem præ angustia, in quibus alioqui est pax, iuxta il
Psal.119. lud Psalmi, Pax multa diligẽtibus legem tuam, donec vniuersæ † portæ, inquit R. Samuel, sint libratę & ęquales, tum enim veniet Christus.

.i. porta frugum et vini quẽadmodũ dicimus Domin⁹ satietas magna R. Iacob.

Ex dictis R. Hanina Dauidis filius non

non prius veniet, quàm vestigetur Eze.29.
piscis ęgrotāti, nec reperiatur. Quoniam scriptum, Tunc demergam aquas eorum & flumina illorum sicut oleum fluere faciam, vbi postea scribitur, in die illo pullulare faciam cornu domui Israel, Ex dictis R. Hama filij R. Hanina, Dauidis filius non veniet antequam desinat regnū vel abiectum & vile ex Israēl, quoniā scriptum, Et præcidētur Ramusculi eius Esa.18
falcib⁹, deinde paucis post versibus, In illo tempore deferetur munus dōmino exercituum, &c. Vt autem prodidit R. Zeïni ex dictatis R. Hanina, non veniet Dauidis filius donec cōsumantur tumidi animo ex Israële, Sic enim legitur, Tunc auferam de Zach.3.
medio tui, exultabundos elationis tuę, & post, Et relinquā in medio tui populum pauperem & tenuē, & spe-

Audi vt cõfirmēt uocationē Apostolorū & cæterorum qui ex Iudæis crediderūt, Principū autem Iudæorum reiectionē. rabunt in nomine domini.

R. Mili retulit ex ſermonibus R. Eliezer R. Simeonis filij, non venturum Dauidis filium quo vſque conſumantur ex Iſraële cuncti iudices & præfecti, idque declarare Eſaiam hac oratione, Et conuertã manum meã ad te & excoquam ad purum ſcoriã tuam, &c. & reſtituam iudices tuos, & cætera.

Iſ. 1.

Nomē Rabbini. Ex dictis † Vlæ, Hieruſalem redimetur per ſolam iuſtitiam, quòd in *Ibid.* Eſaia ſcriptum inueniatur. Sion in iudicio redimetur, & reducent eam in iuſtitia. Ex R. Papha, ſi deſinant inflati & ſuperbi ex Iſrael, deſinēt magi. *Ibid.* Nam in Eſaia ſcriptum, & excoquã in camino ſcoriam tuam. Si deſinant *Zac. 3.* Iudices, deſinēt Tyrãni gentiũ, quòd Zacharias ſcripſerit, Abſtulit dominus iudicia tua, euerrit inimicos tuos

Ex

Ex R. Iohanan, Cùm cõſpicis æ-
até progreſſu minui, expecta ipſum
Chriſtũ. Eſt enim ſcriptura traditũ, 2. Sam. 22.
Populum pauperem ſaluabis,& ocu
li tui ſuper elatos,vt humilies. Prę̃te-
rea, inquit, Si videris ætatem obrutã
anguſtiis multis inſtar fluuij, expecta Eſ. 59.
illum. Scribitur enim, Quia veniet
quaſi fluuius violentns, quem ſpiri-
tus domini cogit. Et mox, & veniet
Sion redemptor. Prę̃terea, ait ille, nõ
venit Dauidis filius niſi ætate, quæ
vel tota ſit pura, vel tota corrupta &
ſcelerata. Pura quidem iuxta illud E-
ſaiæ, Populus autẽ tuus omnes iuſti, Eſ. 60.
corrupta verò, iuxta iſtud, & vidit Eſ. 59.
Deus, quia non eſt vir, & obſtupuit,
quia non eſt qui occurrat.
R. Alexandro R. Ioſua filius Leui Eſ. 60.
oraculũ iſtud Eſaiæ, In tempore ſuo
accelerabo iſtud, ſic componebat,

quòd videâtur opponi *in tempore ſuo* & *accelerare*. Meritum eſt *Accelerabo*, non meritum, *In tempore ſuo*. Sic in ſe

Dan.7. inuicem comparabat Danielem &

Zac.9. Zachariam, Ecce, inquit, Daniel, cũ nubibus cæli quaſi filius hominis venit, cùm contrà Zacharias, Pauper & ſedens ſuper aſino. Sapor rex (Perſarum) colloqués cum Samuele, dicis inquit, Chriſtũ venturum ſuper Aſino. Mittam ad eum ego equum † fulgentem quo vtor. Tibíne eſt equus centicolor, ait Samuel (vt ille Chriſti Aſinus?

vel caſtiatum.

R. Ioſue filius Leui occurrés Eliæ ſtanti ad oſtium ≠ horti Eden, inter rogauit, Quãdo venturus eſſet Chriſtus, vbi Elias reſpondit, quando volet Dominus iſte noſter, R. Ioſua dixit, duos vidi at vocem trium audiui. Idem R. Ioſua occurrit Eliæ ſtanti

paradiſi voluptatis

ad oſtium ſpeluncæ R.Ioſuę filij Io-
naï & dixit, Veniámne in venturum
ſæculum, vbi autem Elias reſpondiſ-
ſet, ſi voluerit dominus iſte, ſubiecit
R.Ioſua, duos quidem vidi, at vocē
trium audiui. deinde interrogo, quā-
do venturus ſit Chriſtus, Qui reſpon
dit, vade interroga illum ipſummet,
qui ſedet in porta + Romę, hoc autē
tibi ſignum, ecce enim inuenies ſe-
dentem inter pauperes portātes do-
lores, vbi vniuerſis ligantibus & ſol-
uentibus ſimul ſuas plagas, ille viciſ-
ſim vnam ſoluit & ligat, ne tardet ſi
forte rogatū oporteat egredi ad redi
mendum Iſraëlem. Profectus ergo
ad eum, ſalue, inquit, domine & præ-
ceptor, qui reſpōdit, Etiam tu ſaluus
ſis Leuitę fili. Interroganti autem R.
Ioſuæ, quando venies mi domine, di
xit, hodie. Ad ſe ergo reduntem R.
Ioſuā

+ *In horti porta quæ Romā reſpicit. R. Iac.*

Alluſio ad verba. Eſ. 53.

Iosuam Elias interrogauit, quid sermonis accepisset à Messia, Illi deinde omnia commemoranti dixit, sperare te & Patrem tuum iussit futurũ sæculum. Decipiendo ergo decepit me, inquit R. Iosue, quia interrogabã

Psal. 90. de die aduẽtus ipsius, cui Elias, Etiã dixit scriptura, hodie si vocem ejus audieritis.

Interrogarunt R. Iosé filiũ Kismá discipuli ipsius quando venturus esset filius Dauid. Respõdit ille, vereor ne à me quæratis signum, vbi pollicití essent se minime id fracturos

scholion R, respondit, veniet filius Dauid, cum ceciderit hæc porta (+ ostẽdebat autem vrbis Romę portã) & restaurata fuerit, ceciderit iterũ, tũ enim ei tertio redintegrãdæ non sufficient, donec veniat Dauidis filius. Illis postea signũ petentibus præter pactũ nihilo

minus

ninus dedit & ait si ita est, vertantur
aquæ speluncæ Paneadis (vbi origo
Iordanis) in sanguinem, quod certè
factũ est hora obitus ipsius. Aitque *sepulchrũ*
illis, in profundo cõficite mihi † arcã *meum.*
meam, quoniã nulla erit palma Ba-
byloniæ in qua non ligetur exercit⁹
Persarum, Nec vlla erit arca in terra
Israël, in qua equus Medorum non *scholion R.*
comedat paleam, (q.d. Medi & Per- *Iacob.*
sæ venturi sunt Babylonẽ capientq;
eã & implebunt vniuersam Babylo-
niam suis exercitibus. Inde excurrẽt
in terram Israël, & eam capient.)

Magister ait, Non veniet Dauidis
filius quousque expandatur regnum *Mich. 5.*
impium super Israel nouem menses.
Quoniam scriptum. Propter hoc da-
bit eos vsque ad tempus, in quo par-
turiens pariet, & reliquiæ fratrũ eius
conuertentur ad filios Israel

Vla

Vla ait, veniat & ne videam eum. Sic etiam dixit Magister, Veniat & ne cernam eum. R. Ioseph inquit, Veniat. & merear sedere in vmbra stercoris asini eius. Percontanti autẽ Abaï magistrũ, quorsum diceret, & ne cernam eum, respondit: propter dolorem ipsius Christi. Notandum est autem discipulos interrogasse R. Eliezer, quid facturi essent homines vt liberarentur à dolore Messiæ, ipsumque respõdisse, si se occuparent in lege & officiis pietatis. Mor dixit, siue lex siue officia pietatis (præstanda sunt) ne forte causa sit (alicuius mali) peccatũ, ꝓmissionésve impediat. Quemadmodum R. Iacob fili⁹ R. Edi. R. enim Iacob filius Edi cõponit has scripturas inter se, *Ecce ego tecum sum & custodiam te, quocunque perrexeris*, &, *Timuitque Iacob admodũ &*

Dolores Christi.

Gen. 28.

Gen. 32.

& angustia affectus est. Quasi timeret
Iacob, ne peccatum (alicui⁹ incom-
modi) causam preberet & promissio
ni officeret. Quemadmodũ exponi-
tur, *Donec transeat populus tuus Domi* Exod.15.
ne de ingressu primo Israëlis in terrã
sanctam sub Iosue, *Donec transeat po-
pulus quem possedisti*, de secundo sub
Zorobabele & Ezra. Itaque consen-
taneũ erat vt Israëlitis in secũdo in-
gressu signa & prodigia continge-
rent, eque ac in primo, sed prohibuit
peccatum. Sic dixit R. Iohanan, ve-
niat sed ne cernam eum. Quorsum
hæc, inquit ei Res Lakis: Nẽpe quia Amos 5.
scriptum, Quomodo si fugiat vir à fa
cie Leonis & occurrat ei vrsus & in-
grediatur domum, & innitatur manũ
sua super parietem & mordeat eum
coluber. Adesdũ, & assignabo tibi
simile in hoc mundo: Si aliquando
homi-

homini exeunti in agrum occurrat agrorum diuisor, iste ipsi erit velut leo, Si ingredienti deinde in vrbem occurrat exactor siue publicanus, sibi ipse videbitur similis ei, cui occurrit vrsus, sin postremò ingrediēs domum suam reperiat filios filiasque suas conflictari cum fame, sibi videbitur veluti morsus à colubro.

Hier. 30. *S*criptum est, interrogate & videte si generat masculus. Quare ergo vidi omnis viri manū super lumbos suos quasi parturientis? Quid istud, *Vidi omnis viri?* Respondet Rabba filius Isaac, vir iste ille est cuius propria est omnis virtus & fortitudo (nempe deus) Quid ꝙ sequitur in Hieremia, *Et conuersæ sunt vniuersæ facies in auruginem.* Respondet R. Iohanā, familia superior (Angelorum)

Gentes & & familia inferior (Israëlitarum). Illa hora

iora dixit Deus ſummus, ✝ hi æquè quę ac Iudæi.
ıc illi ſunt manuum mearum opifici-
ım, Quo modo igitur perdam hos
ɔropter iſtos. Illud eſt quod vulgato
ɔrouerbio fertur, cum currens bos
adit, adductus equus in locũ ipſius
tatuitur ad præſepe.

Scholion R. Iacob. Deus opt. Max. ruciat ſe velut parturiens, aitq; quo tem oris pũcto vult delere gentes exteras in ratiam Iſraelis, Quo pacto perdam illas ſtorum cauſa? Prouerbij autem hæc ſen- ẽtia eſt, in locum bouis, qui currendo ce- idit, ſolent ſufficere equum ac collocare d alterius præſepe. Quod noluiſſet do- ıinus facere ante lapſum ipſius, vt quem aberet precipue charum. Cæterum poſt ınatum bouẽ illo die ſiue inſequẽti gra- atè fert extrudere equum ſuum, bouis ıi cauſa & nomine, ex quo eò ſemel eſt ıtroductus. Sic Deus opt. Max. ſimul atque

atque lapsi in ruinam Israëlis dignitatem tribuit nationibus exteris, vbi ipse Israel conuersus est per pœnitētiam & redemptus, moleste fert perdere nationes exteras Israëlis gratia.

Contextus. Ex dictatis Magistri, R ab. Ghidel ait, Israëlitæ comesturi sunt annos Christi, at verò, inquit R. Ioseph Pesitá, quisnam illos comedet? Hilec & Bilec eos comedent. Ad remouendam sententiam R. Hillelis, qui dixit, Non est Christus Israeli, quoniam iam comederunt illum diebus Ezechiæ.

Scholion R. Iacob. Israëlitæ comesturi sunt annos Christi, id est, satietas & rerum abundantia quę illis temporibus futura est, pertinebit ad Israëlem. Verum Hilec & Bilec comedent eum. Erat autem locutio hæc vulgaris & trita, eo sensu, quo dici solet, cacodæmones cuiusuis

sexus

ſexus comedent eum, vt apparet ex tra-ctatu Hulim. Mihi autem videtur Hi-lec & Bilec ſonare vaſtitatem & deſo-lationem. Alij dicunt duos fuiſſe iudices Sodomæ qui his nominibus appellarẽtur. Nõ eſt Chriſtus Iſraëli. *ſententia Hil lelis eſt hæretica niſi ſic accipiatur. Non eſt Chriſtus propter Iſraëlem vel cauſa Iſraëlis, cui Ezechias fuit Chriſtus & is de quo dictæ ſunt vniuerſæ Prophetiæ, vt Pullulare faciam cornu domui Iſrael, & ſtabit & videbit fortitudinẽ eius. ſed (eſt Meſsias) propter Dauidem, eiuſque meritũ, qui docturus erat innumerabiles pſalmos & hymnos. Item propter Mo-ſem, qui legem ſuſcepturus erat.*

De nominibus Chriſti.

Ait Magiſter, Mundus non eſt pro-creatus, niſi ob Dauidem. Samuel, niſi ob Moſem. R. Iohanam, imò ve-

rò ob Christum. Quod nomen eius?
Schola. †Domus R. Sila respondet, Silo no-
men eius, quoniá dictum, donec ve-
Gen. 49. niat Silo. Domus R. Ianai, Innon no
Psal. 49. men eius, quoniam dictum. sit nomẽ
Quisq; isto eius in sæculum, ante solẽ Innon no-
rum alludit men eius. Dom⁹ R. Hanina, Hanina
ad suũ no- .i. misericordia nomen eius, quoniá
men,
Hiere. 16. scriptum, Non enim dabo illis Hani
na, misericordiam. Non desunt qui
dicant † Menahem filius Ezechiæ no
men eius, quòd legatur in Lamenta-
tionibus Hieremiæ, Quia longe fa-
q. consola ctus est Menahem, consolator, con-
tor. uertẽs animam meam. Porrò docto-
Lam. 1. res nostri appellandum esse † albũ
.i. leprosũ, domus Rabbi, tradiderunt, allegan-
R. Iacob.
ubi obserua tes oraculũ Esaiæ, verè infirmitates
53. caput E- nostras ipse portauit, & dolores no-
saiæ ab He
bræis expli stros tulit. Nos autem reputauimus
catum de eum quasi leprosum & percussum à
Christo.

Deo

Deo & humiliatum. R. Nahamā ait, ſi Chriſtus eſt vnus è viuis, eſt mihi ſimilis quoniā ſcriptum, & erit dux eius ex eo & princeps de medio ei⁹ ꝓducetur. Rab autem inquit, imò ſi Chriſtus eſt in viuis, ſimilis eſt magiſtro noſtro Hakkados, ſi in mortuis, ſimilis eſt Danieli viro deſideriorū. R. Iuda ex dictatis Rab, ſiue magiſtri dictū reliquit, Deus opt. Max. prolaturus eſt Iſraëlitis Dauidem, quoniā ſcriptū, & ſeruiēt domino Deo ſuo, & Dauid Regi ſuo, quem ſuſcitabo eis. Illic enim ſcribitur *ſuſcitabo*, non item ſuſcitaui, ſed hoc ſimiliter affirmanti Rabbino Abai reſpondit R. Papha. Scriptura hæc, & Dauid ſeru⁹ meus princeps eorum in ſæculum, Dauidem appellat Chriſtū, quo modo Imperator primus & ſecūdus nominantur Cæſar.

Hiere. 30.

Ibid.

Ezec. 37.

Amos 5. Illud Prophetæ, væ desiderantib⁹ diem Domini. Ad quid eam vobis. Dies Domini ista tenebræ & non lux, illustrat exemplum Galli Gallinacei & vespertilionis, qui expectãt lucẽ, inquit R. Samlai, dum allegorias captat. Affatur igitur Vespertilionem Gallus. Ego quidem expecto lucem, quoniam mea est. At quod ad te attinet, quid tibi cum luce? Illudq; est quod dixit ille hæreticus Rabbino Abahu, Quando venturus est Christus. isti enim respondit, Abi tege istas tenebras isti hominibus. cui cùm hæreticus diceret, quisnam imprecationem huiuscemodi mihi im-
Es. 60. precatus est, scriptura, inquit, cuius hæc sunt verba, Ecce tenebræ operient terram & caligo populos.

Scholion R. Iacob. Ego quidem expecto lucem. Vespertilio, non habet oculos.

lux

lux ergo mea eſt, qui habeo oculos, vt videam & illa frui ſoleo. Sic Iſraëlitæ ſpectant redemptionem, quoniam dies Domini illis erit lux clariſſima. Quorſum autem diem illum expectent exteræ nationes, cùm præſertim ipſis futurus ſit tenebræ & non lux?

De annis vitæ Chriſti.

Obſeruandum, quod R. Eliezer ait, dies Chriſti quadraginta eſſe annos, eoq; facere locum pſalmi, Quadraginta annis, infenſus fui generationi huic, R. Eliezer Azariæ filius poſuit ſeptuaginta, ex hoc Eſaiæ loco, Et erit in die illa, in obliuione eris ô Tyre ſeptuagĩta annis, ſicut dies regis vnius. Quis iſte rex ſingularis? reſpõde, Chriſt⁹. Ribbi eum victurũ dixit tria ſæcula, è pſalmo 72. Timebunt te cum ſole & ante lunam in ge-

Contextus. *Pſ. 55.* *Eſ. 23.*

Heresim esse non fuisse venturũ Messiam. neratione & generationes.

Hillel asseruit nõ esse Israëli Christum, quòd iam † comedissent eum tempore Ezechiæ. R. autem Ioseph, parcat, inquit, dominus R. Hilleli. Nam quando extitit Ezechias? Nonne stante templo primo? Atqui Zacharias ista vaticinatur in æde secunda, Exulta vehementer filia Sion, iubila filia Ierusalem. Ecce rex tuus venit tibi, iustus & saluatus.

† Consumpsissent.

Zach. 9.

Sequens documentum R. Eliezer dictitauit. Dies Christi 400. anni. Quoniam dictum, lætati sumus pro diebus, quibus nos humilasti, annis quibus vidimus mala. scribitur autẽ in Genesi, subiicient eos seruituti & affligent quadringentis annis. Ribbi pauciores numerat, nempe 365. ꝓ numero dierũ Solis, quòd prædictũ sit, Dies enim vltionis in corde meo an-

Psal. 9.

Gen. 15.

Is. 63.

annus redẽptionis meæ venit. Quid est, dies vltionis in corde meo?

R. Iohanã, cordi meo, inquit, reuelaui, mẽbris meis non item. († quoniam id non protuli ore meo, vt mẽbra possent exaudire, verũ intra cor totũ istud continui) R. Simeon ben Lachis, cordi meo, inquit, reuelaui, Angelis autem administratoriis non reuelaui. Vt verò docet Abimas filius R. Abahu, dies Christi Israëli sunt septem annorum millia, quòd scriptum, sicut gaudet, sponsus super spõsa, gaudebit super te Deus tuus ‡ (diebus autẽ septem conuiuij lætatur spõsus, iam dies Dei mille ãni) R. autem Iuda ex Samuele, dies Christi sicut à die orbis conditi, ad hoc vsq; tempus. Quippe scriptum, vt multiplicẽtur dies vestri, sicut dies cæli super terram († tandiu enim versaturi

Scholion R. Iacob.

Es. 62.

Deut. 11.

Scholion R. Iacob.

ſunt Iſraëlitę in terra ſua diebus Meſ
ſiæ.) R. Nahaman Iſaaci filius, ſicut
Eſ. 54. dies Noé, ad hoc temporis punctũ
vſque, iuxta locum Eſaię, ſicut in diebus Noé iſtud mihi eſt, cui iuraui ne
inducerem aquas diluuij.

R. Haïa Abę filius ex doctrina R.
Iohanan, vniuerſi, ait, prophetæ non
Eſ. 64. niſi vaticinati ſunt de diebus Chriſti.
At de futuro illo ſæculo, oculus non
vidit ô deus pręter te, quæ facies ſperantibus in te. Quod non caret controuerſia, quoniã Samuel nihil intereſſe ſcribit inter præſens ſęculum & dies Chriſti, pręter vnam imperiorũ tyrannidem.

Aſſerit prætereà R. Haïa Abæ filius è ſententia R. Iohanan, omnes prophetas vaticinatos duntaxat de hominibus in pœnitentiæ ſquallore verſantibus. Iuſtis autem abſolutis il
lud

lud propheticum quadrare, oculus non vidit Deus præter te, que præparasti ſperantibus in te. Quæſtionem hãc auget R. Abahu, quia affirmat iuſtos profectos & abſolutos nõ poſ- *Ibidem.* ſe ſtare in loco pœnitentibus apparato, adducens illud Eſaiæ, Pax, Pax ei qui longe eſt, & qui prope, dixit Dominus, & ſanaui eum, ei ſcilicet qui longe eſt in principio, poſteà verò prope. Quis iſte remotus? qui longe eſt ab initio. Quis propinquus? qui prope eſt hoc pręſenti tempore. R. Iohanan interpretatur remotum eum qui eſt longe à tranſgreſſione, propinquum eum qui eſt prope trãſgreſſionem, ſed longe ſe ab ea ſubducit.

Ex ſententia R. Iohanan R. Haïa Abę filius, vniuerſi, inquit, prophetę non niſi de Chriſto vaticinãtur, idq;

diſci-

discipulo sapientum & ei qui se in actione virtutis exercet, discipulo sapientum,& ei qui liberaliter largitur discipulo sapientum de suis facultatibus. Cæterùm de discipulis sapiētum ipsismet dicitur, ocul⁹ non vidit Deus pręter te. Quid, oculus non vidit, declarat? Vinum, quod seruatur

Innuunt vinum S. Eucharistiæ. in suis racemis à sex primi orbis procreati diebus, vt quidem affirmat R. Iosua filius Leui: Vt autem Res Lachis, Eden siue paradisum, quem nō spectauit oculus ab ipso sæculo. Vbi igitur, inquies, versabatur Adam?

Gen. 2. Nonne in horto, qui quidem est & nominatur Eden? Aliud esse hortū, in quo Adam fuit locatus, aliud Edē siue paradisum, quem nego conspexisse vnquam oculum, disce ex ipso-

Ibid. met Geneseos contextu, & fluuius egrediebatur ex Eden siue paradiso ad

ad rigandum hortum.

Eorum quæ tractantur de Meßia in Thalmud capite Helec finis, collectore R. Iacob Salomonis filio, & interprete G. Genebrardo Theologo & professore Regio.

EXCVDEBAT PARISIIS
MARTINVS IVVENIS,
M. D. LXXII.

לוח הטעיות שראיתי בסדר עולם זוטא

אות א דף ב שורה טו אחר ושמונה מאות צריך לתקן ושמונים :
שם עמוד ב שורה יא ושלשים צל ושושים :
שם שורה כ אחר חייו צריך ליסוף אחר כך· וכן מכאן ואילך עד תרח אבי אברהם :
א דף ג שורה טו במקום חפלגת צריך לתקן אברהם :
שם יו במקום ושבעים צל ותשעים :
שם יט במקום וחמש צל ושתים :
אות ב שורה׳ ואסציהו אבי צל ואמוץ אבי :
שם דף ב שורה ד ושלש שנים צל וחמושים :
שם ו אחר מאות חסר ושלשים :
שם דף ג עמוד ב שורה נ וארבעים צל ועשרים :
ד וה׳ צל וח׳ ועוד במקום חמשים צל עשרים :

ובפסוק וַיְהִי בִּימֵי שְׁפֹט הַשֹּׁפְטִים. עד רויתי רות א
מלכא משיחא. ובפסוק וַיֹּאמֶר הָבִי הַמִּטְפַּחַת׳ ג
דויד ודניאל וחברוהיו ומלכא משיחא. ובפסוק
תִּקְרָא כְיוֹם מוֹעֵד. תהי קרי חירותא לעמך איכה ב
בית ישראל על יד משיחא. ובפסוק תַּם עֲוֹנֵךְ. ד
ותתפרקין על יד משיחא ואליהו כהנא
רבא עם שֶׁיִּהְיוּ לָאַחֲרוֹנָה. דיהון ביומי מלכא
משיחא.

ואילו מצאתי בתרגום ירושלמי.

ראשית ג׳ תְּשׁוּפֶנּוּ עָקֵב. בסוף עקב יומיא ביומי
מ״ט דמלכא משיחא. עַד כִּי יָבֹא שִׁילֹה׳ עד ומן
שם רויתי מלכא משיחא. ובפסוק אֹסְרִי לַגֶּפֶן
עִירֹה. מה יאי הוא מלכא משיחא דעתיד
למיקם. ובפסוק חַכְלִילִי עֵינַיִם. מה יאי אינון
שמות י״ב עינוי דמלכא משיחא. ופסוק לֵיל שִׁמּוּרִים.
משה יפוק מן גו מדברא ומלכא משיחא מן
מדבר י״א גו רומא. ובפסוק וַיִּשָּׁאֲרוּ שְׁנֵי אֲנָשִׁים. ובידו
דמלכא משיחא אינון נפלין. וְתִנָּשֵׂא
מַלְכוּתוֹ. ותתרברב מלכות דמלכא משיחא.

ברוך יי לעולם אמן ואמן.

וֹ צֶמַח שְׁמוֹ. משיחא שמיה : מִמֶּנּוּ פִנָּה מִמֶּנּוּ
יׄ יָתֵר. מניה מלכיה ו׳י ומניה משיחיה :
תלי״ם כ״א יִשְׂמַח מֶלֶךְ. יתרבא (ובנא יחדי) משיחא :
שם הַמֶּלֶךְ בּוֹטֵחַ בַּי׳י. מליך משיחא סביר בי׳י :
מ״ח יָפְיָפִיתָ מִבְּנֵי אָדָם. שופרך מלכא משיחא :
ס״א יָמִים עַל יְמֵי מֶלֶךְ תּוֹסִיף : יומין על יומי
עלמא דאתי מלכא משיחא תוסיף :
שם לְשַׁלְּמִי נְדָרַי יוֹם יוֹם. כד אשלים נדרי ביומא
פורקנא דישראל וביומא דיתרבא מלכא
ע״ב משיחא מהוי מליך. מִשְׁפָּטֶיךָ לְמֶלֶךְ תֵּן.
הילכות דינין למלכא משיחא הב. וְעַל כֵּן
פ׳ אִמַּצְתָּ לָּךְ. ועל מלכא משיחא דחיילת לך.
שיר א׳ ובפסוק אם לא תֵדְעִי. עד זמן דאשלח מלכא
שם. משיחא. ובפסוק קֹרוֹת בָּתֵּינוּ בית מקדשא
דעתיד לאתבנאה ביומי מלכא משיחא.
ד׳ ובפסוק שְׁנֵי שָׁדַיִךְ משיח בר דויד ומשיח בר
ז׳ אפרים. ובפסוק הַדּוּדָאִים נָתְנוּ רֵיחַ. ויאמר
למלכא משיחא כבר שלים קץ גלותא.
ח׳ ובפסוק מִי יִתֶּנְךָ כְּאָח לִי. ובההיא זימנא
אתגלי מלכא משיחא. אֶנְהָגְךָ. אדברינך מלכא
שם משיחא. הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם כתראה דספרא.
ויאמר מלכא משיחא משביע אנא עליכון.
ובפסוק

כמו כי יבא שילה · עד דייתי משיחא : ראשית
וקם שבט מישראל· ויתרבא משיחא : מט
ובפסוק וידבר על העצים. בעלמא חרין במדבר
ובעלמא דמשיחא : יהיה צמח י'י לצבי· א' כד
יהי משיחא די'י לחדוה : ונצר משרשיו. מלכים
ומשיחא מבני בנוהי : שר שלום. משיחא ד' ישעיה ד'
דשלמא : יצא צפע. יפוק משיחא : שלחו יא
כר מושל ארץ. יהון מסקי מיסין למשיחא ט' ט"ו
דישראל : והוכן בחסד כסא. בכן משיחא יו
דישראל יתכן בטוב כורסוהי : שם

יהיה י'י צבאות לעטרת צבי· כ"ח
יהי משיחא די'י צבאות לכלילא דחדוה :
הנה ישכיל עברי וגומר. הא יצליח עברי נ"ב
משיחא : הצאן על ידי מונה. עמא על יד ירמיה ל"ג
משיחא : צמח צדקה. משיחא דצדקא : שם
מגדל עדר. משיחא דישראל : ממך לי מיכה ד'
יצא להיות מושל בישראל. מינך קדמי יפוק ה'
משיחא למהוי עביד שולטן על ישראל :
ואני בי'י אעלוזה. בכן על ניסא ופורקנא חבקוק ג'
דתעביר למשיחך : עברי צמח. עברי זכריה ג'
משיחא : והוציא את האבן הראשה.
ויגלי ית משיחיה דאמיר שמיה מלקדמין :

שנטמעה נטמעדה לא נתאוו הנביאים
והחכמים ימות המשיח לא כדי שישלטו על
אומות העולם ולא כדי שירדו בגוים ולא כדי
שינשאו אותם העמים ולא כדי לאכול
ולשמוח אלא כדי שיהיו פנויים לתלמוד
תורה ולא יהיה נוגש ומבטל להם כדי שיזכו
לחיי העולם הבא כמו שבארנו בהלכות
תשובה ובאותו הזמן לא יהיה שם רעב ולא
מלחמה ולא קנאה ותחרות שהטובה תהיה
משופעת הרבה וכל מעדנים מצויין כעפר
ולא יהיה עסק כל העולם אלא לדעת את
ה׳ בלבד ולפיכך יהיו ישראל חכמים גדולים
ויהיו הדברים הסתומים והעמוקים גלויים
לכל וישיגו דעת בוראם כפי כח האדם כי ישעיה
מלאה הארץ דיעה את ה׳ כמים לים י״א
מכסים :

בריך רחמנא דסייען

אלו מקראות שמוסיף בהן התרגום שם
משיחא דרך הפירוש מסתורגמן
אליהו הלוי בשורש משח

יש מקראות שמוסיף בהן התרגום משיחא
כמו

בדברים אלו ועל כל פנים אין סידורי הוויית
דברים אלו ולא דקדוקיהם עיקר ולא יתעסק
אדם בדברי ההגדות ולא יאריך בדברי
המדרשות האמורים בעניינים אלו וכיוצא
בהם ולא ישימם עיקר שאינם מביאים לא
לידי אהבה ולא לידי יראה וכן לא יחשב
הקיצים אמרו חכמים תיפח רוחם של
מחשבי קיצים אלא יחכה ויאמין בכלל
הדברים כמו שביארנו :

בימי מלך המשיח כשנתיישב מלכותו
ויתקבצו אליו כל ישראל יתייחסו כולם
על פיו ברוח הקדש שתנוח עליו שנאמר מלאכי
וישב מצרף ומטהר ובני לוי מטהר תחילה ג
ואומר זה מיוחס כהן וזה מיוחס לוי ודוחה את
שאינן מיוחסים לישראל שנאמר ויאמר התר עזרא ב
שתא להם אשר לא יאכלו בקדש הקדשים
עד עמד כהן לאורים ותומים :

הנה למדת שברוח הקדש כולם מתייחסים
המוחזקים ומודיעין המיוחס ואינו מייחס את
ישראל אלא לשבטים שמודיע שזה משבט
פלוני וזה משבט פלוני אבל אינו אומר על
זה ממזר וזה עבד שהדין הוא שמשפחה

ישעיה יא ישראל שנאמר ואריה כבקר יאכל תבן
וכן כל כיוצא בדברים האלה הכתובים
בענין המשיח משלים הם ובימי המשיח
יוודע לאיזה דבר היו משל ומה עניין רמזו בהן
אמרו חכמים אין בין העולם הזה לימות
המשיח אלא שעבוד מלכיות בלבד יראה
מפשוטן של דברי הנביאים שבתחילת ימות
המשיח תהיה מלחמת גוג ומגוג ושקודם
מלחמת גוג ומגוג יעמוד נביא לישראל
מלאכי ד להכין לבן שנאמר הנה אנכי שולח לכם
את אליהו הנביא לפני בא יום ה' הגדול
והנורא ואינו בא לא לטמא הטהור ולטהר
הטמא ולא לפסול אנשי' שהם בחזקת כשרו
ולא להכשיר אותם שהוחזקו פסולים אלא
שם לשום שלום בעולם שנאמר והשיב לב
אבות על בנים :

וכן יש מחכמים שאומרים שקודם ביאת
המלך המשיח יבא אליהו וכל אלו הדברים
וכיוצא בהם לא ידע אדם היאך יהיו עד שיהיו
שדברים סתורים הם אצל הנביאים גם
החכמים אין להם קבלה בדברים אלא לפי
הכרע הפסוקים ולפיכך יש להם מחלוקת
בדברים

ומדברי המצוות ופשטו אלו באיים רחוקים
ובעמים רבים ערלי לב וערלי בשר והם
נושאים ונותנים בדברים אלו הסותרות
התורה אלו אומרים מצוות אלו אמת היו
וכבר בטלו בזמן הזה ולא היו נוהגות ואלו
אומרים דברים נסתרות יש בהם ואינן פשוטין
וכבר בא המלך וגלה נסתריהם וכשיעמוד
מלך המשיח באמת ויצליח וירום וינשא
מיד הן כולן חוזרים ויודעים ששקר היה :

פרק שנים עשר מאותן הילכות מלכים

אל יעלה על לב שבימות המשיח יבטל
דבר ממנהגו של עולם או יהיה שם חידוש
ממעשה בראשית אלא עולם כמנהגו נוהג
וזה שנאמר בישעיהו וגר זאב עם כבש ונמר עם גדי ירבץ משל וחידה ענין הדבר שיהיו ישעיה יא
ישראל יושבין לבטח עם רשעי אומות
העולם המושלים לזאב ונמר שנאמר זאב ערבות ישדדם ונמר שוקד על עריהם ויחזרו ירמיה ה׳
בתשובה כולם לדת האמת ולא יגזלו ולא
ישחיתו אלא יאכלו דבר המותר בנחת עם
ו ישראל

שהבטיחה עליו תורה והרי הוא ככל מלכי
בית דוד השלמים והכשרים שמתו ולא
העמידו הקב"ה אלא לנסות בו רבים שנאמר
דניאל יא ומן המשכילים יכשלו לצרוף בהן ולברר
וללבן עד עת קץ כי עת למועד :

שם אף אותו שדמה שיהיה משיח ונהרג בבית
דין כבר נתנבא בו דניאל שנאמר ובני פריצי
עמך ינשאו להעמיד חזון ונכשלו וכי יש
מכשול גדול מזה שכל הנביאים דברו
שהמשיח גואל לישראל ומושיעם ומקבץ
נדחיהם ומחזק מצותם וזה גרם לאבד
ישראל בחרב ולפזר שאריתם ולהשפילם
ולהחליף התורה ולהטעות רוב העולם
ולעבוד מבלעדי ה' אבל מחשבות בורא
עולם אין כח באדם להשיגה כי לא דרכיהם
דרכיו ולא מחשבותיהם מחשבותיו :

מחמד נביא השקר וכל הדברים האלו ושל זה שעמד אחריו
אינו אלא לישר דרך למלך המשיח ולתקן
העולם כולו לעבוד את ה' ביחד שנאמר כי אז
צפניה ג אהפך כל עמים שפה ברורה לקרא כולם
בשם ה' ולעבדו שכם אחד כיצד כבר נתמלא
העולם כולו מדברי המשיח ומדברי התורה
ומדברי

בעולם או מחיה מתים וכיוצא בדברים אלו
שהטפשים אומרים אין הדבר כן שהרי ר׳ ראייה
עקיבה חכם גדול מחכמי משנה היה והוא טפשה
היה נושא כליו של בן כוזיבה המלך והוא
היה אומר עליו שהוא המלך המשיח ודמה
הוא וכל חכמי דורו שהוא המלך המשיח עד
שנהרג בעונות כיון שנהרג נודע שאינו ולא
שאלו ממנו חכמים לא אות ולא מופת ועיקר
הדברים ככה הן שהתורה הזאת חוקיה
ומשפטיה לעולם ולעולמי עולמים ואין
מוסיפין עליהן ולא גורעין מהן וכל המוסיף
או גורע או שגילה פנים בתורה והוציא
הדברים של מצות מפשוטן הרי זה ודאי
בראי ורשע ואפיקורוס :

ואם יעמוד מלך מבית דוד הוגה בתורה
ועוסק במצות כדוד אביו כפי תורה שבכתב
ושבעל פה ויכוף כל ישראל לילך בה ולחזק
בדקה וילחם מלחמות ה׳ הרי זה בחזקת
שהוא משיח אם עשה והצליח ונצח כל
האומות שסביביו ובנה מקדש במקומו וקבץ
נדחי ישראל הרי זה משיח בודאי ואם לא
הצליח עד כה או נהרג בידוע שאינו זה
שהבטיחה

במדבר כד׳ ירי כל הנביאים אף בפרשת בלעם נאמר
ושם נבא בשני המשיחים במשיח הראשון
שהוא דוד שהושיע את ישראל מיד צריהם
ובמשיח אחרון שעומד מבניו שמושיע את
ישראל מיד בני עשו ושם הוא אומר אראנו
ולא עתה זה דוד ולא קרוב זה מלך המשיח
דרך כוכב מיעקב זה דוד וקם שבט מישראל
זרח המלך המשיח ומחץ פאתי מואב זה
דוד וכן היא אומר ויך את מואב ויסרום
בחבל וקרקר כל בני שת זה מלך המשיח
זכריה ט׳ שנאמר בו ומשלו מים עד ים והיה אדום
שמואל ב׳ ח׳ ירשה לדוד שנאמר ותהי ארם לדוד
לעבדים וגומר והיה ירשה שעיר אויביו זה
עובדיה א׳ מלך המשיח שנאמר ועלו מושיעים בהר
דברים יט׳ ציון וגו׳ אף בערי מקלט הוא אומר ואם ירחיב
ה׳ אלהיך את גבולך ויספת עוד שלש ערים
וגומר ומעולם לא היה דבר זה ולא צוה
הקדוש ברוך הוא לתהו אבל בדברי
הנביאים אין הדבר צריך ראייה שכל
הספרים מלאים בדבר זה :

ואל יעלה על דעתך שהמלך המשיח צריך
לעשות אותות ומופתים ומחדש דברים
בעולם

שהיא שנת ארבע אלפים תשצ"ח : ופסקו
ישיבות וגאונים שנכרת חקם של ישיבות
שהיה הולך אליהם מארץ ספרד וארץ
מערב ואפריקא ומצרים וארץ הצבי :

עד כאן מקרא

על המשיח פרק אחד עשר מהלכות מלכים
ומלחמות ממשנה תורה דף תשסג
שחיבר ר' משה בן מיימון

המלך המשיח עתיד לעמוד
ולהחזיר מלכות בית דוד
ליושנה לממשלה הראשונה ובונה המקדש
ומקבץ נדחי ישראל וחוזרין כל המשפטים
בימיו כשהיו מקודם מקריבין קרבנות ועושין
שמטין ויובלות ככל מצוה האמורה
בתורה וכל מי שאינו מחכה לביאתו לא
בשאר נביאים בלבד הוא כופר אלא בתורה
ובמשה רבינו שהרי התורה העידה עליו
שנאמר ושב ה' אלהיך את שבותך ורחמך דברים ל'
ושב וקבצך וגומר אם יהיה נדחך בקצה ה'
השמים והביאך ה' ואלו הדברים המפורשים
בתורה הם כוללים כל הדברים שנאמר על

ובימיו יצא מאני לעולם והיה טוען שאלהות
שנים יש בעולם אחד מחיה ועושה כל
הטובות ואחר ממית ועושה כל הרעות
וברא לאגמושים תורה מלבו והיה לגוי גדול
והרגו שבור מלכא בחכמתו : ועוד היה
לפרסיים מלך שמו הורמיו ומת והניח אשתו
הרה ותלד בן וימליכוהו ביום לדתו וקראו
שמו בהרם על שם כוכב מאדים שהיה
כוכבו : ועוד מלכים אחרים גדולים וכולם
אוהבים את ישראל עד שגברה מלכות
ישמעאל והשמידום מתחת השמים :
הרי דורות של אמוראי' ודורות של תנאים
ודורות של הוראה בבית המקדש מימות
זרובבל והעולים עמו עד סוף ימי רבינא ורב
סימא בריה דרבא ושנותיהם תתכ"ו :
ויבואו אחריהם רבנן סבוראי שראשם היה
רב יוסי וסופם רב אישנא ושנותיהם קפ"ו :
ואחריהם הגאונים שראשון היה רב חנינא
מנהר פקוד ואחרון רב האיי גאון והוא הרביץ
תורה בישראל יתר מכל הגאונים ולאורו
הלכו וורשי התורה ממזרח שמש עד
מבואו : ונפטר שנת אלף שנ"ט לשטרות
שהיא

אין לגרוע וכמו שמונים שנה היו משהתחילו
רב אשי וחבר אותו עד שנחתם ובשנת ע״ג
למותו נחתם : וישרא׳ בידי פרסיים כי
לאחר שנכרתה מלכותם בימי אלכסנדרוס
נקהלו אחרי מות אנטונינוס ועמדו על נפשם
להסיר עול רומיים מעליהם ומפני כן
כשמרדו אנטונינוס אמר רבנו הקדוש
נתפרדה החבילה אבל לא גברו הרבה עד
מות רבינו הקדוש בימי ר׳ יוחנן :
והמלך הא׳ ארטשיר בן באבך כתב אל כל
מקהלות של פרסיים שיהיו יודעים כי חרב
ארסטוטלים החכם אכלה בהם היום תק״
שנה מפני שהיה אלכסנדרוס תלמידו :
ובכן נתחזקו ועשו מלחמות עם רומיים ולא
נצחו אלו ולא אלו אלא נחלקה המלכות
ארץ עילם חמת ושנער וקצת ארץ יון וארץ
ישראל ועד ארץ ערב כולה ביד פרסיים :
ורומי ואשכנז וצרפת וספרד וקצת ארץ יון
וארץ מצרים ופלשתים בידי רומיים וכן היו
ישראל תחת יד פרסיים פעם שנייה
ובתחלה היו לישראל אוהבים בימי ארשי׳
והוא אחשורוש וכן בימי שבור מלכא

בן רופוש בן כוזיבא התחזק אדריינוש ועלה
לארץ ישראל ולקח ביתר בתשעה באב
שנת ע״ג לחרבן הבית והרג את רומולוש
והכה בישראל מכה גדולה לא נראתה ולא
נשמעה לא בימי נבוכדן ולא בימי טיטוש :
בימי אלו היה בטולומיוס ונכתב ספר
אלמגיסטי : בשנת ג׳ אלפים תתקמט
שהיא שנת ת״ק למנין שטרות ושנת קכ
לחרבן הבית חובר המשנה : ובימי
אנטונינוס המלך רומי ורבינו הקדוש נעשו
רוב ספרי רפואות שבימיו היה גליאנוס אבל
ספרי אפוקראט הרופא בימי מרדכי ואסתר
כתבם שבאותו הדור היה : הרי אילו
דורות של תנאים ואחר כך בשנת ד׳ אלפים
קפ״ו היא שנת תשל״ח למנין שטרות נפטר
רב אשי והוא החל לכתוב את התלמוד ולא
הספיק לסיימו : ומר בר רב אשי וחביריהם
הם סיימו את התלמוד הבבלי ונחתם
בשנת ארבעה אלפים רס״ה ליצירה ונתפשט
בכל ישראל וקבלו אותו עליהם ולמדו
אותו ברבים חכמי כל דור ודור והסכימו
עליו כל ישראל ועליו אין להוסיף וממנו
אין

יוחנן בן זכאי : ורבן יוחנן בן זכאי קבל
מהלל ומשמאי בימיו עלה אספסיינוס על
ירושלם והיה בירושלם אבא סיקרא ראש
חלסטים והיה בן אחותו של ריב״ז הוא יצא
בלט אל המלך אספסיינוס ושאל ממנו
שיצא אליו ריב״ז ועשה המלך בקשתו ויצא
אליו וידע המלך את רוב חכמתו וכבדו ונשאו
והוא היה שר על ירושלם ומת נרון קיסר
מלך רומי ונמנו יועצי רומי שימלוך
אספסיינוס ונסע לרומי והשאיר טיטוס בנו
על ירושלם וצוהו לכבד לריב״ז מאד :
וחרבה בית המקדש נתתל״ט ונהרג ר׳
ישמעאל בן אלישע כ״ג ורשב״ג הזקן : בימי
אלו עמד אחר ששמו כוזיבא וטען שהיה
משיח בן דוד ושלח יד במלך דמסטיאון מלך
רומי והרג משנהו שהיה באי ודמסטיאון
מלך רומי עודנו נער ולא התחזק לפניו
ומלך כוזיבא זה בביתר שנת נ״ב לחרבן
הבית ומת במלכותו ומלך בנו ושמו רופוש
ומת גם הוא ומלך בנו ושמו רומולוש ונקבצו
אל כוזיבא ובניו עם רב מישראל שבו
מכל מקומותיהם : ובימי רומולוש

ה בן

מוכירי אומות העולם מסיימין את דבריהם
בכמה סיומים ואומרים שבשנת נ׳ מאות וי״ב
למנין שטרות נולד ולאחר לג׳ שנים נתלה
ושהיה מולדו בשנת לה׳ למלך אגוסטוס מלך
רומי בימי הורווס ונתלה בימי ארקילוס
בנו :

ואפשר שהם טועגים כל כך לאמר שלא
עמד הבית ומלכות ישראל אחר תלוהו אלא
מעט וספורת אמת הוא בידנו מחמשנה
והתלמוד שלא החליפו שום דבר כי ר׳
יהושע בן פרחיה ברח למצרים בימי
אלכסנדר והוא ינאי ועמו ברח ישו הנצרי :

וקבלת אמת בידינו שבשנת נ״א למלכות
בית חשמונאי ובשנת רצ״ט לבנין הבית
נתפש והוא בן ל״ו שנה בשנת שלש למלכות
אריסטובלוס בן ינאי : שמעיה
ואבטליון קבלו מהם וגרי צדק היו :
הילל ושמאי קבלו מהם : הילל עלה
מבבל והוא בן מ׳ שנה ולימד מ׳ שנה כי ק״ב
שנה היו ימי חייו ומבית דוד היה מזרע
המלוכה : ופ׳ תלמידי׳ היו לו גדול
שבכולם יונתן בן עוזיאל קטן שבכלם רבן
יוחנן

צדוקי : ומת המלך יוחנן ומלך תחתיו אלכסנדר בנו והוא הנקרא ינאי מלכא והיה שונא את החכמים והרג גם הוא בחכמים מכה גדולה : חוץ משמעון בן שטח שהיה אחי אשתו : וברח יהושע בן פרחיה חברו לאלסנדריא של מצרים עד שבקש עליו שמעון בן שטח מן המלך והחזירו : ושמעון הצדיק מסר הקבלה לאנטיגנוס תלמידו : ויוסי בן יועזר ויוסי בן יוחנן קבלו מאנטיגנוס איש סוכו : יהודה בן טבאי ונתאי הארבלי קבלו מהם : ויהושע בן פרחיה ושמעון בן שטח קבלו מהם : כותבי זכרונות בישראל אומרים שיהושע בן פרחיה רבו של ישו הנצרי ואם כן הוא בימי ינאי המלך היה : וכותבי זכרונות באומות העולם אומרים כי בימי הורדוס נולד ובימי ארקילוס בנו נתלה : ומחלוקת גדולה היא זו שהפרש יש ביניהם יותר מק״י שנים : ונראים הדברים שהיה בימי הלל ושמאי ויהושע בן פרחיה חכם אחר שהלך ג״כ לאלכסנדריא של מצרים וישו עמו : משם נחלקו שהרי

מוכירי

יוחנן כ̇ג הוא הנקרא חשמונאי באנטיוכוס
מלך יון ועמד הוא ובניו על משנה מלך יון
המולך בירושלים והרגוהו ואת כל חילו
ומלך חשמונאי שנה אחת ומת : ואחריו
יהודה בנו הגבור הגדול מבניו מלך ו̇ שנים
ומת : ואחריו יונתן אחיו בן חשמוני
מלך ו̇ שנים ומת : ואחריו שמעון אחיו
מלך ז̇ח שנה ומת : ואחריו יוחנן בן
שמעון בן חשמונאי והוא הנקרא הרקנוס
הראשון : הוא עלה והחריב מקדש
שבנו בהר גריזים הכותים והרג המינים
שהקריבו עולות וזבחים חוץ לבית ה̇ וחקקו
חוקים ומשפטים כאשר בדו מלבם :
ובטוב יוחנן בשלום עשה משתה לחכמים
וטוב לב זקן אחד מחכמים אמר די לך כתר
מלכות והנח כתר כהונה לזרעו של אהרון :
שאמך שבויה היתה ונשבית בהר המודיעית
שהצרו גוים שמעון אביך בהר וברח ונלכדו
נשיו ואחר כן שבו לידו : מפני כן היו
לוחשים שהמלך היה חלל : וכשמוע
המלך דבר זה כעס מאוד : ולאחר
ששמש בכהונה גדולה מ̇ שנה נעשה
צדוקי

סנבלט החורוני ומקצת ישר׳ ומבני יהושע
בן יהוצדק הכהן הגדול נתחתנו בהם :
והבריחם עזרא הכהן ונחמיה התרשתא
מבית ה׳ : ובבא מלך אלכס׳ אל ארץ
ישראל סר אל משמעתו סנבלט החורוני
וראשי הכותים ושאלו ממנו שיבנו הכהנים
חתניו וכל אשר הושיבו נשים נכריות ולא
אבו לשלחם בית המקד׳ אחר בהר גריזים
וצוה המלך לעשות כן ובנו את הבית :
אז יחלק עם ישראל לחצי : חציעם
היה אחרי שמעון הצדיק ואנטיגנוס תלמידו
וסיעתו וכפי מה שקבלו מעזרא : וחחצי
אחרי סנבלט וחתניו : והקריבו עולות
וזבחים חוץ לבית ה׳ וחקקו חוקים ומשפטים
כאשר בדו מלבם : ובית זה כיהן מנשה
בן יהושע בן יהוצדק : וצדוק עם ביתוס
חברו היה לראש : ואת היה תחלת
המינות כי צדוק וביתוס חלקו על רבם
אנטיגנוס והלכו למקדש הר גריזים והיו שם
לראשים ועמד בית זה בית הכותים והמינים
כמו מאתים שנה : שבשנת ר״ב לבנין
בית שני שהוא שנת ג׳ תר״פא מרד מתתיה בן

אלכסנדרוס לירושלם לאחר שהשמיד מלכות פרס ובקש להחריב ירושלם ולהגלותה פעם שנית בשנת מ׳ לבנין בית המקדש ויצא שמעון הצדיק אליו וכשראהו המלך גידלו ונשאו ונתן לו שאילתו ושאל שמעון הצדיק ממנו שלא להחריב הבית ושלא להגלות את העיר :

והמלך צוה כן ותמהו שריו ועבדיו שהיו יודעים שאמר להחריבה ולעולם לא חזר בדבורו : והוא אמר להם דמות דיוקנו של זה מנצח לפני במלחמות : והתנה המלך על שמעון הצדיק שכל בן שיולד לכהנים באותה שנה יקראוהו אלכסנדר על שמו ושיתחילו מנין שטרותיהן מאותה שנה והיא שנת אלף לצאתם ממצרים והיא שנת ג׳ אלפים ות״ג ליצירה : ובאותו הזמן נפטרו עזרא הסופר וחגי וזכריה ומלאכי ונסתלקה נבואה מישראל ונעשה להם זה הנס הגדול ע״י שמעון הצדיק לא נעשה כן לענן ולא לקרקסנאי ראשי המינין ש״רו ומצא אלכסנדר המלך בארץ ישראל כותיים הרב׳ שהוו מימי סנחריב וראשיהם סנבלט

ישעיהו ערוך השלחן צפה הצפית אכור
שתר קומו השרים משחו מגן ונתקיים
לנבוכד נצר ועבדו אותו כל הגוים ואת בנו
ואת בן בנו : הרי כאן מ״ה שנה
לנבוכדנצר כ״ב אויל מרודך ונ׳ לבלשצר הרי
למלכות בבל ע׳ שנה : כשנהרג
בלשצר הומלך על מלכות כשדים דריוש בן
אחשורוש מזרע מדי ומלך שנה אחת ומת :
ומלך כורש ג׳ שנים ובשנת אחת למלכו העיר
ה׳ את רוחו לבנות המקדש ואחר כך בטלו
ומלך הוא ג׳ שנים והרגתו מלכת שוטים מפני
שהרג הוא שני בניה ומלכים גדולים היו
ומלך אחריו אחשורוש י׳ו שנה ומת ומלך בנו
שילדה אסתר הוא דריוש והוא ארתחשסתא
בשנת שתים למלכו נבנה הבית : בן ז׳
שנה היה במלכו ומלך ל״ב שנה ועלה עליו
אלכסנדרוס מקרון ויכהו וימיתהו בשנה ל׳
לבניין הבית ותכרת מלכות פרס והתחילה
מלכות יון : הדור השני מאנשי כנסת
הגדולה שמעון הצדיק ושמו ערו בן יהושע
בן יהוצדק הכהן הגדול בימיו נשמדה
מלכות פרס על ידי אלכסנדרוס מלך יון ובא

 אלכסנדרוס

מלך יהודה ודניאל חנניה מישאל ועזריה
בשנת שלשת ליהויקים והיא שנה ראשונה
למלכות נבוכדנצר : ולסוף ז׳ שנים
מת יהויקים ומלך יהויכין ועלה נבוכדנצר
והגלה יהויכין ועשרת אלפים גולה ואנשי
החיל שבע אלפים הרי אלו י״ז אלף :
והזכרו בספר ירמיהו שלש אלפים וכ״ג כי
ראשי אבות הזכיר ירמיהו ולא הזכיר עלות
נבוכדנצר על יהויקים בהגלותו את דניאל :
ועוד עלה נבוכדנצר בשנה הששית למלכות
צדקיהו היא שנת י״ח למלכות נבוכדנצר
והגלה מישראל תתכ״ב אנשים : ועוד
בשנת כ״ג לנבוכדנצר הגלה את צדקיהו
והחריב הבית : וספני שנים מקוטעות
שהיו ביניהם נמצא בין גלות דניאל וגלות
צדקיהו כ״א שנה שלמות : ועמד עוד
נבוכדנצר הוא במלכותו כ״ב שנה כי מ״ה
שנה מלך ומת ומלך אויל מרודך בנו עשרים
ושלש שנה ובשנת מלכותו נשא את ראש
יהויכין מלך יהודה : ומת אויל מרודך
ומלך בלשצר בנו ג׳ שנים וקשרו עליו שריו
והכוהו וימות בבית משתהו וזהו שנתנבא
ישעיהו

ישוע נחמיה שריה רעליה מרדכי בלשון
מספר בגוי רחום בענה אלו הם ראשי כנסת
הגדולה : נבנה בית ראשון בשנת
ב׳ תתקט׳ ועמד תכ״ו שנה וחרב אחר שהיתה בנא תתקכ׳ט
בו מלחמה ז׳ שנים ועמד בית ראשון חרב
שבעים שנה ומה שאמרנו שעמד בית ראשון
חרב שבעים שנה כך היה כי בשנת מ״ט
לחרבנו שהיא שנת אחת לכורש מלך פרס
התחילו לבנותו וכתבו עליהם רחום בעל
טעם ושמשי ספרא אגרת לכורש מלך פרס
והשיב בתשובתו כען שימו טעם לבטלא
גובריא אלך וקריתא דא לא תתבני עד מני
טעמא יתשם והות בטלא עד שנת תרתין
לדריוש מלכא וכן מלאכת מבוטלת עד
שנת תרתין לדריוש מלכא : בא וראה
כמה נאמנות נחמותיו של אלקינו ית׳ שמו כי
כעין גלותם כן היתה גאולתם : מתחלת
גלותם ועד חרבן הבית וסור ממלכות כ״א
שנה ומעת הוחל לחבנות עד אשר כלו כ״א
שנה כי השנה שמקצתה שנת ג׳ ליהויקים
ומקצתה שנת ד׳ ליהויקים מלך נבוכדנצר
ועלה לירושלם ונתן ה׳ בידו את יהויקים

בעת המנחה בו׳ באדר בשנת ב׳ תפ״ט :

יהושע בן נון ע״ה קבל׳ ממנו תורה שבכתב ותורה שבעל פה : שהרי משה רבינו היה יושב ודן את כל ישראל מן הבקר עד הערב : ואלו תורה שבכתב אין בה אחד ממנו אלף מכל חקורות המתחדשו׳ : ואחר כך שם עליהם שרי אלפים שרי מאות שרי חמישים שרי עשרות ואמר להם שמעו בין אחיכם ושפטתם צדק : והוא אמר על עצמו ואצוה אתכם בעת ההיא וגו׳ ואין מצוה זו אלא תורה שבעל פה :

ובעניין שחיטה והלכותיה כתיב׳ אשר צויתיך הובת ואכלת : מלמד שנצטוה בשחיטת מצות שאינן כתובות בתורה ואי אפשר שלא הודיע אותם ליהושע : ויהושע מסרה לזקנים ונפטר לחיי העולם הבא שנת ב׳ תקי״ו : וזקנים שהאריכו ימים אחרי יהושע מסרוה לנביאים ונביאים מסרוה זה לזה דור אחר דור עד חגי זכריה ומלאכי : נביאים מסרוה לאנשי כנסת הגדולה והם זרובבל בן שאלתיאל בן יכניה מלך יהודה והבאים עם זרובבל

ישוע

הבית : יהויכין שאלתיאל בנו ורובבל בנו משולם בנו חנניה בנו ברכיה בנו חסדיהו בנו ישעיהו בנו עובדיהו בנו שכניה בנו שמעיה בנו נעריה בנו חזקיהו בנו ואומרים כי אחי חזקיהו בן נעריהו היה הלל :

כל אלה נשיאי ישראל בבבל ועלה הלל מבבל והיה בארץ ישראל לנשיא מאה שנה קודם חרבן בית שני :

רבן שמעון בנו רבן גמליאל הזקן בנו רבי שמעון בן גמליאל בנו רבינו הקדוש בנו רבן גמליאל בנו ר׳ יהודה הנשיא בנו :

משה רבי׳ עליו השלום קבל תורה מסיני עשרת הדברות בסיון שנת ב׳ תמ״ח ושאר המצות באותן מ׳ יום שעמד בהר עד י״ז בתמוז שירד ושבר הלוחות ובשאר השנה הראשונה לצאתם מארץ מצרים ובשנה השנית עד ט׳ באב שבו המרגלים מתור הארץ ולא אבו לעלות ונגזרה על אבותינו שלא יכנסו לארץ : ומשם ואילך לא נצטוו על שום מצוה כלל : ונפטר משה רבי׳ ע״ה ביום שבת

משמת יוסף עד שעמדו במצרים נביאי השקר
מבני אפרים וגלעד והטעו את ישראל
ונהרגו ק״י שנה : ועד צאתם מארץ מצרים
שלשים שנה : יצאו ממצרים בניסן
שנת ב׳ תמ״ח ועד בנין בית ראשון פ״ת שנה :
נבנה הבית שנת ב׳ אלפים תתקכ״ט ועד חרבן
הבית תל״ג שנים : אבל ת״י שנים מנו
לו כי מתחלת גלות יהויקים לא נחשב
המלכות : וזה פרטן במדבר מ׳ שנה
יהושע כ״ח וקנים שהאריכו ימים אחרי יהושע
עשרה ושבע עתניאל ארבעים אהוד שמונים
ובסופן שמגר שנה אחת דבורה וברק
ארבעים גדעון מ׳ אבימלך ג׳ תולע כ״ג יאיר
כ״ב יפתח ו׳ אבצן ז׳ אילן י׳ עברון ח׳ שמשון כ׳
עלי מ׳ שמואל י״א שאול ב׳ דוד מ׳ שלמה מ׳
ונבנה הבית שנת ג׳ למלכות : רחבעם
י״ז אביה ג׳ אסא מ״א יהושפט כ״ה יהורם ח׳
אחזיהו שנה אחת עתליהו ו׳ יואש מ׳ אמציהו
כ״ט עזיהו נ״ב יותם י״ו אחז י״ו חזקיהו כ״ט מנשה
נ״ה אמון ב׳ יאשיהו ל״א יהואחז ג׳ חדשים
יהויקים י״א יהויכין ג׳ חדשים צדקיהו י״א :
הרי תל״ג מסוף שנת ג׳ לשלמה עד חרבן
הבית

מדליקין נר שבת אם לא ועל מה נחלקו
במה מדליקים ובמה אין מדליקין ולא
נחלקו אם חובה לקרוא קריית שמע ערבית
ושחרית או לא ועל מה נחלקו ומאימתי
קורין את שמע בערבית ומאימתי קורין את
שמע בשחרית וכן לכל דבריהם :

אמר אברה' הלוי בן דוד זה ספר
הקבלה :

מאדם עד המבול אלף ותרנ"ו
שנה : מהמבול עד
אברהם רצ"ב שנה : משנולד אברהם
עד שיצא מחרן פעם ראשונה נ"ב שנה :
משיצא מחרן עד שעמד בין הבתרים י"ח
שנים ושב לחרן ועמד שם ה' שנים וחזר
לארץ כנען בן ע"ה שנה : ועד שנולד
יצחק כ"ה שנה ועד שנולד יעקב ס' שנה :
ועד ירדת יעקב למצרים ק"ל שנה ועד שמת
יעקב י"ז שנה : ועד שמת יוסף נ"ג שנה :

אמר החכם תפארת הישרים רבינו
אברהם הלוי בן דוד זכרונו לברכה
זה ספר הקבלה

כתבנוהו להודיע לתלמידים כי כל דברי
רבותינו ז"ל חכמי המשנה והתלמוד כולם
מקובלים חכם גדול וצדיק מפי חכם גדול
וצדיק ראש ישיבה וסיעתו מפי ראש ישיבה
וסיעתו מאנשי כנסת הגדולה שקבלו
מהנביאים זכר כלם לברכה ולעולם חכמי
התלמוד וכל שכן חכמי המשנה אפילו דבר
קטון לא אמרו מלבם חוץ מן התקנות שתקנו
בהסכמת כלם כדי לעשות סייג לתורה :
ואם לחשך אדם שיש בו ריח מינות לומר
מפני שנחלקו בכמה מקומות לכך אני
מסופק בדבריהם אף אתה הקהה את שניו
והודיעהו שהוא ממרה על פי ב"ד ושלא
נחלקו רז"ל לעולם בעקר מצוה אלא
בתולדותיה ששמעו עקרה מרבותיהם ולא
שאלום על תולדותיה מפני שלא שמשו כל
צרכם : כיוצא בו לא נחלקו אם
מדליקים

ישראל ועיילות בריש פירקיה : ובשנת
ארבע מאות וחמשים ושתים שנה לחרבן
הבית היא שנת ארבעת אלפים ומאתים
ושמונים לבריאת עולם עלה לארץ ישראל
והיה ראש סנהדרין ואחריו רב גוריא
ואחריו מר זוטרא בנו ואחריו רב יעקב בנו :
ואחריו רב מינס בנו : ואחריו רב נחמיה
בנו : ואחריו רב אברימי בנו שמונים
ושבעה דור וכולם שמונים ושבעה כל
שמותם : ורב אביי הוליד את ר׳ יעקב
ואת רבי פנחס ואת ר׳ עוריה ורבי פנחס
הוליד את ר׳ חצוב הרי שמונים ותשע
דור :

סליק סדר עולם זוטא

דור דורבא על חותמיהו והיה מר ווטרא ריש
גלותא עשרים שנים ומר רב חנינא ורב
סמא ורב יצחק חכמים שלו : ובימיו נהרג
מר רב יצחק ריש מתיבתא ובההוא יומא נפק
רבא מיר גרול וכר נשיאנו לחיי העולם חבא
איתחוי ליה עמורא דנורא ונפקו בהדיה
ארבע מאה גברין ועבדו קרבא עם פרסאי
ואירית מלכותא וגבא גויאתא שבע שנין
ובסוף שבע שנין חטונא הנך דנתקי דהוו
בהדיה ואשכחינן דהוו שתויי יין נסך וקא
סונאן בביה מלכי גוים ואסתלק עמורא
דנורא דהוה סגי קמיה ונקטוה פרסאי
וקטלוה וצלבוה לריש גלותא מר ווטרא
לריש מתיבתא על גשרא דמחוזא ופקיד
מלכא ושבייה מתא דריש גלותא ובההוא
יומא איתקטיל מר ווטרא ריש גלותא וכר
נשיאנו לברכא ואיתיליד ליה ברא וקרויה
מר ווטרא על שמיה דאבוה וערקו דבית דוד
ותלתין שנין לא יכיל מר אהנגאי לגלויי
אנפי ומר רב גיזא אחוי דאבוהון דבית מר
רב נהילאי אזל ויתיב בנהר צבא ומר ווטרא
בר מר ווטרא ריש גלותא סליק ליה לארץ
ישראל

ליליא ופש מר זוטרא בכיסיה דאומיה וחזא
החוזא ליליא מר רב חנינא בחלמה דעל
לבוסתנא דארזי ושקל נרגא וקטל לכל ארזי
דהוו ביה ופש חדא ארזא זוטרא תחות ארעא
דלי נרגא למקטליה ואתא גברא סומקא סבא
אמר ליה אנא דויד מלך ישראל וחאי
בסתנא דילי הוא את מאי חזה לך בהדייהו
דקטלתינהו מחייה בחפתקא ואהדרינהו
לאנפיה לאחוריה ואיתער ומהדרי אנפיה
לאחוריה אמר להו לרבנן פש מבית דויד
חד אמרו ליה לא פש מנהון חד שום אנש
אלא ברתך דמעברא ואזל וגנא על בבא
דילית במטרא ובשמשא עד דילדה וכד
ילדת תרצן אנפית כדרכן ושקליה לגביה
ואקרייה ושוויה גברא רבא : חד חתן
לבית דוד והוה רב פחרא שמיה כד חזוירת
דמית בית דויד שקל מסונא ושוחרא למלכא
ושוויה רישא וכד הוה מר זוטרא בר חמש
עשרה שנים אזל הוא ורש מתיבתא לגבי
מלכא ושקליה לראש ונותיה מן רב פחרא
וההוא רב פחרא עייל ליה דורבנא בנחיריה
ואיתפח עד דמית משום הכי ציורין דבית

אחריו רב כהנא אחיו רב ספרא חכם שלו
ושכיב רב כהנא : ועמד אחריו רב ספרא
אחיו רב אחא מרפתי חכם שלו : ושכיב
מר זוטרא ועמד אחריו כהנא בנו רבנא חכם
שלו ושכיב רב כהנא : ועמד אחריו רב
הונא מר אחיו רב אחא מרפתי בר חנילאי
חכם שלו : ושכיב ועמד אחריו רב הונא
אחי אביו בר רב כהנא רב מרי ומר חנינא
רבא חכם שלו : ובנו כלון דבית דויד
והני הוא אתתיה דרב הונא ריש גלותא
ברתיה דמר רב חנינה רב מתיבתא הוה ורב
חנינא גברא הוה ופריש ואזיל דיינא דריש
גלותא למתא דריש חנינא ריש מתיבתא
ובעא למעבר פרקא ולא שבקיה ריש
מתיבתא ואתא לקמיה ריש גלותא ופקיד
ריש גלותא ושדר ואתייה לריש מתיבתא
ופקיד עליה ואותביה בהרי פולי מתא כולי
ליליא למחר אתייה ופקיד ושמטו לכל
מזייה דדיקניה ולא למיתן ליה אושפיזא
ואזא ריש מתיבתא ויתיב בבי כנישתא רבתי
ובכא ומלא קוקייא דדמעי ושתייה ונפל
מותנא בבי ריש גלותא ומייתו כולהו בחד
ליליא

שלו ושכיב שפט ועמד אחריו ענן בנו חר
ורב שמואל חכם שלו : וסליק פסא
בר נצר דא ואחר בת לנהרדעה ושכיב
רב הננא ונקבר בארץ ישראל אצל רבי
חייא רבא : ועמד נתן בנו חר רב
יהודה בר יחזקאל ורב ששת חכמים שלו :
ואחסינו מלכותא פרסאי בשנת מאתים
וארבעים וחמשה לחרבן הבית וגזרו פרסאי
שמדא על יהודאי : ושכיב נתן ועמד
נחמיה בנו חר רב שובי חכם שלו ושכיב
נחמיה ועמד עקביה בנו חר רבא ורב ארא
חכם שלו ובימיו סליק לארמאי וכבשת
ושכיב מר עקבן רצוציתא ונקבר בארץ
ישראל ועמד אחריו הונא בר אחיו חר אביי
ורבה ורב יוסף בר חמא חכמים שלו :
ובימיו סליק שבור לנציבא וכבשה ושכיב
הונא מר ועמד עוקבא אחיו חר רב
חננאל חכם שלו ומת עוקבא ועמד אחריו
אבא בן אחיו בן מר עקבן רבא ורבינא
חכמים שלו : בשנת ארבע
מאות וששעשר שנה לחרבן הבית קם
עלמא בלא מלכא : ושכיב אבא ועמד
אחריו

ושכיב שמעיה ועמד אחריו שכניה וחכמים
דכרוהו : בשנת מאה ושלש למלכות
הגרים היא שנת ארבע מאות וארבעים שנה
לבניין הבית ושנת ג' אלפים וה' מאות חמשים
ושמנה שנים לבריאת עולם בא אספסיאנוס
והחריב הבירה וחגלה את ישראל ובתים
הרבה מבירה דוד ויהודה לאספמיא היא
ספרד : והיא היתה שנת מאה ושמנים
לאדום שמלכו לפני הבית ובשנת חמשים
ושתים לחורבן הבית חרבה ביתר :
בשנת מאה וששים ושש לחרבן הבית אתו
פרסאי על רומאי ושכיב שכניה ועמד אחריו
חוקיה בנו חכמים דברוהו ושכיב חוקיה
ונקבר בארץ ישראל בגבעת ארבאל אשר
ליהושע בן גשרף הכהן במורת העיר :
ועמד אחריו בנו וכר שכיב פש נתן במעי אמו
הוא נתן רצוציתא : ושכיב נתן ועמד
אחריו רב הונה בנו : ושכיב עקוב
ועמד נחום בנו חו' : רב הונא ורב חננא ורב
מתנה ורב חננאל חכמים שלו ושכב נחום
ועמד יוחנן חו' רב חננאל חכם שלו ושכיב
יוחנן ועמד שפט בנו חו' ורב חננאל חכם
שלו

סליקוס סוטרוך אנטיוך ואנטיוכס וגסקלנס
ואנטיקי הוא בנה אנטוכיא ותלמי הוא כתב
את התורה יונית : בשנת מאה ושבעים
ליון איקטיל שמעון בן יוחנן בן מתתיה ומת
ברכירה ועמד אחריו חסריה בנו חכמים
דברוהו : בימיו היה צער גדול לישראל
בימי נקנור מלך יון ויצאו בני חשמונים
והרגו אותו וכל חיילותיו היא שנת מאה
ושבעים וחמש ליון ומלך יוחנן בן שמעון בן
מתתיה בן חשמוני שלשים ושבע שנים
ושכיב חסריה ועמד אחריו ישעיה חכמים
דברוהו : ומלך ינאי בן יוחנן כהן גדול
עשרים ושבע שנים ושכיב ינאי ועמד אחריו
ארסתבלוס בנו ומלך שלש עשרה שנה
ונהרג : ומלך אחריו אנטיגנוס בנו
עשרים ושש שנים ונהרג בשנת מאה ושלש
למלכות בית חשמונאי : ועמד אחריו
הורדוס בן אנטיפטר עבד חשמונים ומרד
והרג כל בית ארוניו ומלך שנים : ושכיב
עובדיה ועמד אחריו שמעיה בנו חכמים
דברוהו : הרי עשרה דורות : ומלך
אגריפס בן הורדוס ומלך אחריו מונבז בנו

מלך פרס : וירושע בן יהוצדק כהן גדול
וחגי וזכריה ועורא נביאי עמד אחשורוש
וביטל מלאכת בית המקדש ובקש
לעקור את ישראל ועקרו הקב״ה לו ולהמן
הרשע מן העולם : בשנת שמונה
עשרה למדי היא שנת שבעים לחרבן הבית
עלה עורא הסופר לירושלם וגלות אחרת
עמו ובנה חומת ירושלם והכין את בית
המקדש וחזר זרובבל לבבל ומת שם ועמד
אחריו משולם בנו ובימיו מלכה מלכות יון
בשנת חמשים ושתים שנה למדי ופרס מתו
חגי וזכריה ומלאכי : באותו הזמן פסקה
נבואה מישראל היא שנת ג׳ אלפי׳ ו״ר מאות
וארבע לברואת עולם : מכאן ואילך
הט אזנך ושמע דברי חכמים : אלכסנדרוס
מוקדון מלך יון מלך שתים עשרה שנה
ומת משולם ועמד אחריו חנניה בנו חכמים
דברוהו ובימיו מלך פוטרן וסלמון ואלסכנוס
ומפריס מלכי יון : ובשנת מאה
וארבעים ליון מת חנניה ומתתיה בן יוחנן בן
שמעון ועמד אחריו ברכית בנו וחכמים
דברוהו : ובימיו הי׳ה אדו׳ מנוקדות
סליקוס

ויחנו עליה ויבנו עליה דיק סביב ותבא העיר
במצור עד אחת עשרה שנה למלכו ובאותה
שנה הגלה יהודה מעל אדמתם היא שנת
שמונה מאות ושלש שנים לכניסתן לארץ
ושמונה מאות ותשעים לצאתם ממצרים
ושנת שלש אלפים ושלש מאות ושמונה
שנה לבריאת עולם :

ולא נשאר מבית דוד אלא יכניהו לבדו
והוא הוליד את שאלתיאל ומלכירם ופדיה
ונמריה שלשים ושמונה משפחות המה :
ומלך נבוכדנצר עד שנת שלשים ושבע
לגלות המלך יהויכין : מת נבוכדנצר
ומלך אויל מרודך בנו עשרים ושלש שנים :
בשנה הראשונה למלכו הוציא יהויכין
מבית כלא ואחר כך מת בבבל אחרי מות
צדקיהו : שאלתיאל בן יהויכין חכמים
דברוהו בגולה ומלך בלשצר שלש שנים
ומת שאלתיאל ועמד אחריו זרובבל בנו
בשנת חמשים ושתים לחרבן הבית היא
שנת שבעים למלכות בבל מלך דריוש
המדי ובטלת מלכו כשרים ועלה זרובבל
לירושלם וגלות עמו בשנת אחת לכורש

וחבקוק נביאים : אמון בנו מלך
אחריו שתי שנים שלום כהן גדול חוזי
נביאים : יאשיהו בנו מלך אחריו
שלשים ואחת שנה חלקיהו כהן גדול צפניה
וירמיה וחלדה נביאים : יהואחז בנו
מלך אחריו שלשה חדשים חלקיה כהן גדול
ירמיה נביאים : יהויקים אחיו מלך
אחריו אחת עשרה שנה עזריהו כהן גדול
ירמיה ואוריה נביאים : הרי עשרה
דורות : ובשנה השלישית
למלכו הגלה אותו נבוכד נצר מלך בבל מת
באיסורו לקיים מה שנאמר קבורת חמור ירמיה כ״ב
יקבר הוא הגלה את ירושלם ואת כל חשרים
ומבנימין ומשאר שבטים שבעת אלפי גולה
הכל גבורים עושי מלחמה : ומלך
אחריו יהויכין בנו שלש חדשים ועשרה ימים
שריה כהן גדול וירמיה נביא והגלה אותו
נבוכדנצר מלך בבל הוא ושמונה עשר אלף
עמו והמליך את צדקיהו אחי אביו בן יאשיהו
ומלך אחת עשרה שנה יהוצדק אחי עזרא
הסופר ירמיה ויחזקאל נביאים : בשנה
החמישית למלכו באו חיל בבל על ירושלם
ויחנו

אחר׳ כך קמה עתליה אם אחזיה ותאבד
זרע הממלכה והיה צער גדול וכלו בית דוד
ולא נשאר׳ מהן אלא יואש תינוק קטן
והחביא אותו יהוידע כהן גדול ותמלך
עתליה שש שנים והרגו אותה ומלך יואש
ארבעים שנה יהוידע ופדית כהנים גדולים
וזכריה בן יהוידע כהן ונביא צוה׳ יואש
והרגו : אמציהו בנו מלך אחריו
עשרים ותשע שנים צדקיה כהן גדול :
אמוץ ואמציה אחים הוו ואמציהו אבי
ישעיהו נביאים : עוזיהו בנו מלך אחריו
חמשים ושתים שנה יואל כהן גדול הושע
ועמוס וישעיהו נביאים : יותם בנו
מלך אחריו שש עשרה שנה יותם כהן גדול
הושע וישעיהו ועמוס ועזיהו ומיכה המורשתי
נביאי׳ : אחז בנו מלך אחריו שש
עשרה שנה אוריהו כהן גדול הושע וישעיהו
ועמוס ומיכה ועודד נביאים :
חזקיהו בנו מלך אחריו עשרים ותשע שנה
נריה כהן גדול הושע וישעיה ועמוס ומיכה
נביאים : מנשה מלך אחריו חמשים
וחמש שנה הושעיה כהן גדול יואל ונחום

לבנות הבית ובשנה העשירי למלכו נשלם בניין הבית ומלך בן שלש שנים היא שנת ארבע מאות וארבעים לכניסתן לארץ שהיא שנת ארבע מאות ושמונים לצאתם ממצרים והיא שנת אלפים ותשע מאות ועשרים ושמונה לבריאת עולם ויסר הבית והיה צדוק הכהן גדול בימיו ויונתן ועדו ואחיה השילוני נביאים : ומלך אחריו רחבעם בנו שבע עשרה שנה ואחימעץ כהן גדול ושמעיהו ועדו נביאים : אביהו בנו מלך אחריו שלש שנים עוריהו כהן גדול ועדו נביאים :

אסא בנו מלך אחריו ארבעים ואחת שנה ויהורם ועוריהו בן עודד וחנני הרואה ויהוא בן חנני נביאים :

יהושפט בנו מלך אחריו עשרים וחמש שנה ויאחו כהן גדול ויהוא בן חנני ועובריה ומיכה ויחיאל בן זכריה ואלעזר בן דודיהו נביאים : יורם בנו מלך אחריו שמונה שנים יהויריב כהן גדול אליהו נביא : אחזיהו בנו מלך אחריו שנה אחת ויהושפט כהן גדול ואלישע נביא הרי עשרה דורות :

ארח

מיוצאי מצרים בשנת אלפים ארבע מאות וארבעים ושמונה לבריאת עולם עד שיצאו ממצרים : ובאותה שנה בחדש השני ניתנה תורה לישראל ובאות' שנה בחדש השלישי נתנו לישראל עשרה הדברות :

ובשנה השנית נתנה להם התורה ביום הכפורים ובאותה שנה מת נחשון ונחשון הוליד את שלמה ושלמה מבאי הארץ ושלמון הוליד את בועז ובשנת ארבעים ואחת לצאת ישראל ממצרים הרי שנת אלפים וארבע מאות ושמונים ותשע בנ״א לבריאת עולם נכנסו ישראל לארץ ומת וארבעים יהושע בן נון י' דורות : בועז הוליד את עובד ועובד הוליד את ישי וישי הוליד את דוד ודוד מלך על ישראל בשנת ג' מאות ותשעים שנה לכניסתן לארץ היא שנת ארבע מאות ושלשים שנה ליציאתן ממצרים ושנת שני אלפים ושמונה מאות שנה ושבעים וחמש לבריאת עולם :

ואביתר היה כהן גדול בימיו ונתן וגד נביאים ומלך ארבעים שנה : ודוד הוליד את שלמה ובשנה הרביעית התחיל לבנות

יעקב היה עד שנולד יהודה שמונים וחמש
שנים ושני חייו מאה וארבעים ושבע שנים :
יהודה היה עד שנולד פרץ שלשים וחמש
שנים ושני חייו מאה ותשע עשרה שנה :
פרץ היה עד שנולד חצרון תשע שנים
וחצרון וחמול ירדו למצרים הרי אלפים
ומאתים ושלשים ושמנה לבריאת עולם :
יעקב היה עד שנולד ראובן שמונים וג׳ שנים
ושני חייו של ראובן מאה ועשרים וארבע
שנים ומת לאחר שמת יוסף במצרים שתי
שנים : שמעון היה מאה ועשרים ומת
לאחר שמת יוסף שנה אחת : לוי היה
מאה ול״ז שנים : יהודה היה מאה ותשע
עשרה שנה : יששכר היה מאה וכב׳
שנה : זבולון היה מאה ועשרים וארבע
שנים ומת לאחר שמת יוסף שתי שנים :
דן היה מאה וכ״ז שנה : אשר היה מאה
וכ״ו שנים : יוסף היה מאה ועשר שנים :
בנימין היה מאה ואחת עשרה שנה ומת
לפני לוי כעשרים ושש שנים : וחצרון
הוליד את רם ורם הוליד את עמינדב
ועמינדב הוליד את נחשון ונחשון היה
מיוצאי

חיה עד שנולד עבר שלשים שנה ושני חייו ארבע מאות ושלש : עבר חיה עד שנולד פלג שלשים וארבע שנה ושני חייו ארבע מאות ושלשי : פלג חיה עד שנולד רעו שלשים שנה ושני חייו מאתים ותשע שנים : רעו חיה עד שנולד שרוג שלשים ושתים שנה ושני חייו מאתים ושבע שנים : שרוג חיה עד שנולד נחור שלשים שנה ושני חייו מאתים שנה : נחור חיה עד שנולד תרח עשרים ותשע שנה ושני חייו מאה וחמשים ושמנה : תרח חיה עד שנולד אברהם אבינו שבעים שנה ושני חייו מאתים וחמש שנים : הרי עשרה דורות מן המבול ועד הפלגה מאתים ושבעים ושתים שנה : משנולד אברהם עד הפלגה ארבעים ושמנה שנה : מן הפלגה עד שנולד יצחק חמשים וחמש שנים : משנולד אברהם עד שנולד יצחק מאה שנה ושני חייו מאה ושבעים וחמש שנים : יצחק חיה עד שנולד יעקוב ששים שנה ושני חייו מאה ושמנים :

עד שנולד קינן תשעים שנה ושני חייו תשע מאות וחמש שנים : קינן חיה עד שנולד מהללאל שבעים שנה ושני חייו תשע מאות ועשר שנים : מהללאל חיה עד שנולד ירד ששים וחמש שנה ושני חייו שמנה מאות ותשעים וחמש שנים : ירד חיה עד שנולד חנוך מאה וששים ושתים שנה ושני חייו תשע מאות וששים ושתים שנה : חנוך חיה עד שנולד מתושלח ששים וחמש שנים ויתהלך חנוך את אלהים שלש מאות ושלשים וחמש שנה ואיננו כי לקח אותו אלהים : מתושלח חיה עד שנולד למך מאה ושמונים ושבע שנים ושני חייו תשע מאות וששי׳ ותשע שנים : למך חיה עד שנולד נח קפ״ב ושתים שנים ושני חייו תשע מאות וחמשים כיון שבא מבול חיה נח בן שש מאות שנה ושלש מאות וחמשים לאחר המבול הרי עשר דורות : שם חיה עד שנולד ארפכשד מאה שנה ושני חייו חמש מאות שנה : ארפכשד חיה עד שנולד שלח שלשי׳ וחמש שנה ושני חייו ארבע מאות ושלש שנים : שלח

חיה

נתחיל סדר עולם זוטא בעזר
הצור ובישועתו אמן :

מאדם עד המבול אלף ושש מאות וחמשים ושש שנים :

ומן המבול עד הפלגה שלש מאות וארבעים שנה : ומן הפלגה עד שנולד יצחק חמשים ושתים שנה : משנולד יצחק עד שיצאו ישראל ממצרים ארבע מאות שנה וארבעים שנה שהיו ישראל במדבר :
ושמנה מאות וחמשים משבאו לארץ ועד שגלו ממנה ושבעים שנה בין בית ראשון לבית שני ובניין בית שני ארבע מאות ועשרים ומשחרב הבית ועד עכשיו אלף וחמשים ושלש שנה והכל בכלל ארבעת אלפים ושמנה מאות ואחת : אדם חיה משנולד שת מאה ושלשים שנה ושני חייו תשע מאות ושלשים שנה : שת חיה עד שנולד אנוש מאה וחמש שנים ושני חייו תשע מאות ושתי עשרה שנה : אנוש חיה

סדר עולם זוטא

ופרקי ר׳ משה בן מיימון על ענייני
מלך המשיח :

הכל מונה ער״ ירי גלברטוס גניברדוס
המורה האלהי ונדפס בבית מרטינוס יוונים
בשנת לבש י״י עוז לפק פה בפריס הבירה
וראש מלכות הצרפתים :

CHRONICON BREVE,

ET CAPITA R. MOSE BEN
Maïemon de rebus Regis Messię.

Cum Latina conuersione Gilberti Genebrardi Theologi Parisiensis, Diuinarum & Hebraïcarum literarum professoris Regij.

PARISIIS.

Apud Martinum Iuuenem.

M. D. LXXII.